

F167

360 20860

IV. ÉVFOLYAM

BUDAPEST 1930. JANUÁR-HÓ

1. SZAM

MAGYAR POSTA

ELLENŐRIZVE
1953

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER. KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM.
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424.

TELEFON: AUT. 505-97. — MŰSZAKI ÜGYEKBE J. 454-48.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGSZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZÁGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. ALKÉR SÁNDOR M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

1972/73
Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTATANÁCSOS.

TÁRSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Megfigyelések a francia postán.

Irta és az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület szakirodalmi
szakosztálya által november hó 13-án és 27-én rendezett szakülésén
felolvasta

Dr. KÖSZEGHY ANTAL m. kir. postatanácsos.

(Folytatás.)

Observations auprès des postes françaises.

Suite de la conférence de M. Antoine Kőszeghy, conseiller des postes, tenue, le 27 novembre 1929, à la séance de la section de littérature postale de l'Association Nationale de Music et de Culture des Postiers Hongrois.

Abrégé.

Mandats-cartes, mandats-lettres payables à domicile et d'autres catégories de mandats. Bureaux des chèques postaux. Avis de versement. Organisation générale et personnel des postes françaises. Enseignement professionnel. École supérieure, cours de surnuméraires. Méthode d'enseignement aux cours de surnuméraires. Concours d'admission à l'emploi de surnuméraires et de rédacteurs. Dames-employées. Traitement du personnel. Indemnités pour charge de famille. D'autres sortes d'indemnités. Situation matérielle du personnel des postes françaises comparée avec celle des postiers hongrois.

A francia postánál rendszeresített utalványok másik fajtája az úgynevezett *mandat carte payable à domicile* vagyis a *címzett lakásán fizetendő utalvány*. Ez az utalvány lényegében a mi postautalványainknak felel meg. Ezt már a feladó maga tölti ki és csupán a feladóvevényt kapja kézhez, az utalványt pedig, éppúgy mint nálunk, maga a posta továbbítja rendeltetési helyére.

A háznál fizetendő utalványok egyik alakja a *mandat lettre payable à domicile, utalvány-levél*, vagyis olyan utalvány, amelyen aránylag bőséges hely van *lezárható írásbeli közlemény* számára. A

Série : A RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

(052.636) MANDAT POSTE **[161]**

Origine } **NANCY R. P.**
MEURTHE-ET-MOSELLE

(en chiffres) **161**

(en toutes lettres) Mandat de la somme de **deux francs**

payable à M. _____

C/c n° _____ Bureau de chèques de _____

L'expéditeur peut indiquer ci-contre son nom et son adresse. **Envoi de M.**

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
POSTES ET TÉLÉGRAPHES
 RÉCÉPISSÉ
 N° DE SÉRIE N° DU MANDAT
(052,636) [161]

Montant du mandat... **2**
 Droit... **4**
 Taxe de change
 TOTAL **24**

L'expéditeur peut indiquer ci-dessous le nom et l'adresse du destinataire:

(Circular postmark: MEURTHE ET MOSELLE 17 28)

5. ábra.

Közönséges postautalvány, jobboldalán feladóvényszelvénnel. Az utalvány hátoldala az utalvány érvényességi idejére, valamint az elévülés esetére vonatkozó tudnivalókat, a feladónak a címzett személyazonosságának megállapítására vonatkozó esetleges kikötéseit és a címzett nyugtáját, a feladóvényszelvény hátoldala pedig az utalvány összegének visszafizetésére, továbbá a reklamálás esetére vonatkozó tudnivalókat tartalmazza.

COUPON À REMETTRE AU DESTINATAIRE.

 Timbre du bureau d'émission.	N° 1406. Août 1906. RÉPUBLIQUE FRANÇAISE. MANDAT-CARTE PAYABLE À DOMICILE.		Timbre de factage.
			CADRE À REMPLIR par le bureau d'émission.
NOM ET ADRESSE DE L'EXPÉDITEUR :	Origine :		N° DU TITRE :
.....			
.....			
MONTANT DU MANDAT :	<i>MANDAT de la somme</i> (Montant du mandat, francs en lettres.)		
..... fr. c.	de		
AVIS DE 2° PRÉSENTATION.	payable à M. (a)		
M.....	rue n°		
est informé que le mandat- carte lui sera représenté le	à par		
vers heures.	<i>Départ</i>		
Après la 2° présentation, le mandat, s'il reste impayé, sera conservé en instance au bureau de	(a) Si le mandat est destiné à une femme, mettre Madame ou Mademoiselle en toutes lettres.		
.....	 Cadre réservé aux rectifications ou à la désignation du bureau de Paris chargé du paye- ment. (Art. 73 et 83 l. 6. fasc. 7.)		
	Cadre réservé au contrôle.		

6. ábra.

Háznál fizetendő postautalvány. A hátoldalon az utalvány beérkezésének és kifizetésének napját feltüntető hely- és kelti bélyegzőlenyomatra, továbbá a címzett nyugtája számára van hely fenntartva.

mandat-carte szelvényére is lehet ugyan írásbeli közleményt feljegyezni, ezt azonban bárki, akinek kezén az utalvány megfordul, elolvashatja. A *mandat-lettre* szelvénye, amely a széleken perforálva van, még egyszer olyan széles mint a *mandat-carte* szelvénye. A perforált szélek az előoldalon ragasztó anyaggal vannak ellátva. Ha a szelvényt a közepén behajtjuk és leragasztjuk az utalvány alakra a *mandat-carte* alakjával egyezik meg, a lezárt szelvény pedig egy kicsinyített alakú zárt levelezőlapra emlékeztet.

A francia belföldi szolgálatban használt utalványok egyéb fajtái még a *mandat-contibution* az adó befizetésére szolgáló postautalvány, a *mandat-retraite* nyugdíjuttalvány, végül a *mandat-carte à inscrire à un c/c postal*, postai folyószámlára fizetendő postautalvány, amelynek szerepe ugyanaz, mint nálunk a postatakarékpénztári befizetési lapoké. Ez az utóbb említett háromféle postautalvány kezelését tekintve a *mandat-carte*-nak vagyis szintén a mi postautalványainknak felel meg.

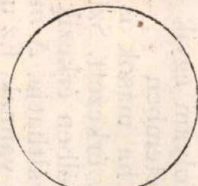
A levélpostai utánvételi összegeket, valamint a beváltott postai megbízások összegeit közönséges, tehát nem háznál fizetendő utalványon számolják el. Az utalványt a küldemény feladójának vagy ennek kívánságára az általa megjelölt folyószámlára a postacsekkhivatalnak küldik meg.

Itt említem meg, hogy Franciaországban a postatakarékpénztár a postának szerves része. A csekszámlatulajdonosok folyószámláit, a nagyobb városokban felállított különleges hivatalok, úgynevezett *postacsekkhivatalok* vezetik. A postahivatalok a kézbesítő kerületükben lakó folyószámlatulajdonosokról előjegyzést vezetnek és egyes e szolgálat keretébe tartozó műveleteket maguk is végrehajtanak. Különös és a francia konzervativizmusra jellemző, hogy ennek a századok óta fejlett, magas kultúrájú országnak postája a postacsekk-szolgálatot csak 1919-ben rendszeresítette. Magyar fölényről tett tanúságot, hogy annak idején a francia posta kiküldöttei Budapestre is eljöttek és a postatakarékpénztárnál ezt a szolgálatot behatóan tanulmányozták. A postacsekk-szolgálattal foglalkozó egyik francia postai szakkönyv ezt a tényt külön kiemeli.

Nagy szerepe van a francia utalványszolgálatnál a *fedezeti lapnak*, amelyet nálunk csak a távirati utalványokról kell kiállítani. A francia postahivatal 2000 frankon felül mindenfajta postautalványról fedezeti lapot állít ki. Kivétel csak a postacsekk-számlára fizetendő utalványoknál van, amelyekhez fedezeti lapot csupán az 5000 frankon felüli összegnél állítanak ki. A rendeltetési hivatal a 2000 frankon felüli utalványt addig ki nem fizetheti, amíg a fedezeti lap be nem érkezik. Ha figyelembe vesszük, hogy az *utalvány összege a francia belföldi forgalomban korlátozva nincsen*, a fedezeti lap kiállítása óvatossági szempontból indokoltnak mondható. Óvatossági szempontok érvényesülnek a *mandat-carte payable à domicile*, vagyis a háznál fizetendő utalvány kifizetése körül is. Ezt az utalványt ugyanis a címzett lakásán csak 5000 frank összegig fizetik ki. Ennél magasabb összeg esetén a címzett az utalvány érkezéséről csak értesítést kap, a kifizetés pedig a postahivatalban a személyazonosság igazolása elle-

COUPON À REMETTRE AU DESTINATAIRE.

Timbre de bureau

d'émission.

NOM ET ADRESSE DE L'ÉMETTEUR :

.....
.....
.....
.....

MONTANT DU MANDAT

fr. c.

POUR OUVRIR LE COUPON, DÉCHIRER EN SUIVANT LE POINTILLE.

POSTES ET TÉLÉGRAPHES. — POSTES ET TÉLÉGRAPHES.

N° 4106. REPUBLIQUE FRANÇAISE.
(Juin 1927.)

MANDAT-LETTRE

PAYABLE À DOMICILE.

Origine :

.....

MANDAT de la somme

(Montant du mandat, francs en lettres.)

de

payable à M^(s)

rue n°

à par

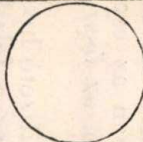
Dépt'

(A) Si le mandat est destiné à une femme, inscrire Madame ou Mademoiselle en toutes lettres.

Cadre r. serv. aux
rédactions ou à
la direction ou au
bureau de Paris
chargé de paye-
ment.
(Art 73 et 83,
l. 6. 1. c. 1.)

Timbre
de
factage.

CADRE À REMPLIR
par le
bureau d'émission.

N° DU TITRE :

BOX FOUR :

fr. c.

Cadre réserve au contrôle.

Dr. Kőszeghy Antal: Megfigyelések a francia postán.

7. ábra.

Háznál fizetendő utalvány-leveél. A hátoldal a *mandat-carte* hátoldalával megegyező, azzal a különbséggel mégis, hogy a *mandat-carte* alsó részén olvasható „avis de 2e présentation” szövege a *mandat-lettre* szelvényének hátoldalán van.

nében történik. A kézbesítő ily módon igen nagy felelősséggel járó — a magasabb képzettségű tisztviselőt inkább megillető — teendő alól mentesül.

Az utalvány felvevőkönyveket és törzskönyveket, valamint a kifizetett utalványokat felülvizsgálás végett a hivatalok havonként az illetékes kerületi utalványleszámoló hivatalnak (*Centre de contrôle des articles d'argent*) küldik meg.

Mint a mienktől eltérő, különleges szabályokat emlitem meg, hogy a közönséges postautalvány feladója nem köteles nevét az utalványon megjelölni; jogában áll csupán kezdő betűket, vagy az *anonyme* megjelölést alkalmazni. Ebben az esetben azonban a felvevő alkalmazottnak a feladót fel kell világosítania, hogy abban az esetben, ha az utalvány bármely okból nem lenne kifizethető, az összeg visszafizetését csak bírói ítélet alapján igényelheti.

Ha a feladó neve az utalványon nem szerepel, ezt a kifizető hivatal a címmel csak abban az esetben közölheti, ha ehhez a feladó, (akinek kilétét a felvevő hivatal az utalvány kiállítására kérelem alapján megállapíthatja), előbb hozzájárult.

Ha a háznál fizetendő utalvány címzettjét a kézbesítő nem találja otthon, az utalvány szelvényét levágja, feltünteti rajta a második kézbesítés idejét és a címzett lakásán hagyja. Ettől az időtől kezdve az utalvány felett, bár annak összegét még nem fizették ki, csak a címzett rendelkezhet.

Az utalvány feladója kifizetési értesítést nemcsak postai, hanem távirati úton is kérhet.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a belföldi postautalványszolgálat a francia postánál korántsem olyan egyöntetű, mint a magyar postánál. A francia postaigazgatás már foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a közönséges, vagyis a feladónak kiszolgáltató utalványt megszünteti és egységes típusú, lényegében a *mandat-carte*-tal meg egyező utalványt rendszeresít. Ennek azonban különböző akadályai vannak. Maga a francia közönség például a közönséges postautalványt, bár ez a címzettre nézve kényelmetlen, mert hiszen az összeg felvétele végett a postahivatalba kell elmennie, meglehetősen kedveli és majdnem ugyanolyan mértékben veszi igénybe, mint a háznál fizetendő utalványokat. Ezt a nancy-i postatisztiképző tanfolyam egyik oktató tisztje a tanfolyam hallgatóinak — éppen jelenlétemben — azzal magyarázta, hogy a francia ember nem szereti, ha mások is tudomást szereznek arról, hogy címére pénzküldemény érkezett. Szívesebben veszi, ha az utalvány boríték alatt, vagyis levélben érkezik hozzá s azt a postahivatalban minden feltűnés nélkül beválthatja. A *mandat-carte* kizárólagossá tételének pénzügyi akadályai is vannak. Ez ugyanis a kézbesítők számának emelését tenné szükségessé, amire az utalványonként szedett 50 centime (kb. 11 és $\frac{1}{2}$ fillér) kézbesítési díj nem nyújtana elegendő fedezetet. A közönséges postautalvány a háznál fizetendő utalvánnyal szemben egyébként a kincstárra nézve nagy előnyt is jelent. Ezeket ugyanis a címzettek nem mindig váltják be az érkezés után azonnal. A kereskedők például nem mennek minden egyes utalvánnyal a postára, hanem megvárják, amíg több utalvány

érkezett hozzájuk. Így a feladók által befizetett összegek rendszerint több napig állanak a kincstár rendelkezésére anélkül, hogy értük kamatot kellene fizetni.

Szervezeti tagozódás szempontjából a francia postáról az alábbiak érdemelnek említést:

Az igazgatás legfelsőbb fokon a kereskedelmi és ipari minisztérium mellé rendelt vezértitkárság *Secrétariat Général* kezében van. Ennek szervei: a központi igazgatás, a vezérfelügyelőség, a kerületi postaigazgatóságok és a végrehajtó hivatalok.

A kerületi igazgatóságok hatásköre több megyére, *département*-ra terjed ki. Franciaország területén ezidőszerint 18 ker. postaigazgatóság működik a következő székhelyekkel: *Paris, Lille, Rouen, Châlons-sur-Marne, Nancy, Strasbourg, Rennes, Nantes, Orléans, Lyon, Limoges, Dijon, Clermont-Ferrand, Bordeaux, Montpellier, Toulouse, Marseille* és *Alger*. A ker. igazgatóság élén a ker. igazgató áll, akit működésében az igazgató-helyettes és két igazgató támogatnak. Az igazgatók közül az egyik a postai, a másik pedig a műszaki szolgálatot irányítja. Ezenkívül a végrehajtási szolgálat felügyeletét és ellenőrzését még egy főmérnök és egy felügyelő gyakorolják. Ezek az igazgatóság főtisztviselői.

Az igazgatóság alantas személyzete a *rédacteur*-ök, fogalmazók, női segédmunkaerők, tiszték, számtiszték, kiadók, gyors- és gépíró-nők, vagy egyszerű gépíró-nők.

A végrehajtóhivatalok személyzete a *receveur* posta és távirдахivatal főnöke, *chef du bureau central télégraphique* központi távirдахivatal főnöke, *chef du bureau central téléphonique* központi távbeszélőhivatal főnöke, *contrôleur-principal* v. *chef de section* főellenőr, *contrôleur* ellenőr, *commis principal* főtiszt, *commis* tiszt, *surnuméraire* számfeletti, *dame employée* nőalkalmazott, végül a kézbesítő személyzet.

A *receveur, chef du bureau, contrôleur principal, contrôleur, commis, surnuméraire* és *dame employée* a mi forgalmi státusunkba tartozó alkalmazottaknak felelnek meg. A magyar postaüzemi státusba tartozó személyzetnek megfelelő alkalmazottak a francia postánál nincsenek.

Az itt felsorolt francia postai személyzetből a *surnuméraire*-ek érdekelhetnek bennünket legközelebből, mert a műszaki személyzet kivételével a számfeletti soraiból kerülnek ki, versenyvizgák révén, a postaigazgatás minden rangú tisztviselői. A francia postaigazgatás az 1927 évről szóló év jelentésében kiemeli, hogy különös súlyt helyez arra, hogy a számfeletti kiváló általános műveltséggel bírnak, amelynek révén a szolgálat különböző ágainak ellátására mielőbb alkalmasak legyenek. Hangsúlyozza, hogy ezek a szempontok érvényesülnek a számfeletti alkalmazottak felvételére előírt versenyvizsga tárgyát képező kötelező anyag összeállításánál is, amelyhez még bizonyos számú fakultatív tárgy is járul. Az évi jelentés szerint a versenyvizsga programját 1926-ban alkalmazták első ízben. Az eredmény a jelölteknek közhivatal ellátásához való alkalmassága tekintetében igen jó volt: 4282 jelölt közül 1700 vizsgáját fogadták el. A

legjobb közülük az elérhető 20-as pontszám átlagból 18 pontszám átlagot, a legutolsó 11 és fél pontszám átlagot ért el.*

A magyar postánál mint tudjuk a szoros értelemben vett postai személyzet utánpótlása forgalmi díjnokok felvétele útján történik. Ezek közül fognak idővel a postaigazgatás minden rangú tisztviselői kikerülni. A postaigazgatás nálunk is különös súlyt helyez arra, hogy a magyar posta szolgálatába felvett új nemzedéknek kiváló általános műveltsége legyen s a szolgálat kifogástalan ellátására minden tekintetben képes legyen. Ezért már a pályázók felvétele alkalmával erős szelekciót folytat.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a francia postánál a számfelettiék a magyar postánál pedig a forgalmi díjnokok rendeltetése ugyanaz és hogy ennek az utánpótlásra szánt személyzetnek rátermettségét illetőleg mind a két postaigazgatás által felállított követelmények is ugyanazok. A francia posta azonban e személyzet felvétele és kiképzése körül a nálunk alkalmazott eljárástól helyenkint szembeötlően eltérő eljárást folytat. Ezért talán nem lesz érdektelen közelebbről szemügyre venni azokat a módszereket, amelyeket a francia postaigazgatás ennek az intézet jövődjé fejlődése szempontjából oly nagy horderejű célnak eléréséhez alkalmasnak tart.

Már a számfeletti állásokra vonatkozó pályázati hirdetésben egészen szokatlan dolog lép meg bennünket. Az általános feltételek között a franciáknál az iskolai végzettség nem szerepel. A felvételre 17-től 25 éves korig minden feddhetetlen előéletű, az orvosi vizsgálaton egészségesnek talált állampolgár, aki a 154 cm. magasságot eléri, pályázhat. Az út tehát az egyszerű táviratkézbcsítő, a levélhordó vagy bármely a postán kívül álló, a legszerényebb iskolai végzettséggel vagy akár semmiféle iskolai végzettséggel sem bíró egyén előtt nyitva áll csakúgy, mint a főiskolai végzettséggel vagy egyetemi diplomával bírók előtt. A felvételi vizsgára minden pályázót, aki az általános feltételeknek megfelel, behívják. El kell ismernünk, hogy az ebből a szempontból igazán demokratikus felfogású Franciaországban a postai szolgálatba való belépéshez úgyszólván mindenki számára megnyitják a lehetőséget. De csak a lehetőséget. A vizsga ugyanis könnyűnek éppen nem mondható. A *postaigazgatás által összeállított és részletesen kidolgozott* kötelező tárgyai a fogalmazás, számtan, algebra és mértan, fizika és vegytan, földrajz, végül a helyesírás megállapítása végett szövegrás tollbamondás után. Fakultatív tárgyai: az angol, német, spanyol és olasz nyelvek, amelyekből egy-egy tételt kell kidolgozni és valamely szöveget kell francia nyelvre, tehát az anyanyelvre lefordítani. Mind a két feladatot szótár használata nélkül kell megoldani. További fakultatív tárgyak: ipari és kereskedelmi számvitel, ipari elektromosság, mechanika, Franciaország politikai, adminisztratív és igazságügyi szervezete, gazdaságtan, történelem, francia irodalom.

*) A pontszám átlagot úgy számítják, hogy az egyes tárgyakból elért pontok összegét a tárgyak számával elosztják. Ha pl. a jelölt az előirt hét kötelező tárgyból egyenkint 16, 20, 17, 19, 18, 16, 20, összesen tehát 126 pontszámot ér el, a pontszám átlaga 18.

Minden tételt írásban kell megoldani. Szóbeli vizsga a felvételi vizsgán egyáltalában nincsen. A tételeket 0-tól 20-ig osztályozzák. Azokat a fakultatív tételeket, amelyeknél a jelölt legalább 10 pontot nem ért el, nem veszik figyelembe. A kötelező tárgyak tételei közül a fogalmazásnál 3 óra, a többinél 2 óra áll a kidolgozáshoz rendelkezésre. A fakultatív tárgyakat kivétel nélkül 1 órán belül kell kidolgozni. A kötelező tárgyaknál a fogalmazásból elért pontszámot 6, a többi tárgyból elért pontszámot 3 koefficienssel szorozzák meg. A fakultatív tárgyaknál a spanyol és olasz nyelvek koefficiensse fél, a többieké 1.

A vizsgát elfogadják:

1. ha a diktálás után írt szövegben öt hibánál több nincsen;
2. ha a jelölt a kötelező tárgyak mindegyikéből legalább öt pontot elért;
3. ha az összes tárgyakból elért pontszám a szorzószám alkalmazása nélkül legalább a *hetvenet* eléri.

A diktálás után írt szövegnél megtört 5 hibát illetőleg meg kell jegyeznünk, hogy a francia helyesírás nehézségeit a franciák önmagukkal szemben is elismerik. Itt ugyanis nem csupán arról van szó, hogy az egyes szavakat miként kell helyesen leírni, hanem a mellékneveket, *participe passé*-kat, a vonatkozó szóval nemben és számban egyeztetni is kell. A helyes egyeztetés különösen amikor a kiejtés erre támpontot nem ad s a fontolgatásra idő alig van, nem könnyű feladat és a szoros értelemben vett helyesíráson kívül a francia nyelvtanból legalább az alaktannak szabatos és biztos tudását feltételezi.

A pontszámok megállapításánál bizonyos kategóriákba tartozó jelöltek előnyöket kapnak. Így a kézbesítők, levélhordók a záratok szállításánál segédkező munkaerők minden szolgálati év után 2 pontot, de legfeljebb 10 pontot, az érettségi vizsgát tett jelöltek 10 pontot, az egyetemet végzett és doktorátust tett jelöltek pedig 20 pont előnyt kapnak.

Különös, csaknem a biztos sikert jelentő kedvezményben (40 pont előnyben) részesülnek a hadiárvak (*pupilles v. orphelins de guerre*). Ezeket az állam a saját gyámoltjainak tekinti. A hivatalos felvételi programban az előnyben részesülők között felemlítve ugyan nincsenek, tény azonban, hogy a számfeletti tanfolyamokon a hadiárvak ezidőszerint tekintélyes számban vannak képviselve. Ez a különös kedvezés a postagazgatásnak abbéli törekvését, hogy a versenyvizsgák révén a legértékesebb elemekből alakuljon ki az a szám, amelyet a pályázati hirdetésmény a betöltendő állásokra nézve megjelölt hátrányosan befolyásolja és — legalább átmenetileg — nem egészen azt az anyagot kapja a francia posta, amelyről a már említett évi jelentés megemlékezik. És mégis alig lehet megilletődés nélkül gondolni az állami protekciónak erre a burkolt formájára, mert ennek rugói abban a belátásban gyökereznek, hogy a kormánynak minden áron, ha kell átmenetileg még egyéb érdekek rovására is, le kell rónia háláját azok iránt, akik a hazáért a legtöbbet áldozták. Ilyen kedvezmény — így mondják a francia kartársak — más állami ágazatoknál is van. A háborúban megcsönkultakat illetőleg pedig törvény kötelez minden munkaadót, aki 10 munkásnál többet foglalkoztat, hogy egy

háborúban megcsönkültat alkalmazzon. Ilyen hadicsönkult a levélgyűjtő altiszt, aki Nancyban a levélszekrényt félkezével kiürítette. Ilyen szintén félkarú hadicsönkult a párisi főposta teremőre (*gardien du bureau*), aki a közönség számára díjtalanul rendelkezésre álló nyomtatványok asztala mellett ül és igen értelmesen igazítja útba a hozzá felvilágosításért forduló feleket.

Ettől az egy kivételtől eltekintve a felvételi vizsgák, amelyek a postaigazgatóságok székhelyein tartanak, a legteljesebb elfogulatlanság jegyében mennek végbe. A kizárólag írásbeli vizsgadolgozókat borítékba helyezik, lezárják és a párisi központi igazgatásnak az az elbírálással megbízott, főtisztviselőkből és egyetemi tanárokból álló különleges bizottságához terjesztik fel. A lezárt dolgozatokat itt felbontják. A felső részt, amelyen a pályázó neve és egyéb adatai szerepelnek, levájják, sorszámossal látják el, az alsó részt pedig, amelyen csak a dolgozat van, miután arra a sorszámot szintén feljegyezték, felülbírlás végett kiosztják. Az a cenzor, akihez a dolgozat kerül, nemcsak hogy nem látja a jelöltet, hanem annak kilétéről sem lehet semmiféle sejtelve. Ily módon még attól a benyomástól is mentesítve van, amelyet reá a jelölt külseje vagy fellépése akár annak előnyére, akár annak hátrányára gyakorolhatna és tisztán abból ítél, mit a jelölt *írásban produkálni tudott*. Ebből az eljárásból az a felfogás tükröződik vissza, hogy az igénytelen, esetleg félszeg külső mögött is nagy képességek húzódnak meg, viszont a jó benyomást keltő, meggyerő külsővel, a beszédben való nagyobb készséggel, belső fogatkozásokat esetleg ügyesen lehet lelelni.

A számfellettiek tanfolyamon való kiképzését a felvétel után közvetlenül, tehát minden előzetes gyakorlati szolgálat nélkül megkezdik. Az oktatás háromhónapos tanfolyamokon történik, amelveken a hallgatók száma *harminc* körül mozog. Ilyen tanfolyamokat *Rennes*, *Orléans*, *Montpellier* és *Algér* kivételével valamennyi kerületi postaigazgatóság székhelyén tartanak. Párisban három tanfolyam van.

Az oktatást a tanfolyamokon két *agent instructeur*, *oktatótiszt* végzi, akik közül az egyik a postára, a másik pedig a távíró, távbeszélő és rádió szolgálatra vonatkozó tudnivalókat elméleti és gyakorlati módszerrel délelőtt és délután felváltva 4—4 órában adja elő. A tanítási idő tehát napi 8 óra. Az oktató tisztek megbízásukat *versenyvizsga*, tehát szakismereteik alapos próbára tétele alapján kánják. A tanításon kívül semmiféle más szolgálatot nem teljesítenek. A háromhónapos tanfolyam és a vizsgák befejezése után egy hónapig oktatással nem foglalkoznak. Ezt az időt arra használják fel, hogy a következő tanfolyam tanítási anyagát előkészítsék.

Nancyban több ízben hallgattam ilyen tanfolyamon az előadásokat és megállaníthattam, hogy az aránylag rövidéletű tanfolyamon igen szakszerű és praktikus munka folyik. A tanfolyamhallgatók az elméleti oktatás után mindennap gyakorolják a felvételt, díjaznak, visszautasítják a szabávellenes küldeményeket, kitöltik a nyomtatványokat, elkészítik a zárlatokat, azok anyagát érkezetik és feldolgozzák, visszajelentéseket szerkesztenek, jegyzőkönyveket vesznek fel, szóval elvégeznek mindent úgy, amint azt a szolgálatban tenni kell.

A tanfolyamokon az oktatás súlypontja a kezelés és az üzletsza-

bályzat. Földrajzot és irányítási szolgálatot itt nem tanítanak; az oktató tisztek azonban már felhívást kaptak, hogy tegyék meg javaslataikat arra nézve, hogy az oktatást milyen irányban kellene kiterjeszteni és hogy célszerű lenne-e a földrajzot a tanfolyamon előadni.

A tanfolyamon teendő vizsgák szóbeliek és írásbeliek. Az eredményt 0-tól 20-ig osztályozzák. Az eredményes vizsgához tárgyankint legalább 12 pont elérése szükséges. Ha az eredmény 10 és 12 pont között ingadozik, a számfeletti alkalmazott egy más városban, ahol *surnuméraire* tanfolyam van, a tanfolyamot saját költségén megismételheti. A 10 pontot el nem ért hallgatót fegyelmi tanács elé állítják, mely őt a posta kötelékéből elbocsáthatja. Azok a tanfolyamhallgatók viszont, akik tárgyankint 18 pontot vagy ennél többet érnek, a postaigazgatástól elismerő okiratot kapnak és ezt személyivükben is előjegyzik.

A tanfolyam befejezése és a vizsga sikeres letétele után a hallgatókat kívánságukhoz, valamint az egyes tárgyakból elért eredményhez képest postai, távíró, távbeszélő, vagy rádió szolgálatra a hivatalokhoz osztják be és legalább 18 hónapi számfeletti minőségben eltöltött szolgálat után tisztekké (*commis*) nevezik ki.

A kezelési szolgálatból a közigazgatási szolgálatba való kinevezés szintén versenyvizsga alapján történik. Ez az úgynevezett fogalmazói, *redacteur* vizsga, amely írásbeli és szóbeli részből áll. Nagy eredmény, valóságos fordulópont a francia postaalkalmazott pályafutásában, ha ezen a versenyen a helyezettek közé kerül. A vizsga után ugyanis *redacteur*-ré, fogalmazóvá nevezik ki és szolgálatra a postaigazgatósághoz osztják be. A *fogalmazó* szó a *redacteur*-nek azonban csak egyszerű magyarra fordítása. A velejáró fizetés szerint átértékelve nálunk a titkárnak felelne meg. A pályázóknak, akik többnyire tisztek, legalább 5 évi szolgálattal kell bírniuk. Eredményes vizsga esetén tehát még fiatal korban neveztetnek ki magasabb állásba. Előmenetelük gyorsabb mint a hivataloknál szolgálatot teljesítő alkalmazottaké.

A legmagasabb színvonalú tanfolyam a francia postánál a párisi *Ecole supérieure des P. T. T.* Kétéves tanfolyam. Ez alatt az idő alatt a tanfolyam hallgatói a szolgálat alól fel vannak mentve, összes illetményeiket azonban változatlanul megkapják. Erről a tanfolyamról a Magyar Posta múlt évi hetedik számának külföldi rovatában egyébként már részletes ismertetést olvashattunk. Ehhez az ismertetéshez kiegészítésül csak annvit fűzök hozzá, hogy minden fiatalabb francia postatisztviselő ambícióinak, álmainak netovábbja, hogy erre a tanfolyamra a versenyvizsga révén bejuthasson s azt eredményesen elvégezhesse. Akinek ez sikerül, joggal tekintheti magát a jövő emberének.

A versenyvizsgák s ezek révén a magasabb állások elérése nehéz feladat elé állítják a pályázókat. Hosszú, fáradságos önkéntes és kiváló képességek nélkül eredményt itt elérni nem lehet. Előfordul, hogy 70—80 *redacteur* állásra 300-an is pályáznak. A svengébben felkészültek a versenyen lemaradnak, s ha a kudarc többször is megismétlődik, szárvnaszegetten kénytelen a gyorsabb érvényesülésért folytatott küzdelmet feladni.

A versenyvizsgákra való előkészítés a francia postánál intézmé-

nyesen megszervezve nincsen. Ezzel leginkább kiváló szakemberek által szerkesztett postai szaklapok foglalkoznak oly módon, hogy a versenyvizsgák tételeivel egyenlő értékű tételeket tesznek közzé és azok megoldását a következő számban közlik. Bizonyos díjazás ellenében a vizsgára készülőknél külön, a versenyvizsgák tárgykörébe tartozó feladatokat küldenek kidolgozás végett, a hozzájuk beküldött dolgozatokat javítják s azokra észrevételeiket megteszik.

A nőalkalmazottak száma a francia postánál 26.000. Ez a szám éppen kétszerese a tisztek számának (13.000). A nőalkalmazottak világháború előtti létszáma 11.000 volt, míg a tiszteké 19.000. Ezek a számok azt mutatják, hogy a francia posta a háború után inkább alkalmazta az olcsóbb női munkaerőket. Ezidőszerint azonban a postaigazgatás a nőalkalmazottak felvételét már erősen korlátozza. Felvételük szintén versenyvizsga útján történik. A nőalkalmazottakat a mozgóposta szolgálat kivételével a szolgálatnak minden ágában épp úgy alkalmazták, mint a tiszteket. Általában jó munkaerők és amint a túlnyomóan nőalkalmazottakat foglalkoztató nancy-i postacsekhivatal főnöke előttem kijelentette, különösen a könyvviteli teendőknél igen megbízható pontos munkát végeznek. Előrehaladásuk azonban sokkal lassúbb, mint a tiszteké. Emiatt a postaigazgatástól az egyenlő elbánást kérelmezik. A Francia Postások Szindikátusa, amelyet a postaigazgatás a személyzeti kérdésekben mindig meghallgat, már csak a nőtagok nagy számára való tekintettel is ezt a kérelmet támogatja. A postaigazgatás ez év elején 500 számfelett állásra hirdetett pályázatot, amelyekből 400-at a férfiak, 100-at a nők számára tartott fenn. Erre a 100 állásra 10.000 pályázat érkezett. A pályázók közül 500-nak főiskolai végzettsége volt. A nők versenyvizsgájának eredménye jobb volt, mint a férfiaké.

A francia postaszemélyzet javadalmazására vonatkozólag érdeklődésünkre tarthatnak számot a következők:

A francia postatisztviselő nyugdíjba beszámítható törzsfizetést, lakbért és családi pótlékot kap. Üzemi jutalék a francia postánál nincsen. A lakbért (indemnité de résidence) mindenfajta alkalmazott, tehát a postaaltsízt éppúgy, mint a postaigazgató, ugyanabban az összegben nem negyedévenként hanem havonként kapja. Maga az összeg a városok fontossága szerint változik, de mindenütt, még Párisban is, feltűnően alacsony. Párisban pl. pengőértékben kifejezve évi 515 P, Nancyban, mely a városok között a hatodik helyen áll, 322 P. — A családi pótlék, amelyet minden rangú alkalmazott szintén egyforma összegben kap, már jóval kedvezőbb. Csak a gyermekek után fizetik és pedig a következő pengőértékben kifejezett összegekben:

az első gyermek után havi	10 P	35 fill.
a második gyermek után havi	13 P	80 fill.
a harmadik gyermek után havi	20 P	70 fill.
a negyedik gyermek után havi	23 P	92 fill.

ezenfelül minden következő gyermek után egyformán havi 23 P 92 f.

A francia postánál e pótlékon kívül még sok, a szolgálati beosztáshoz kötött másféle pótlék is van, amelyek azonban, egy-kettő kivételé-

vel, jelentékeny jövedelemtöbbletet nem igen jelentenek. Említést érdemel a hivatalvezetők személyi pótléka, amely a hivatal fontossága szerint havi 10 P-től 130 P-ig terjed, továbbá a nyelvpótlék és pedig az angol, német és orosz nyelvek után, havi 7 P, a többi nyelvek után havi 3 P 50, feltéve, hogy az igényjogosultak a nyelveket szolgálati beosztásukban használják.

A világháborúban győztes francia állam postai alkalmazottai törzsfizetés tekintetében jóval mögötte maradtak a háború előtti helyzetnek. A francia frank fokozatos leromlása, amelyet a fizetésrendezések nem ellensúlyoztak arányosan, végeredményben az illetményeknek akkora súlyedését vonta maga után, hogy törzsfizetésük ma legalább egy harmadával kevesebb mint a békeévekben volt. A francia állami alkalmazottak tehát — mert hiszen ez az állapot minden állami alkalmazottnál egyforma — a háborút ebben a tekintetben éppen úgy elvesztették, mint mi. Fizetésük a mienknél, — ha csupán a számadatokat tekintjük — az alábbi adatok alapján, éppen nem mondható kedvezőbbnek.

Allás a francia postánál	Havi fizetés pengőértékben kifejezve	Allás a magyar postánál, amely a francia állással egyenértékűnek vehető	Havi fizetés
Surnuméraire	166	II. oszt. tiszt	144—160
Commis	182—216	I. oszt. tiszt	179—190
Commis principal	182—338	Főtiszt	200—230
Contrôleur	333—417	Főfelügyelő	330—400
Rédacteur	265—417	Titkár	255—290
Inspecteur	417—568	Igazgató	450—555
Directeur	568—740	Főigazgató	650—740

Ezek a számadatok a francia gyarmatokra nem vonatkoznak. A gyarmatokon a francia postaalkalmazottak fizetésüknek $\frac{7}{10}$ -től egész $\frac{15}{10}$ -ig terjedő részét külön pótlék gyanánt kapják. Ha a törzsfizetést, a lakbért és a családi pótlékot számítjuk, Budapesten egy három gyermekes, első fizetési fokozatba tartozó főfelügyelő havi járandósága a 600 pengőt eléri, ezzel szemben Párisban egy három gyermekes *contrôleur* összes havi járandósága csak 500 pengő körül mozog. A különbözetet a lakbér teszi ki, amely a franciáknál siralmasan alacsony.

Ez a mostoha anyagi helyzet, amint erről egynehányszor a magyar lapokból is tudomást szerezhettünk, állandó elégedetlenségnek forrása. A francia állam költségvetése, amelyet a háborús adóságok erősen terhelnek, a lényeges javítást aligha bírná el. A jövő képe tehát itt sem mutat sok biztatót, sőt éppen franciaországi tár-

tózkodásom alatt a francia kartársak nem minden nyugtalanság nélkül emlegették, hogy a hivatalok felett árnyak suhannak végig. A párisi központ kiküldöttei, akik a létszámapasztás lehetőségeit tanulmányozzák . . .

A francia postaszemélyzet anyagi helyzete — jóllehet üzemi jutalékban sem részesül — a magyar postásokénál mégis kielégítőbb. Ennek oka elsősorban az, hogy bár a francia frank értékesökkenése következtében a fizetések ott is lemorzsolódtak a 17%-os mélypontra, ahová bennünket az összeomlás s az ezt követő forradalmak és megszállás juttattak, sohasem süllyedtek, tehát a lerongyolódás szomorú korszakát sem kellett átélniök. Ellenkezőleg éppen akkor, amikor a korona elértéktelenedése következtében mi az elszegényedést már érzékenyen sínylettük, a francia frank még nemes valutának számított. Sok francia postás utazta be ebben az időben olcsó pénzen Németországot és Ausztriát, sőt egynehánvan Budapestre is ellátogattak. Másrészt az iparcikkek, különösen a ruházati cikkek Franciaországban elég olcsók, az élelmiszerek alig drágábbak, mint nálunk, a gyarmatárukhoz pedig egészen olcsón jutnak. Ily körülmények között a megélhetési lehetőségek is jobbak.

A közvetlen érintkezésnél — és ezt kellemes emlékeim között őrzöm — a francia kartársak előzékenyek és szívélyesek. Élénk érdeklődést mutatnak a magyar posta és a magyar viszonyok iránt. A francia postások körében is megtaláljuk azt a közszellemet, amely mintha egy nagy közösségbe foglalná az Unio összes postásságát. A háborús gyűlöletnek nyoma sincsen. Aminthogy a rohanó élet nem is tűri meg a tartós gyűlöletet ott, ahol mélyreható ellentétek nincsenek. Szorgalmas, tehetséges, józan gondolkodású emberek, akiktől takarékoság és szerény igényűség tekintetében sokat tanulhatnánk. Jellemükben sok vonást találtam, amely rokon a mienkkel. A rokonérzésre minden feltétel adva van. El kell jönnie annak az időnek, amikor ez az igazságot szerető nép a mi igazunkat is megismeri és segítségünkre lesz abban a küzdelemben, amelyet a velünk szemben elkövetett nagy igazságtalanságok jóvátételéért kell vívniunk.

Az alsórajnavideki közigazgatási akadémiák.

Ismerteti: Dr. BIRÓ PÁL, m. kir. posta számvevősegi főtanácsos.

Académies d'administration du Bas-Rhin. Par dr. Paul Biró. L'article traite l'histoire de la naissance, la tâche, le programme des études et la récente réunion en fédération des instituts mentionnés dans le titre, lesquels, comme universités des fonctionnaires, le rendent possible, d'une part, que les employés de moindre qualification, en passant les examens spéciaux d'université, puissent atteindre les positions directrices du degré moyen, voire du degré supérieur; d'autre part, la possession du certificat de ces instituts est indispensable pour obtenir, en général, un emploi auprès des autorités communales de la vallée du Rhin.

A m. kir. posta szaklapjaiban gyakran olvastunk már a berlini közigazgatási akadémia (Verwaltungs-Akademie) tudományos hetein (Wissenschaftliche Woche) tartott előadások ismertetéseiről, melyek

kapcsán arról is említés történt, hogy nemcsak a birodalom fővárosában, hanem az ország minden kereskedelmileg vagy iparilag fontosabb gócpontjában létesültek már közigazgatási akadémiák.

A német közigazgatási akadémiák egyik legfejlettebb csoportjának, az alsórajnavölgyi közigazgatási akadémiáknak keletkezését és munkarendjét óhajtom alább ismertetni.

Hogy fogalmat alkothassunk azonban ezeknek az új akadémiáknak céljáról és rendeltetéséről, tudnunk kell, hogy a közigazgatási akadémiákat a háború után országszerte elterjedt közép- és alsófokú hivatalnok-mozgalmak teremtették meg azzal a rendeltetéssel, hogy ezeken az alacsonyabb képesítésű, de tehetséges német hivatalnokok szabad előadások hallgatása útján szerezzék meg azt az elméleti és gyakorlati szaktudást, amelyre pályájukon az addig magasabb képesítéshez kötött állások eléréséhez szükségük van.

A német különféle hivatalok hirdetményei s a szaklapok hírdetései között, úgyszintén az akadémiák hirdetőtábláin mindenütt olvashatjuk: *Mit akarnak a közigazgatási akadémiák?* — s utána az alábbi pontokat:

1. A gazdasági, jogi és politikai ismereteknek egyetemi rendszerű tanításával a nép szélesebb rétegében való elterjesztését.

2. A hivatalnokoknak, és pedig valamennyi hivatalnoknak, de különösen a közép- és alsófokú hivatalnokoknak támogatását tudásuk tökéletesítéséhez és elmélyítéséhez.

3. A közigazgatás és közgazdaság fejlődésének előmozdítását, melyre azonban csak valóban képzett, széles látókörű és értelmes hivatalnoki kar képes. Munkásságuk tehát úgy a tisztviselői kar, mint a hatóságok érdekeit egyaránt szolgálja.

4. Minden igyekezetükkel és egész erejükkel a német népet és a hazát szolgálják.

A közigazgatási akadémiák keletkezése idején az új intézmény az érdekelték igen nagy ellenkezésével találkozott, mert a közvélemény az egyetemek mellett ezeknek létesítését szükségtelennek és jogtalanoknak tartotta.

Az általános felfogás ugyanis az volt, hogy az ország keserves gazdasági és pénzügyi helyzetében, amikor az egyetemi végzettségű ifjúság tömegesen kenyér nélkül, sőt az elhelyezkedés legkisebb reménye nélkül tengődik, erre az új intézményre annál kevésbé van szükség, mivel a szakhivatalnokok a hivatásuknak megfelelő szakképesítést az igazgatások szaktanfolyamain is elnyerhetik.

A tisztviselő szervezetek ezzel szemben azzal érveltek, hogy a közigazgatási akadémiák hallgatói kevés kivétellel, oly közép- és alsófokú hivatalnokok, akik részben elfoglaltságuk miatt, részben anyagiak híján az egyetemekre nem járhatnak. A közigazgatási akadémiák tehát az egyetemeknek nem konkurrensai, hanem az igazgatások szaktanfolyamainak szükséges kiegészítői.

Az igazgatások szaktanfolyamain ugyanis csakis az egyes igazgatások — rendszeren középfokú — hivatalnokai vehetnek részt, míg a közigazgatási akadémiára a legalsóbbfokú hivatalnok, sőt állás nélküli idegen is beiratkozhat.

A közigazgatási akadémiák szervezete, mely természetesen a szo-

cialista állam berendezése, a legkülönbözőbb iskolavégzettségű hallgatókat gyűjti össze, akiknek szelektálása a szemesztereken át önmagától történik, mert ha a hallgató az akadémia tanmenetét bármily okból követni nem bírja, az úgylis önként kimagad s mire a harmadik és negyedik félévben a gyakorlati részre vagy az ötödik és hatodik félévben a szemináriumokra kerül a sor, az addig kívánt nehezebb elméleti tárgyak miatt a gyengébb képességűek le is maradnak. Azonkívül a hallgatóknak a hatodik szemeszter végén vizsgát is kell tenni.

Azok a legalsóbbfokú hivatalnokok tehát, akik nemcsak a tanmenetet bírják követni, hanem a vizsgán is megfelelnek, tanúbizonyosságot tesznek arról, hogy a tudást, energiát s rátermettséget illetőleg kartársaik átlagán felül állanak s a középfokú hivatalnokok közé való emelésüket kétségen kívül megérdemlik.

A sajtóban és egyéb oldalról is sok támadás érte már a közigazgatási akadémiákat amiatt, hogy azok intézeteiket hivatalnokgyetemeknek nevezik, holott azok már csak amiatt is, hogy az esti órákban tartják előadásait, inkább csak továbbképző esti tanfolyamoknak nevezhetők.

Kétségtelen, hogy az egyetemi ifjak a közigazgatási akadémiák hallgatóival szemben rendkívüli előnyben vannak, mivel tanulmányaiknak elvégzésére az egész nap rendelkezésükre áll. A szaktárgyakon kívül egyéb tantárgyakat is hallgathatnak és ezzel tovább is képezhetik magukat. Viszont ezzel szemben a közigazgatási akadémiák hallgatói nagy élettapasztalattal rendelkező, nagyobbrészt 35 év körüli férfiak, akik a tudnivaló legkomolyabb elhatározásával járnak az előadásokra s három-négy éven keresztül minden szabad idejüket a komoly továbbképzésre fordítják. A közigazgatási akadémiák egyetemi értelemben vett tanterv alapján tanítanak s tanbeosztásuk legtöbb helyen nemcsak hat, hanem nyolc szemeszteres. A tisztviselők hivatali elfoglaltságuk következtében azonban csak az esti órákban vehetnek részt az előadásokon.

A tanterv a doktori képesítés nyújtásáig nem emelkedik, azonban az intézményeknek ez nem is célja. A cél a tisztviselők öntudatos egyéniséggé való nevelése s a legmesszebbmenő képességgel és sokoldalúsággal rendelkező önálló hivatalvezetővé való kiképzése.

A tanulmányi vezetők csak egyetemi tanárok lehetnek; a docens-ek is túlnyomólag tanárok, a többi előadó pedig kitűnő pedagógiai tapasztalattal rendelkező nagytudású szakember.

A német közigazgatási akadémiákon 1928/29. tanévben 350 docens közül 250 előadó egyetemi tanár volt, 100 pedig szaktanár, Németország legkitűnőbb szakemberei.

A Kölnben és Düsseldorfban levő közigazgatási akadémiák a Rajna völgyében a legrégebbiek, melyek az országos német tisztviselőmozgalmak előtt is már a tisztviselők továbbképzését célzó általános és szociális feladatokat tanító főiskolák voltak. Amikor 1926-ban a közigazgatási akadémiákat országos szervezetbe tömörítették és részükre a helyi viszonyokra való tekintettel egységes munkaprogramot dolgoztak ki, ebbe a keretbe a rajnavölgyi akadémiákat is bevonták. Míg azonban a régi rajnavölgyi akadémiák csakis a kezdő tisztviselőknek és csak a közigazgatási szolgálat egyes ágazataiban való

kiképzését nyújtották, addig az új közigazgatási akadémiákon bármely tisztviselő vagy tisztviselőjelölt a közigazgatási szolgálat bármely ágában kiképzést nyerhet, sőt — mint már fentebb említettem — a tisztviselőtársadalomhoz nem tartozó érdeklődők is beiratkozhatnak. A modern közigazgatási akadémiák tehát a rajnavölgyi régebbi főiskolai típusoktól alapfeltételeikben térnek el.

A rajnavideki akadémiák hatszemeszteres tanulmányi rendszerrel, — mely a tanítás szisztematikus felépítésében fokozatosan a közigazgatás jelenlegi állapotának teljes megismeréséig emelkedik — és az egyes tisztviselőknek foglalkozásuk szerinti különválasztásával és speciális kiképzésével tanítanak.

A hatszemeszteres tanulmányi tanterv a jogtudomány és közgazdaságtan legfontosabb ágazatait öleli fel.

A jogtudományi előadások az első félévben kiterjednek a porosz és a birodalmi jog (alkotmány jog), továbbá a polgári törvénykönyv I. és II. részének, valamint az elméleti közgazdaságtan I. részének ismertetésére.

A második félévben a közigazgatási jog I. részét (általános tanok és közrendészet), a polgári törvénykönyv III. részét, továbbá az elméleti közgazdaságtan II. részét adják elő.

A harmadik félévben az előadások tárgyai a községi jog és államhatóságok szervezete (alkotmányjog II. rész), polgári törvénykönyv IV. és V. része, végül a gyakorlati közgazdaságtan I. része.

A negyedik félévben a közigazgatási jog II. része (a belső igazgatások egyes ágazatai), polgári joggyakorlatok kezdők részére és a gyakorlati közgazdaságtan kerülnek előadásra.

Az ötödik félévben a közigazgatási, államjogi és közjogi praktikumok, polgári perjog (bírószervezetek, eljárás és kényszerfoganatosítások) és közgazdaságtani gyakorlatok a fennmaradó tárgyai.

Végül a hatodik félévben az 5. szemeszter jogtudományi előadásainak folytatása, továbbá polgári joggyakorlatok haladók részére és közigazgatási szemináriumok képezik a tananyagot.

A nem kötelező előadások ismét kétféleképpen: olyanok, melyek csak meghatározott sorrendben hallgathatók, ezek a közlekedési tudomány körébe tartozó előadások (a közlekedéstudomány elemei, gazdasági földrajz, a világforgalom fő közlekedési vonalai, Németország közlekedési ügye, a közlekedésügy története, végül közlekedésügyi gyakorlatok) és oly előadások, melyek tetszésszerű sorrendben hallgathatók. Ezek a pénzügyi tudomány és adójog (általános és különleges pénzügyi jog és adójogi gyakorlatok), társadalmi politika (társadalmi biztosítás, szegény- és jótékonyaságügy, munkajog, munkaközvetítés, munkanélküliség elleni biztosítás, szociálpolitikai gyakorlatok), magángazdaságtan (kettős könyvvitel és annak gyakorlati alkalmazása), jogtudomány (általános államisme, büntetőjog és büntető per, tisztviselőjog, a magánjog alapfogalmai, kereskedelmi és váltójog), végül a közgazdaságtan (ennek története, pénz-, bank-, tőzsdeügy, községi, gazdasági és szociálpolitika, statisztika) körében csoportosítottak.

A hat szemeszter alatt a jogtudományi előadások hallgatására legalább 160 órát, a szociális- és gazdaságtudományi előadásokra legalább 120 órát kell fordítani.

A hatodik szemeszter befejeztével a hallgatók záróvizsgát tehetnek, azonban erre senkit sem lehet kötelezni. A vizsgák nyilvánosak s az egyetemi tanmenethez képest egyetemi vizsgajellegük van, azonban a tisztviselők részére hivatali szolgálati ágazatukban előírt vizsgákat természetesen nem pótolják.

A köztisztviselők a vizsgák sikeres letételéről miniszterileg engedélyezett oklevelet kapnak, az egyéb hallgatók pedig akadémiai tanulmányi bizonyítványt kérhetnek.

Ezenkívül a hallgatók a felolvasásokon, gyakorlatokon és szemináriumi előadásokon való részvételekről és az ott megoldott feladatok kidolgozásáról is külön igazolványokat kapnak.

Az idősebb tisztviselők továbbképzésére, akik már vizsgát tenni nem akarnak, úgyszintén idegen érdeklődők részére, a rendes szemesztereken kívül a különböző foglalkozásúaknak megfelelően szakelőadásokat is tartanak. Így a vasút, posta, távirda, távbeszélő, jogügy, pénzügy, kereskedelemügy stb. tisztviselők részére szolgálati ágazataikban beállott fejlődésről s úgy a belföldi, mint a külföldi vonatkozásokban tervezett reformokról a legkötönyebb teoretikusok és praktikusok tartanak sorozatos előadásokat.

Az akadémiák által kiadott oklevelet és tanulmányi bizonyítványokat a legtöbb igazgatás az érdekelt tisztviselők szolgálati táblázatába bevezeti és az előléptetéseknél értékeli.

A düsseldorfi első 12 szemeszteres rendszeres előadáson 1750 tisztviselő és mintegy 4000 vendéghallgató, a 22 különleges szakelőadásorozaton pedig 15.700 tisztviselő vett részt, köztük több külföldi is. A düsseldorfi speciális tanfolyamok ennek következtében a rajnavölgyi tisztviselőegyetemek élén állanak.

Az akadémia hatalmas olvasó- és tanulótermei 5000 kötetnyi jogi és államgazdaságtani könyvtárral s gazdag folyóiratállománnyal nemcsak a köznapokon, hanem bármely ünnepnapon is a hallgatók rendelkezésére állanak.

A düsseldorfi akadémia — a vidéki tisztviselők kiképzési lehetőségének könnyebb elérésére — Essenben és Elberfelden fiókinézeteket állított fel, melyek ugyan még csak kezdő intézetek, azonban működésüket a városok közigazgatása lelkes támogatásban részesíti.

Az elberfeldi, esseni és a három évvel ezelőtt keletkezett kölni közigazgatási akadémiák hallgatóinak száma jelenleg még a düsseldorfi akadémia létszáma mögött áll.

Az elberfeldi, a düsseldorfi, az esseni és kölni akadémiák 1927 november 15-én „Délrajnai közigazgatási akadémiák munkaközössége” címen egyesültek, mely munkaközösségnek feladata úgy a szövetségbe tartozó akadémiák, mint azok által létesítendő fiókinézetek stúdiómairra és vizsgáira nézve, egységes alapelvek létesítése s az ehhez a közösséghez tartozó, vagy csatlakozó akadémiák érdekeinek a birodalmi törvények kereteiben úgy a hatóságokkal, mint a tisztviselő-szervezetekkel szemben való egységes képviselése.

A közösség vezetőségének székhelye: Köln. A tanulmányi vezetők mindig a kölni egyetemnek egy jogász és egy közigazdász egyetemi tanára s a düsseldorfi közigazgatási akadémia igazgatója, kiket működésükben valamennyi intézet vezetőjéből alakuló tanács támogat. A

közösség adminisztratív ügyeit Düsseldorfban, az ottani akadémia igazgatója végzi, ahol évenként kétszer üléseznek is.

Az egyes akadémiák, illetőleg fiókinézetek előadásainak tanrendmegállapítása, a helyi szervezési ügyek, helyiségkérdés, az előadó tanárok díjazása, elszámolások stb., továbbra is az érdekelt intézetek belső adminisztratív ügye.

1928 július 12-én „Rajnai közigazgatási akadémiák érdekközössége” címén egy újabb szövetség alakult, mely valamennyi alsó- és középrajnavölgyi (Bonn, Coblenz, Trier) akadémiákat szövetségbe vonta.

Ez a szövetség alapfeltételeiben ugyanazon céllal létesült, mint a délrajnavölgyi akadémiák szövetsége, célja azonban még a tanerők intenzívebb kihasználása, a közigazgatási akadémiákra való beiratkozás minél szélesebb rétegben való lehetővé tétele, a beiratási és tandíjaknak a minimumra való redukálásával, újabb intézeteknek kisebb helyiségekben való létesítése, végül ami a legfontosabb: a Rajnavölgyéhez tartozó községi hivatalnokok részére egységes alapon létesítendő vizsgaterv kidolgozása és alkalmazása.

Ez a vizsgaterv tulajdonképpen már akkor, mikor a szövetséget létrehozták, készen volt s amikor a szövetség megalakulását a belügyminisztérium jóváhagyta, ezt a vizsgatervet azonnal életbe is léptették.

Ismertetésem túlhosszúra nyúlna, ha a vizsga anyagát ismertetném, elég talán annyi, hogy általában a fent részletezett tanrend irányadó s az előadások alapján teendő írásbeli és szóbeli vizsga sikeres letétele előfeltétele annak, hogy a Rajnavölgyéhez tartozó községi igazgatásoknál bárki is a középhivatalnoki fokozatokat elérhesse. A tananyag mindenesetre oly bő és nehéz, hogy azzal csak kellő iskolázottsággal (középiskolával) bíró ember birkózhat meg s érthető, hogy a községi igazgatások középfokú hivatalnokai ma már átlagon felüli tisztviselők.

A rajnavölgyi közigazgatási akadémiák hatalmas tömörülése és rövid idő alatt elért eredménye bizonyítja, hogy a közigazgatási akadémiák szükségességének elve milyen mély gyökeret vert a német tisztviselőtársadalomban, mely rövid néhány év alatt elsőrangú fontossággal s befolyással bíró oktató intézménnyé fejlődött.

A budapesti automata távbeszélő központok vonalvizsgáló-, ellenőrző-, felügyelő- és forgalmi megfigyelő váltói.

Irta: MATTANOVICH GÉZA, m. kir. postafőmérnök.

(Folytatás.)

Commuteurs d'essai, de contrôle, de surveillance et de contrôle du trafic installés dans les centrales téléphoniques automatiques de Budapest. Par Géza Mattanovich.

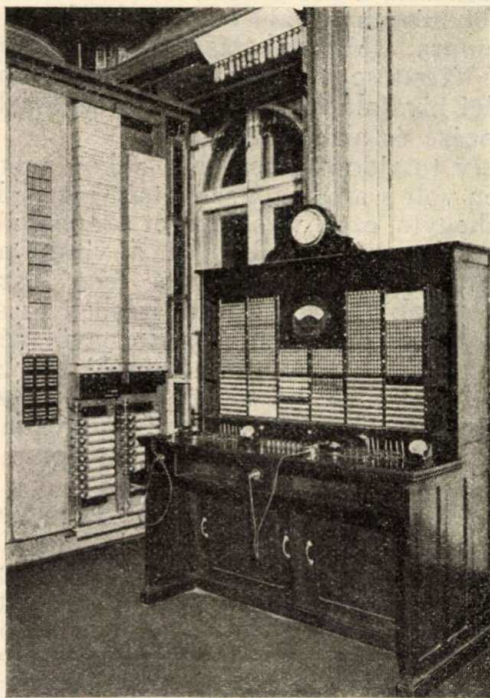
La table de contrôle.

L'auteur fait connaître d'une manière générale la table de contrôle (Monitoring Desk) installée dans les nouvelles centrales téléphoniques automatiques de Budapest. Description de la méthode d'essai des lignes d'intercommunications et l'énumération des cas de jonctions et de signaux irréguliers ainsi que de leur destination.

La table de surveillance.

L'auteur fait connaître d'une manière générale la construction de la table de surveillance et des lignes destinées aux jonctions avec permission préalable ou avec annóniation du nom de l'abonné. Description de la manière de jonction des lignes afférentes aux postes supprimés ou aux postes dont les numéros ont été changés.

II. Az ellenőrző asztal.

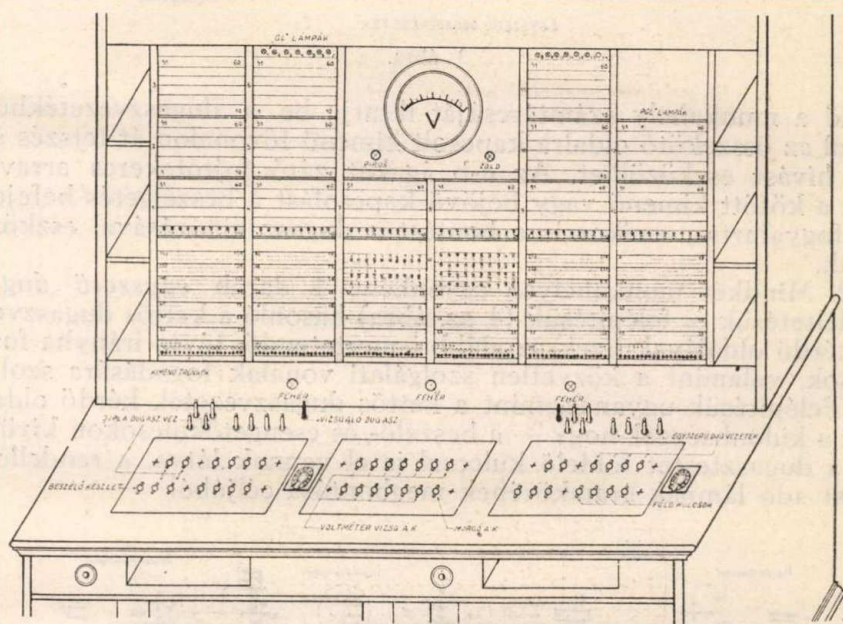
1. ábra. A belvárosi központ ellenőrző asztala és jelzőlámpáinak kerete.

A bevezető sorokban már előrebecsátottam, hogy az automata távbeszélőközpontok ellenőrző asztalainak rendeltetése az üzemben előálló rendellenes kapcsolódások felvétele és ellenőrzése, továbbá a központból kimenő átkérővonalak vizsgálata.

Az ellenőrző asztal képét, valamint mező és kulcs elrendezését az 1. sz. fénykép és 2. sz. ábra mutatja. A fénykép egy kétmunkahelyes váltót tüntet fel, megjegyezve, hogy egy 10.000-es vonalkapacitású automataközpont üzeméhez egy ilyen váltó van beállítva, a 20.000-eshez pedig kettő.

A váltó asztallapján vannak elhelyezve a kapcsoláshoz szükséges

dugaszok, kulcsok és számtárcsák. Az elrendezés itt más, mint a vonalvizsgáló asztalnál. Míg ugyanis a vonalvizsgáló asztalnál módot kell nyújtani arra, hogy egyszerre, egyidőben több egymástól független vonalvizsgálat eszközöltessék, az ellenőrző asztalnál erre szükség nincs, mert itt csupán a kimenő átkérővonalakat vizsgáljuk, mely teendő teljesítésére egyszerre egy vizsgálóközegeg elegendő. Így itt csupán egy vizsgáló kulcsrendszer van e két munkahely közös használatára. Meg kell említenem, hogy a kimenő átkérővonalak vizsgálata azért történik az ellenőrző asztról, mivel a vizsgáló asztal ismertetett terjedelme miatt az több teendő elvégzésére nem lenne képes. Mint-hogy pedig az elv az volt, hogy csak a szorosan egymással összefüggő berendezések kerüljenek egy helyre, az átkérővonalak vizsgálatát,

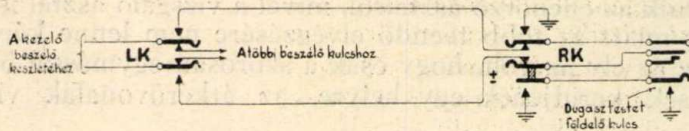

2. ábra. Az ellenőrző-asztal mező- és kulcs-elrendezése.

mint amely már független az előfizetői vonalaktól és a központi berendezés tartozéka, ide csoportosították.

A váltó asztallapján a következő dugaszokat és kulcsokat találjuk:
1. Mindkét munkahelyen egyenként két pár *kettős dugasz*, melyek mindegyikéhez két kombinált kulcs tartozik. Ezek a kettős dugaszok lényegileg abban különböznek a vonalvizsgáló asztal kettős dugaszaitól, hogy ezeknek egyik oldala sincs telephez kapcsolva. (3. sz. ábra.) A *kérdő oldal*, mely a rendellenes jelzést adott vonalak (nemzetközi megjelöléssel a PGL jelzések) fogadására való, egy kombinált csengető-beszélőkulccsal van ellátva. A kombinált kulcs csengető állása a rendellenes jelzést adott előfizetők vonalainak felhívására, beszélő állása pedig beszélgetés felvételére használható. A kérdő oldal két darab 2 M. F. kondenzátoron át a dugaszvezeték összekötő ágához, majd a

beszélőkulcs közvetítésével a beszélőkészlethez csatlakozik. Az összekötő oldal, mely városi fővonalak felhívására és hívásaik fogadására, valamint kisegítő kapcsolások eszközzésére szolgál, a kérdő dugasztól abban különbözik, hogy a fővonalhoz kapcsolódó a-b vezetékpárja egy 500 Ohm-os fojtótekerccsel és egy számtárcsázó kulccsal van ellátva. Az összekötő oldalnak saját csengetőkulcsa van, beszélőkulcsa azonban közös a kérdő oldaléval. A számtárcsázókulcs lenyomásával a

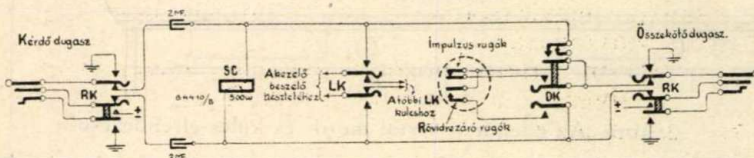

EGYSZERŰ DUGASZVEZETÉK

3. ábra.

kezelő a munkahely számtárcsáját iktatja be a dugaszvezetékbe és ezáltal az összekötő oldalra kapcsolt kimenő fővonalon át tetszés szerinti hívást eszközölhet. Az a-b ágakat záró fojtótekerccs arra való, hogy a kötött kimenő vagy bejövő kapcsolást a beszélgetés befejezéséig fogvatartsa, amikor is a bontást a dugasz kihúzásával eszközölhetjük.

2. Mindkét munkahelyen egyenként 4 darab egyszerű dugasz. Rendeltetésük és felépítésük (4. sz. ábra) hasonló a kettős dugaszvezeték kérdő oldalával. Ezek az alább ismertetendő, téves irányba futott hívások, valamint a közvetlen szolgálati vonalak fogadására szolgálnak. Felépítésük ugyanaz, mint a kettős dugaszvezeték kérdő oldalai, azzal a különbséggel, hogy — a beszélő- és csengetőkulcsokon kívül — egy, a dugasztestet földelő kulccsal is el vannak látva, a rendellenes jelzést adó lámpák áramkörének megbontása céljából.

KETTŐS - DUGASZVEZETÉK.

4. ábra.

3. Mindkét munkahely használatára egy-egy darab vizsgálódugasz. Rendeltetése abban van, hogy a főközpontból kimenő átkérő- és speciális vonalak áramköreit vizsgálja, de felhasználható a rendellenes jelzést adó vonalak, városi fővonalak és közvetlen vonalak fogadására, valamint az utóbbiak felhívására is. A vizsgálódugaszok párhuzamosan vannak a Voltmérő vizsgálórendszerre kapcsolva és átváltókulcs segítségével (a vizsgálórendszer 13. kulcsának lenyomásával) a közös vizsgálórendszerre a munkahelyhez tartozó beszélőkészletet is rá lehet kapcsolni.

Az ellenőrző asztal vizsgálórendszerre nagyjában megegyezik a

vonaltesztelő asztalon alkalmazottal, azzal a különbséggel, hogy itt bizonyos alkotóelemek hiányoznak. Az ellenőrző asztalon megejtendő vonaltesztelésekhez ugyanis, minthogy ezek nem előfizetői vonalak megvizsgálását célozzák, nincs szükség sem az időszakos levezetések megállapítására, sem pedig az előfizetői állomások készülékeinek kipróbálására. A vizsgálórendszerhez tartozó *Weston-rendszerű voltméter* az ellenőrző asztal függőleges elhelyezésű kapcsolómezejének középső részében van felszerelve (0—6, illetőleg 0—60 volt feszültség mérésére szolgáló skálabeosztással), ez alatt van a vizsgáló áramkörhöz tartozó *két jelzőlámpa* (egy piros és egy zöld).

A közös vizsgálóáramkör segítségével, melynek kulcsai (összesen 13 db.) a váltó asztallapjának középső részében nyertek elhelyezést, az alábbi műveletek végezhetőek el:

a) Átkérővonalak megvizsgálása céljából a vizsgálódugasszal belépünk az illető átkérővonal kapcsolóhüvelyébe. Ha ezen beszélgetés nem folyik, úgy foglalttá tehetjük a vizsgálat idejére az 1. kulcs lenyomása által, mellyel egyszersmind az átkérővonal a—b vezetékpárját az 500 Ohm-os fojtótekercs zárlata alól felszabadítjuk és folytatólagossá tesszük a voltméter vizsgálóáramkör felé. Gyors vizsgálat megejtése céljából elegendő magába az átkérővonalba belépni az 1. kulcs lenyomása nélkül: az átkérővonalra adott 500 Ohm-os fojtótekercs zárlattal ugyanis működésbe hozzuk az átkérővonalhoz csatlakozó távoli központ II. csoportválasztógépét, mely utóbbi az átkérővonal üzemképessége esetén áramszaggatásokat fog visszaadni.

b) Ha az átkérővonal a végponton szigetelve van, megvizsgálhatjuk a vonal szigetelési állapotát a 6. kulcs, majd 6. és 2. kulcsok által. A vonalvezeték két ágának szigetelését a voltméter mutatja.

c) Az előbbi feltétel mellett megvizsgálhatjuk a vonalat a vonalágak egymáshoz való szigetelési állapotára nézve. Ehhez a 6. és 7. kulcsokat alkalmazzuk.

d) Ugyanígy megvizsgáljuk idegen áram jelenlétét a 6. és 9. kulcsok egyidejű lenyomásával.

e) A végponton zárlatba hozott vonalat kicsengethetjük a 3. kulcs alkalmazásával. Ilyenkor a vonal folytatólagossága esetén a voltméter alatti piros lámpa jelez.

f) Megmérhetjük a végponton zárlatbahozott vonal ellenállását a 6., 7. és 8., illetőleg a 6., 7., 8. és 11. kulcsok lenyomásával.

g) Teleptáplálás szempontjából az 5. kulcsot alkalmazzuk. A végponton zárlatba hozott vonal folytatólagossága esetén a voltméter alatt elhelyezett zöld lámpa gyullad ki.

Az ellenőrző asztal *kapcsolómezejében* — a szerelvények rendeltetése szempontjából — 3 főrészt különböztethetünk meg, és pedig: a vizsgálati részt, a szolgálati beszélgetések lebonyolítására szolgáló részt és a rendellenes jelzések ellenőrzésére használt részt.

A vizsgálati részhez tartoznak:

A) A főközpontból kimenő és a többi, távoli főközpontokhoz vezető átkérő-vonalak kapcsoló-hüvelyei és foglaltsági billentyűi. Az előbbieket az átkérő vonalak kapcsolására, az utóbbiak azoknak a forgalomból való kiiktatására szolgálják.

B) Az interurbán-bejelentőkhöz vezető kimenő speciális (01 hívószámú) vonalak kapcsolóhüvelyei és foglaltsági billentyűi.

C) A Teréz-automata-főközpontba vezető speciális (04 hívószámú) mentő-vonalak kapcsolóhüvelyei és foglaltsági billentyűi.

D) A tűzoltó-főparancsnokság alközpontjára futó speciális (05 hívószámú) kimenő vonalak kapcsolóhüvelyei és foglaltsági billentyűi.

A szolgálati beszélgetések lebonyolítására valók:

E) Kimenő fővonalak, melyek segítségével a szolgálatot teljesítő közeg a hálózat bármely fővonalát 5 számjegyű hívószámmal — a ketős dugaszvezeték összekötő dugója révén — felhívhatja.

F) Közvetlen szolgálati vonalak, melyek segítségével a budapesti automata-távbeszélőhálózat főközpontjainak összes ellenőrző asztalai egymással közvetlenül érintkezésbe jöhetnek.

G) Bejövő fővonalak, 5 számjegyű hívószámmal, melyek segítségével az ellenőrző-asztal a hálózat bármely pontjáról felhívható.

A rendellenes jelzések ellenőrzésére szolgálnak:

I. A főközpont valamennyi összekötő áramkörének (egy 10.000-es főközpontban 720-nak) egy-egy jelzőlámpája és az ehhez tartozó kapcsolóhüvely. Ezen jelzőlámpák (PGL) oly rendellenes kapcsolásoknál gyulladnak ki, amikor:

1. a hívó előfizető leemeli kézibeszélőjét, de nem tárcsázik,
2. ha a hívó előfizető az egyes számjegyek tárcsázása közben 30 mp-nél hosszabb szünetet tart,
3. ha a hívó előfizető vonalvezetéke zárlatba kerül, vagy ha a vonal „b” ága levezetésben van.

A fenti esetekben a kapcsolásokat közvetítő számjegyzőművek (regiszter) egy időzítő gépe 30 mp. leteltével a kapcsolásban résztvevő összekötő áramkört meggátolja a kapcsolás további fázisainak lebonyolításában, s a további 30 mp. alatt az összekötő áramkör egy időzítő gépének közreműködésével az összekötő áramkört oly helyzetbe kapcsolja át, amelyben a szóbanforgó jelzőlámpa kigyullad.

A tárcsázás megakadásának rövid időn belüli jelzése azért válik szükségessé, mert az automata központban ezalatt kihasználatlanul maradó és feleslegesen lefoglalt gépek a többi normális lefolyású kapcsolások rovására mennek. Hogy jobban megvilágítsam a dolgot, ha a 10.000-es automata főközpontban egyszerre egyidőben 188 előfizető leemelné a kézibeszélőjét anélkül, hogy tárcsázná, akkor a 189-ik előfizető már nem kapna tárcsázási bűgást s így nem volna képes összeköttetést sem kapni. A rendellenesség jelzésének és mielőbbi megszüntetésének igen nagy fontossága van, mert enélkül a központ üzemképessége állandóan veszélyeztetve lenne.

A rendellenes jelzés vételére, melyet az ellenőrző közeg — az időzítő-gép működése folytán — egy perc múlva vesz tudomásul, dugaszszal belépünk a jelzőlámpához tartozó kapcsolóhüvelybe és ha a rendellenességnek a hívó előfizető az okozója, felhívjuk őt a kapcsolási szabályok betartására, illetőleg felvilágosítjuk a szükséges teendőkről. Ha az előfizetőt nem találjuk a vonalban, úgy rendszerint a rendellenesség okozója maga a vonal, mely zárlatba került. Ilyenkor előbb csengetünk az előfizető vonalára s ha az hosszabb idő múlva sem jelentkezik, úgy vonalát ideiglenesen szigeteljük és a zavar elhárítása

az előfizető helytelen tárcsázása, máskor pedig a választószerkezeteknek (csoportválasztók és regiszterek) hibás működése lehet az okozója.

A téves tárcsázás bárkivel megtörténhetik; a legfigyelmesebb tárcsázás mellett is könnyen eltéveszthetjük a szabályszerű számbeadást. Viszont a gépi berendezések is — dacára a leggondosabb preventív vizsgálatoknak, — áramköri viszonyokból előálló rendellenességek (a jelfogók túlerős felmelegedése, érintkezési felületek pillanatnyi folytonossági hiánya) következtében a helyes működés rovására lehetnek.

Bármely okból áll elő ezen téves kapcsolás, annak következménye lesz a kapcsolás további félbemaradása. Hasonló ez az eset ahhoz, amikor az előfizető, kinek vonala manuális-központba van kapcsolva, egy nem létező számot kér a kezelőtől. Ez utóbbi esetben a kezelő maga felvilágosítást adhat a téves számhívásról, az automatikus-rendszernél azonban a kapcsolás fennakadást szenved s minthogy ez az áramkörök egy bizonyos csoportjának felesleges lefoglalását idézi elő, ennek gyors elhárításáról gondoskodni kell. Ezért az ily téves irányba futott kapcsolások automatikusan oly áramkörökkel kerülnek összeköttetésbe, melyek a félbenmaradt kapcsolást lebonyolítják és a rendellenességről az ellenőrző-asztalnál szolgálatot teljesítő közeget lámpajelzés útján értesítik.

A téves irányba futott kapcsolásoknak az ellenőrző-asztalra való irányítása technikailag a következő úton megy végbe: A normális kapcsolatban felakadt csoportválasztó gép egy üres emeleti áramkörre (5. ábra) fut, melynek Mcr jelfogóján át, az alapáramkör a regiszter felé záródik. Az Mcr jelfogó az alapáramkörben nem gerjesztődik, mert tekercsei ellentétes irányú mágneses teret létesítenek. Az Mcr baloldali tekercséhez csatlakozó szaggató-tárcsa az alapáramkör ismételt megszakításait idézi elő, melynek következményeképpen a regiszterben egy imitált választási processzus megy végbe. A regiszter felszabadul kötöttségéből, az alapáramkör felszakadása után gerjesztődő Mcr jelfogó pedig közvetíti az üresemeleti áramkör hívólámpájának kigyulladását. Erre az ellenőrző-asztalnál szolgálatot teljesítő közeg egy egyszerű dugasszal belép az üres emeleti áramkör kapcsolóhüvelyébe és a hívó előfizetőt felkéri a kapcsolás megismétlésére.

Az áramkör felépítése oly megoldású, hogy a kapcsolás elbontása után a hívó előfizető számláló-jelfogója nem gerjesztődhetik és így ez a téves kapcsolás az előfizető számláját nem terheli.

A téves irányba futott kapcsolások jelzőlámpái különböző megjelölésűek. Azok a hívások, melyek az előfizető téves számtárcsázásából eredhetnek, meg vannak különböztetve azon hívásoktól, melyeknél a téves kapcsolást kizárólag a gépi berendezés valamely hibája idézte elő. Ezáltal a hívást fogadó közegnek módjában van megfelelő választ adni, esetleg a hívó félnek kiegészítő kapcsolást adni, egyúttal pedig az előállott rendellenesség elhárítása iránt azonnal intézkedni.

IV. Üres vonalak hívólámpái és kapcsolóhüvelyei. Ezeknek az volna a rendeltetésük, hogy az automata központban üzemben nem lévő vonalakra irányított hívásokat felvegyék. E megoldás azonban mindeddig nem vétett alkalmazásba, minthogy ennek gyakorlati szükségessége nem állott arányban a velejáró technikai munkatöbblettel.

Az eddig ismertetett szerelvények kivétel nélkül az ellenőrző-asztal szoros tartozékai. Az ellenőrző-asztal azonban nemcsak a felsoroltak kezelésére és megfigyelésére szorítkozik, hanem hatáskörébe tartoznak egyéb igen fontos szerelvények is, melyek az ellenőrző-asztal közelében nyertek elhelyezést. Ezek a következők:

1. Az ellenőrző-asztal közvetlen közelében lévő gépkereten elhelyezett összekötő-áramkör jelzőlámpák (nemzetközi megjelöléssel GSL), az illető főközpont összes regisztereinek egy-egy (rögzítő) lámpája és billentyűje. (1. fénykép baloldalán.)

Az összekötő-áramkörök szóbanforgó jelzőlámpái, melyek az egyes összekötő-áramkörök gépkeretein lévő jelzőlámpák párhuzamos leágaztatásai, a következő esetekben adnak jelzéseket:

a) akkor, ha a választás valamely oknál fogva megakad.

b) ha a hívó fél a beszélgetés befejezése után nem teszi helyre hallgatóját. (Az a) esetben a lámpa lobogva, a b) esetben pedig állandóan ég.)

Mit jelent a választás megakadása? Nem egyebet, mint azt, hogy a számjegyek szabályos letárcsázása és a regiszterbe való beadása dacára valamely gátló ok a gépeket munkájuk elvégzésében megakasztja. Ez előállhat valamely áramköri hiba folytán, de akkor is, ha a kívánt gépcsoport — túlterheltség folytán — el van foglalva. Az előbbi esetben a választás egyáltalán nem mehet végbe, az utóbbi esetben, — a közben megszűnt foglaltság esetén, — a kapcsolás még megtörténhet. Mindkét esetben a választást vezérlő regiszter feleslegesen van lefoglalva, s hogy az így előálló foglaltság az egész központ üzemét megnebeníthassa, gondoskodás történt arról, hogy a foglaltság ideje a 30 mp-t meg ne haladja. A regiszterek mindegyike egy időzítő géppel van ellátva, mely a megjelölt idő (30 mp.) múlva a hívó előfizetőt a kapcsolásból felszabadítja, aki most újra tárcsázási bűgást kap, a hibás gépáramköröket pedig lerögzíti, hogy ezáltal a fennálló rendelkezés okát a karbantartó személyzetnek módjában legyen megállapítani és elhárítani.

A másik kérdés: mennyiben zavarja az üzemet, ha a hívó előfizető a beszélgetés befejezése után nem teszi helyre hallgatóját? Ez az üzemre nézve nincs különösebb hatással, mert csak annyit számít, mint egy igen hosszú ideig fennálló összeköttetés. De rendkívül kellemetlen lehet arra az előfizetőre nézve, akivel a hívó összeköttetésben volt, mert mindaddig, amíg a hívó bontást nem kezdeményez, a hívott vonala üzemképtelen marad. Az üzemnek gondoskodnia kell ezen rendelkezés gyors megszüntetéséről. Ezért abban a pillanatban, amikor a hívott hallgatóját helyretette, az összekötő-áramkör szóbanforgó jelzőlámpája azonnal jelzést ad. A jelzésre az ellenőrző-asztalnál szolgálatot teljesítő kezelő belép a fennálló összeköttetésbe, megkérdezi, hogy beszélnek-e a vonalban, s ha onnan választ nem kap. módjában van a meglévő kapcsolatot felbontani és ezáltal a hívott előfizetőt is felszabadítani.

Feltehetné valaki a kérdést: mi történik akkor, ha a hívott előfizető nem teszi helyre hallgatóját a befejezett beszélgetés után? Ez esetben a hívó elbontja a kapcsolatot, mert a budapesti automata-távbeszélőközpontok elfogadott kapcsolási elve szerint a bontásnak a

*hívó fél kezében kell lennie.** Ez a megoldás általános az európai városok automata távbeszélő-központjaiban. E megoldás elsőbbségét nálunk sem lehet elvitatni, hiszen nem lehet kétséges, hogy a távbeszélést kezdeményező előfizetőt — különösen sürgős ügyben, — idejének felhasználásában nem szabad korlátozni. A kétoldali bontással való megoldásnak viszont az az előnye, hogy az illetéktelen felhívásoknak elejét lehet venni (feltéve, hogy a hívó nem nyilvános állomásról beszél).

2. Ugyancsak az ellenőrző-asztal mellett vannak felszerelve az automata-központ koncentrált *alarm-jelzései*. (1. sz. fényképen az ablak felett látható.) Ezek rendre a következők:

- a) Az üzemi áram főbiztosítékának alarm-jelzője.
- b) Üzemi biztosítékok alarm-jelzője.
- c) A beszédáram főbiztosítékának alarm-jelzője.
- d) Vegyes áramkörök csoportbiztosítékának alarm-jelzője.
- e) A csengető-váltóáram főbiztosítékának alarm-jelzője.
- f) A számláló-telep biztosítékának alarm-jelzője.
- g) A 18 Voltos telepág alarm-jelzője.
- h) A +110 V. és -110 V. biztosítékának alarm-jelzője.
- i) A forgóáramú hálózat biztosítékának alarm-jelzője.

Mindezen alarm-jelzők a hozzájuk tartozó biztosítékok kiégése alkalmával jeleznek.

j) A főtelep feszültségváltozását mutató alarm-jelző. Ez mindannyiszor jelez, valahányszor a főtelep feszültsége a 44 Volton alul marad, vagy ha az 52 Volton felül emelkedik.

k) Tengelysebesség alarm-jelzője. Ez a gépállványok forgó főtengelyének sebességét ellenőrzi.

l) A regiszterek alarm-jelzője. Ez bármely regiszternek fennakadása esetén 10 perc alatt jelez.

m) Az összekötő-áramkörök alarm-jelzője, mely 2 percen belül akkor jelez, ha az összekötő-áramkörök valamelyike fennakadt a kapcsolásban.

n) A vonalválasztók alarm-jelzője, mely két perc múlva jelzi valamely vonalválasztó-áramkör fogvatartását. (Rendszerint akkor, ha a hívott előfizető a beszélgetés befejeztével nem teszi helyre a hallgatóját.)

Láthatjuk az elmondottakból, hogy az ellenőrző-asztal különböző teendői mily fontos szerepet töltenek be az automata-távbeszélőközpont üzemi működésében. Olyan ez a szerv, mint egy idegrendszer, mely minden rendellenességre reagál és megmutatja az irányt, melyben a baj kútforrását meg kell találnunk.

III. A felügyelő-asztal.

A budapesti automata-távbeszélő központokban felállított *felügyelő-asztalok* a manuális központok dugasznyilvántartóinak szerepét vették át. Mint ahogy a manuális központokban is közvetítés út-

* Ez alól kivételt képez az interurbán bejelentőnek (01), a távirat-közvetítőnek (02) és a mentőknek (04) felhívása, mely esetekben a beszélgetés befejezése után a bontás csak akkor következik be, ha a hívott is bontást eszközölt.

ján kapcsolták az előzetes engedéllyel és a névvel hívható titkos állomásokat, a számváltásokra pedig ott is a nyilvántartó adta meg a kellő felvilágosítást, úgy az automata-távbeszélő központokban is egy közvetítő szerv: a felügyelő-asztal szolgálata látja el ezeket a teendőket azzal a kiegészítéssel, hogy az említetteknek kívül még a megszünt állomásokra nézve is felvilágosítást ad. A kapcsolás továbbítása azonban csupán az engedéllyel és névvel hívható állomások felhívása esetén szükséges, a számváltozott és megszünt állomásoknál a felvilágosítás is elegendő.

E két különböző természetű feladat teljesítésére a felügyelő-asztalra futó előfizetői vonalak két különböző csoportját kell megkülönböztetnünk.

Az első csoportba sorolhatjuk azokat az előfizetői vonalakat, melyek

1. előzetes engedély útján kapcsolhatók,
2. a szám- és név bemondása után kapcsolhatók,
3. a használatban lévő távbeszélő-névsor szerint más előfizető nevének szerepelnek és így azok kapcsolása csak feltételesen eszköz-
lendő,

4. a névsorban két helyen — két előfizetőnek a nevének — kinyomott számok,

5. a kölcsönös számcsere kapott vonalak.

A második csoportba tartoznak azok, amelyek

6. számváltozást kaptak, ha régi számukat még más előfizető nem használja,

7. áthelyezés vagy azonnal el nem hárítható javítás alatt álló vonalak,

8. az előfizető kívánságára a forgalomból ideiglenesen kikapcsolt vonalak,

9. leszerelt állomások vonalai.

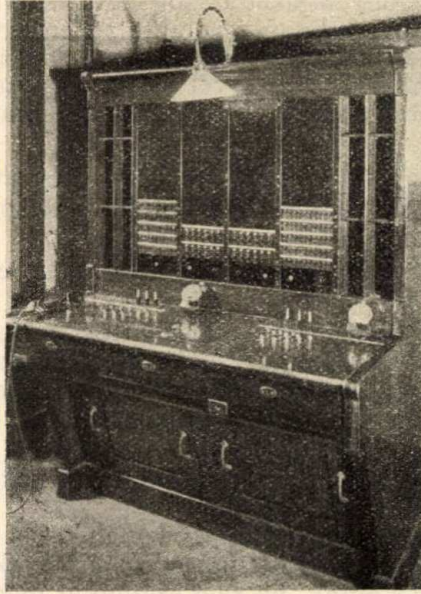
A felügyelő-asztal e feladatok elvégzését olymódon látja el, hogy az első csoportba tartozó vonalak mindegyikét külön-külön áramkörök felhasználásával egyenként fogadja és továbbkapcsolja, a második csoportba tartozó vonalakat ezzel szemben csupán fogadni képes, továbbkapcsolni azokat nincs módjában.

A felügyelő-asztalon lévő kezelő-szerelvények legnagyobb része az első csoportba tartozó vonalak kezelésére szolgál. E vonalak mindegyike a kapcsolómezőben egy lámpával és két kapcsolóhüvellyel van ellátva (6. sz. fénykép és 7. ábra.). A váltó asztallapján található kettősdugaszok, kulcsok és billentyűk is ezen vonalcsoport kezeléséhez tartoznak.

A második csoportba sorolt vonalak — felhívásuk esetén, — automatikus közvetítéssel futnak a felügyelő-váltóra és itt csupán — a hívást közvetítő gépegységek mindegyike részére, — egy-egy hívólámpa és kapcsolókulcs van felszerelve.

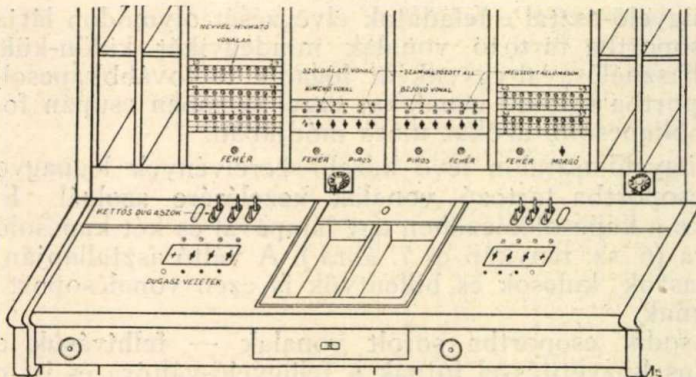
A váltónak a fentieknek kívül csupán a kijövő és bemenő, valamint a közvetlen szolgálati beszélgetések lebonyolítására szolgáló vonalak állanak rendelkezésére, melyeknek hívólámpái és kapcsolókulcsai a második csoportba tartozó vonalak kulcsai mellett, a kimenő

szolgálati vonalak használatára való számtárcsa pedig a váltó asztalján van felállítva.

6. ábra. A Teréz-automataközpont felügyelő-asztala.

A váltóra kapcsolt vonalak bármelyik munkahelyről kezelhetők. A váltó jobboldalán felszerelt különálló kulcs a jelzőberendezés bekapcsolására szolgál (az utóbbit éjjeli szolgálatban használják). A váltó

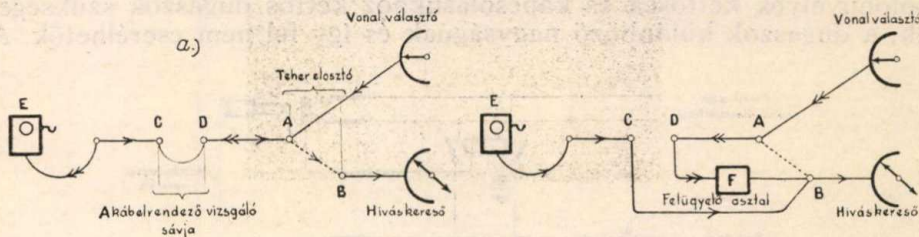

7. ábra. A felügyelő-asztal mező- és kulcs-elrendezése.

asztallapjának középső részén egy rekeszekre osztott bemélyedés készült, mely a felvilágosítások adásához szükséges felügyeleti kartotékokat a kapcsolási számok sorrendjében tartalmazza. A kartotékokra a felvilágosításra szolgáló adatok vannak rávezetve.

Ez áttekintés után lássuk előbb az *első csoportba tartozó, vagyis a név bemondásával hívható vonalak* kapcsolásának lefolyását. A kapcsolat felépítésének az az elve, hogy ezen vonalakon automatikus hívás mindenkor kezdeményezhető legyen, felhívásuk azonban csak közvetítéssel történjék. Könnyen elképzelhetjük a megoldás keresztülvitelét, ha visszagondolunk a manuális központ dugasznyilvántartójának elvére. A hívó előfizető számbemondására a kezelő nem kapcsolta a kidugaszolt kapcsolóhévelyt, hanem ehelyett átadta a hívást a dugasznyilvántartó munkahelynek. A kapcsolat közvetlen létesítését tehát a manuális központban azzal akadályoztuk meg, hogy az illető szám kapcsolóhévelyét kidugaszoltuk. Most is hasonló az elv, azzal a különbséggel, hogy itt a vezetékek megfelelő átkötésével gondoskodunk a hívásnak a felügyelő-asztalra való irányításáról. Amilyen egyszerű azonban az elv, oly komplikált az átkötés keresztülvitel. Az átkötési művelet vázlatos áttekintésére szolgáljon az alábbi ábra.

A baloldali vázlat egy rendes üzemű előfizetői vonal bekötési módját mutatja. A vonal a teherelosztó egyik pontján (A) széjjel-

8. ábra.

a) Rendes vonal bekötési módja. b) A névvel hívható vonal bekötési módja.

ágazik. Egyik elágazása a B ponton át (ez a teherelosztónak átellenes pontja) a híváskereső gépekhez, másik elágazása a vonal felhívását végző vonalválasztó gépekhez vezet. Ha azt kívánjuk, hogy az előfizetőt közvetlenül ne lehessen felhívni, meg kell szakítanunk a vonalválasztógép felőli közvetlen kapcsolatot. Minthogy a létesítendő megszakítás csupán ideiglenes jellegű, azt oly módon kell eszközölnünk, hogy a véglegesen leforrasztott kábelekhez ne nyúljunk. Ezért a vonalat a rendező-állvány vizsgálókapcsoló sávjánál (C. és D. pontok között) és a teherelosztón (A. és B. pontok között) szakítjuk meg és ehelyett a vonal külső részét (az A. pont megkerülésével) közvetlenül vezetjük a B. ponton át a híváskeresőkhöz, részben a felügyelő-asztalhoz. A vonalnak a vonalválasztó felé vezető részét a rendező vizsgálókapcsolósávján (D pont) keresztül ugyancsak a felügyelő-asztalhoz kötjük. (F.) Ezáltal megoldottuk a kérdést: a vonalat hívás szempontjából közvetlenül kötöttük a központ felé, viszont a hívott oldalt a felügyelő-munkahellyel hoztuk összeköttetésbe.

A névvel hívható vonal hívó és hívott oldalának vonalpárja a felügyelő-asztalhoz vezető áramkörben egy jelfogó munkaérintkezőin át folytatódólag egymással az alábbi vázlat (9. ábra) szerint:

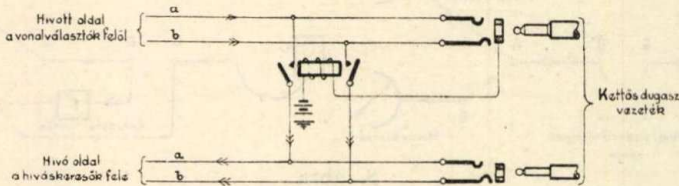
A vonal hívó- és hívott oldala külön-külön kapcsolóhévelyhez

vezet. A kezelőnek módjában van külön az egyikkel vagy a másikkal összeköttetésbe lépni, vagyis módjában van vagy a hívott oldalon jelentkező hívó előfizetővel, vagy csak egyedül a hívó oldalon elérhető hívott előfizetővel felvenni a beszélgetést. Ha pedig a két felet egymással kell összekapcsolnia, úgy az ábrán feltüntetett jelfogónak gerjesztésével — amit a dugasz egyik kulcsának lenyomásával eszközöl. — a vonal hívott- és hívó oldalát, valamint ezzel együtt a hívó- és hívott előfizetőt összekapcsolja.

Az előrebocsátottak alapján könnyebben áttekinthetjük a névvel hívható vonal kapcsolásának fázisait, mely a következő lépésekből tevődik össze:

a) A névvel hívható állomás számának letárcsázására a rendes úton megtörténik a kapcsolás: a vonalválasztó-gép a kívánt számra rááll. Most azonban a csengetés nem megy ki a hívott vonalra, hanem ehelyett jelzést kap a felügyelő-asztal kezelője, a felügyelő-asztalra kötött áramkör hívólámpája kigyulladásával.

b) A kezelő belép a hívólámpa alatti kapcsolóhüvelybe. A kapcsolóhüvelyek kettősek és kapcsolásukhoz kettős dugaszok szükségesek; a dugaszok különböző nagyságúak és így fel nem cserélhetők. A

9. ábra. A névvel hívható vonal hívó és hívott oldalának összefüggése.

bedugaszolással a kezelő beszélő-készletét is rákapcsolja a hívó vonalra (hívott oldal kapcsolóhüvelye) és a hívott számát és nevét megkérdezi. Ha felvilágosításadról van szó, úgy a kellő felvilágosítást megadja, ha pedig a vonalat kapcsolnia kell, úgy

c) lenyomja a csengető-kulcsot; mire automatikus csengetés indul meg a felhívandó állomás felé, de még ekkor a hívó fél a hívottal nincs összeköttetésben.

d) Ha a hívott leemeli hallgatóját, a kettős dugaszhoz tartozó figyelőlámpa jelzést ad (kialszik), mire a kezelő lenyomja a dugaszhoz tartozó billentyűt, miáltal — a 10. ábrán feltüntetett jelfogó gerjesztődése folytán — a hívó és hívott előfizetők összeköttetésbe kerülnek egymással.

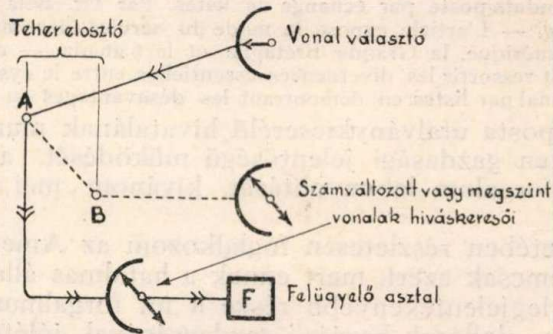
e) A dugaszhoz tartozó billentyű lenyomására egyszersmind automatikusan bontódik a kezelőnek a hívó féllel való kapcsolata, úgyhogy a kezelőnek a felek beszélgetését kihallgatni többé nincs módjában. A kettős dugaszt ki is húzhatja, mert a két fél összeköttetése a dugasz vezetékétől függetlenül biztosítva van.

f) Abban az esetben, ha a hívott állomást csupán előzetes engedéllyel lehet kapcsolni, a kezelő előbb maga felhívja a hívottat, akinek jelentkezése után (ha a kettős dugasz figyelőlámpája kialszik), a be-

szélő-kulcs lenyomásával beszél vele, s ha az utóbbi elfogadja a hívást, úgy visszaállítja a beszélő-kulcsot és az előbb már említett dugaszbillentyű segítségével a feleket összekapcsolja, azután pedig a dugaszt kihúzza a kettős hüvelyből.

A kapcsolás bontásával természetesen nincs dolga a kezelőnek, az áramkörök a beszélgetés befejeztével automatikusan szétbontódnak.

A második csoportba tartozó számváltozott és megszűnt vonalak — mint már jeleztem, — híváskereső gépek ívére vannak kötve és a szóbanforgó vonalak felhívásánál a felügyelő-asztalhoz való közvetítést ezek a gépek intézik el. Ezek a vonalakon szintén megfelelő átkötéseket kell eszközölnünk. Az átkötés művelete azonban itt sokkal egyszerűbb, mert jelen esetben nem kell a vonal központi szerelvényeit a kapcsolás továbbítása végett az állomás felé folytatólagossá tennünk. Nem kell tehát egyebet tennünk, mint a vonalnak a külső hálózattal való, valamint a vonal saját híváskeresőjéhez vezető össze-

10. ábra. A számváltozott vonal bekötési módja.

kötését megszüntetnünk és ehelyett a vonalat a számváltozott vagy megszűnt vonalak híváskeresőjéhez kell átkötnünk.

A kapcsolás vázlatát ez esetben a 10. ábra mutatja.

A kapcsolás menete a következő: A számváltozott vagy megszűnt állomás felhívására a vonalválasztógép rááll a kívánt vonalra és a számváltozott vagy megszűnt vonalak híváskeresőjét aktiválja; ez utóbbi megfogja a hívó vonalat és átadja annak hívását a felügyelő-asztalnak a számváltozott vagy megszűnt vonalak hívólámpájának kigyulladásával. A kezelő a hívó-lámpához tartozó kulcs lenyomásával belép a vonalba és megadja a kellő felvilágosítást.

Ugy az első csoportba tartozó, engedéllyel vagy a név bemondásával hívható vonalakat, mint a második csoportba tartozó számváltozott vagy megszűnt állomás vonalait a kezelő kondenzátorozott beszélőkészletével fogadja, mely nem ad zárt utat az egyenáram számára a hívott szám fővonali vezetékpárján. Ennek az a következménye, hogy a hívó előfizető által igénybevett összekötő-áramkör a felügyelő-asztal kezelőjével történt beszélgetés, vagyis a felvilágosítás befejeztével a hívó előfizető számlálójelfogóját nem képes működtetni s így az ily informatív beszélgetések a hívó fél számláját nem terhelik. A be-

szélgetés számlálását az áramkörök csupán a névvel hívható vonalak esetében közvetíthetik, de itt is csak abban az esetben ha a hívott fél jelentkezése után a kapcsolatot a kezelő a hívó és hívott között létesítette, mikor is a felhívott állomás készülékén át egyenáramú záródás létesül, mely a beszélgetés befejezése után a számlálóberendezés működtetését lehetővé teszi. (Folytatjuk.)

A jegyzékrendszerű utalványforgalom, különös tekintettel az Amerikai Egye- sült-Államokra.

Irta és a „Postás Kultúr- és Zeneegyesület” szakirodalmi szakosztálya által 1929 december hó 11-én rendezett nyilvános ülésen előadta:
Dr. LANTOS BÉLA m. kir. postatitkár.

Service des mandats-poste par échange de listes. Par Dr. Béla Lantos, secrétaire de poste roy. hong. — L'article expose le mode du service des mandats-poste avec les États-Unis d'Amérique, la Grande Bretagne et le Canada, — et décrit les listes transmissives. Il fait ressortir les divergences essentielles entre le système interne et le système international par listes, en démontrant les désavantages du système par listes.

A m. kir. posta utalványkicserélő hivatalának munkakörébe tartozó, kifejezetten gazdasági jelentőségű működését, a jegyzékrendszerű utalványforgalom lebonyolítását kívánom mai előadásomban ismertetni.

Ennek keretében részletesen foglalkozom az Amerikai Egyesült-Államokkal, nemcsak azért, mert ennek a hatalmas államnak az utalványforgalma legjelentékenyebb része a mi forgalmunknak, hanem azért is, mert a „dollárok hazája” gazdagságával, jólétével, a boldogulás határtalan lehetőségével, mint a mesebeli Eldorádó él a szegény magyar képzeletében s így minden, ami amerikai, érdeklődésünket leköti.

Hogyan keletkezett és mi a lényege a jegyzékrendszerű utalványforgalomnak?

A világ államainak többsége a nálunk is érvényben levő utalványrendszer alkalmazta, melyet talán a leghelyesebben „közvetlen utalványrendszer”-nek nevezhetünk. Ez tudvalevően abban áll, hogy a fél által megírt utalványt a felvevő postahivatal a kifizető hivatalhoz továbbítja és a kifizetés az eredeti utalvány alapján történik. (I. ábra.)

Ezzel szemben Nagybritannia és gyarmatai, valamint az Amerikai Egyesült-Államok és még néhány állam szívósan ragaszkodnak ahhoz az elavult és bonyolult rendszerhez, mely tulajdonképpen a csekkrendszer magjának tekinthető és mely bizonyos tekintetben mennyi a maradiság, mily nagy a konzervatívizmus.

Ebben az úgynevezett „angol-szász utalványrendszer”-ben az eljárás kisebb eltérésektől eltekintve, általában a következő (II. ábra):

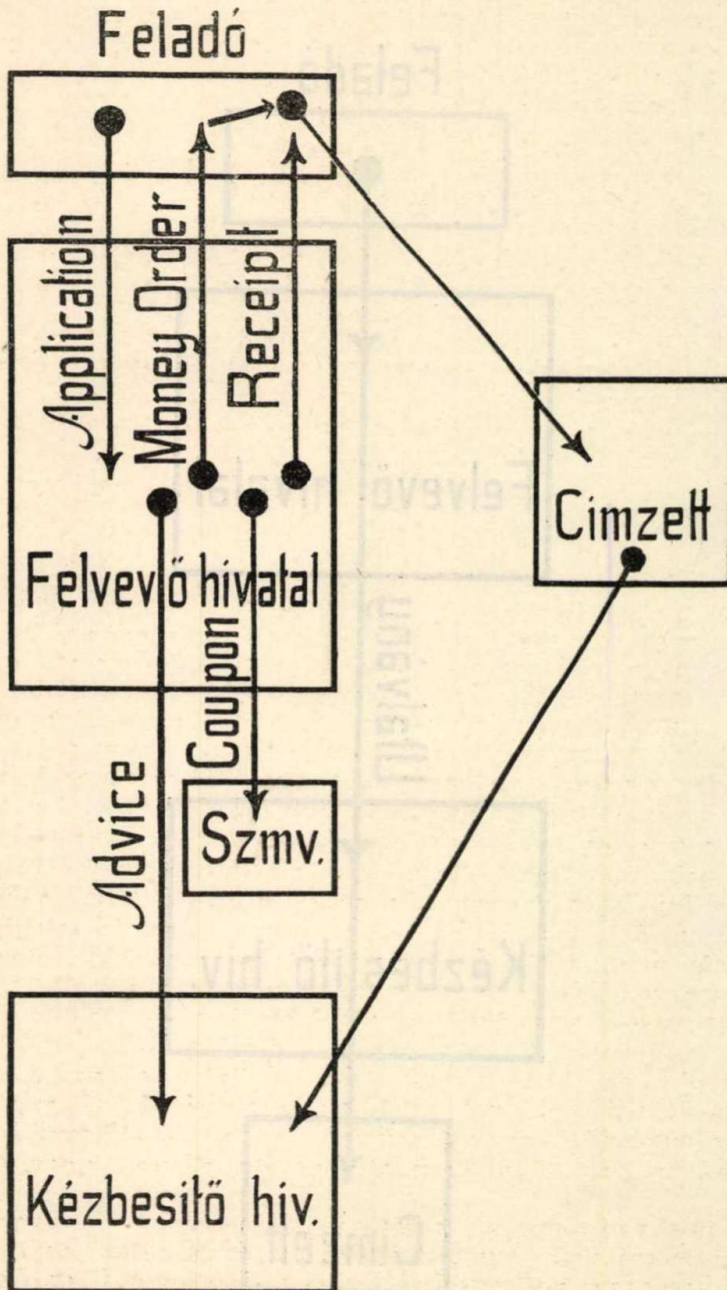
A feladó, mondjuk Mr. Brown, a postahivatalban befizeti a továbbítandó összeget és az utalványozási díjat. Erre kitöltés végett egy „Application” (beadvány) című nyomtatványt kap, mely a posta-utalványok szokásos adatait tartalmazza. Mr. Brown a pontosan ki-

I

Közvetlen utalvány rendszer

II

Angol-szász utalvány rendszer.

töltött nyomtatványt átadja a postamesternek, aki négy okmányt állít ki. Ezek a következők:

1. *Az utalvány (Money Order)*. Ez a felvevő postahivatal nevét, az utalvány folyószámát és összegét, továbbá a rendeltetési állam és a kifizető postahivatal nevét tartalmazó nyomtatvány, melyet a hely- és kelti betűzőlenyomattal is el kell látni.

2. *A feladóvevény (Receipt)* az utalvány adatait tartalmazza és az utalványtól perforálással van elválasztva.

Mindkét okmányt megkapja a feladó, aki a vevényt leválasztja az utalványról és az utóbbit elküldi a címzettnek, mondjuk Mr. Whitenek.

3. *Az értesítés (Advice)* az utalvány adatain kívül a címzett nevét és pontos címét, valamint a feladó nevét is magába foglalja. Ezt a felvevő postahivatal elküldi a rendeltetési postahivatalnak.

4. *A szelvényt (Coupon)*, mely az Advice adataival van ellátva, a postahivatal a számvevőségének küldi meg.

A négy okmány felső szélén a felvevő postahivatal és államának neve, valamint az azonos folyószám (eredeti szám) olvasható. Ezek a nyomtatványok tömbbe vannak fűzve és így állanak a postahivatalok rendelkezésére.

A közvetlen és az angol-szász rendszer között a lényeges eltérés abban van, hogy az utóbbinál nem a fél, hanem a felvevő postahivatal állítja ki az utalványt, viszont nem a postahivatal, hanem a fél továbbítja azt a címzethez.

Ha már most Mr. Brown utalványának a sorsát tovább is figyelemmel kísérjük, akkor azt tapasztaljuk, hogy Mr. White megkapja az utalványt, melynek a hátoldalán levő nyugtatványt aláírja és bemutatja a kifizető hivatalnál. A postahivatal kikeresi a felvevő postahivaltól beérkezett Advice-t, ennek adatait a bevont utalványon levőkkel összehasonlítja, megnevezteti a feladót s ha szükségesnek találja, a címzett személyazonosságát is igazoltatja. Ha minden rendben van, Mr. White megkapja az utalványozott összeget.

Az amerikai postaigazgatás az utóbbi időben az utalvány mellől elhagyta az Advice-t, melynek szerepét a coupon vette át. Az utalvány kifizetése után a kifizető postahivatal a coupon-t leválasztja és visszatartja, az utalvány pedig a számadás melléklete. Hogy a pénzáttalás e módja milyen népszerű, mutatja az a körülmény, hogy múlt évben 200 millió ilyen belföldi utalványon közel 1.600.000.000 dollárt továbbított az amerikai posta. Természetesen egészen különleges be rendezkedés szükséges ennek a nagytömegű utalványoknak a rendezéséhez, a vonatkozó számadások elkészítéséhez és felülvizsgálásához. E célból különleges gépeket konstruáltak, melyek az utalványok adatait lyukasztás útján kartotékokra viszik át, ezeket a kartotékokat csoportosítják, azután kimutatásokba foglalják. Ezeknek a gépeknek a használata annyira bevált, hogy ez hozzávetőleges becslés szerint a személyzeti kiadásoknál évenként 500.000 dollár megtakarítást jelent.

Az idők folyamán az angol-szász államokkal fennálló kereskedelmi összeköttetések, különösen pedig az amerikai kontinens felé irányuló kivándorlási mozgalommal együtt növekedő anyagi érdekek szükségessé tették a két eltérő utalványrendszer összeegyeztetését.

Az ez irányban megindult tárgyalások eredménye a *jegyzékrendszerű utalványforgalom* bevezetése volt, melynek alapja az angol-szász utalványrendszer. A jegyzékrendszerű utalványforgalom, illetve az amerikai rendszer a többi államban honos rendszertől alig különbözik. A felvevő postahivatal az Advice-t (A) nem a rendeltetési postahivatalhoz, hanem a newyorki kicserélőhivatalnak — az esetleg hozzáérősített Supplemental Advice-szel (S. A. kiegészítő értesítés) együtt küldi el. Ezt a nyomtatványt, — mely az Advice adatait tartalmazza — a fél akkor állítja ki, ha a postamester előtt az App. adatai nem eléggé világosak. Ugyancsak a kicserélőhivatalba küldendő az érvénytelenített M. O. (Money Order) és a Coupon is. A newyorki kicserélőhivatal az Advice-eket, illetve S. A.-eket — gondos felülvizsgálás után — átutaló jegyzékbe foglalja és ezt az utóbb említett okmányokkal együtt a rendeltetési hely kicserélőhivatalához küldi. Az A.-re, illetve S. A.-re azért van itt szükségünk, mert kétes esetekben ezek segítségével többnyire a pontos címet könnyebben lehet megállapítani. Tekintettel azonban arra, hogy a feladók túlnyomó nagy számban rosszirású, egyszerű parasztemberek: a S. A.-en levő írás gyakran a bizonytalanságot még növeli. A rendeltetési hely kicserélőhivatala a hozzáküldött átutaló jegyzékek alapján állítja ki a kifizetésre kerülő (csere) postautalványokat és kifizetés végett ezeket a rendeltetési postahivatalokhoz továbbítja.

Mi a különbség a mi közvetlen utalványrendszerünk és a jegyzékrendszer között?

A közvetlen utalványrendszernél tudvalevően az utalvány feladója által megírt eredeti utalvány kerül a kifizető hivatalhoz, illetve a kézbesítő kezébe. A feladó által közölt adatok változatlanul rendelkezésre állanak a kifizetésnél; ferdtések, csonkítások okozta téves kifizetés tehát, mely a belső kezelést terhelné, elő nem fordulhat. Ezzel szemben a jegyzékrendszerű utalványforgalomban a feladó által az Application-ra írt címadatokat leírja: 1. a felvevő postahivatal az Advice-re, 2. az amerikai kicserélőhivatal az Advice-ról az átutaló jegyzékbe másolja és 3. a rendeltetési hely kicserélőhivatala a jegyzékből állítja ki a kifizetésre kerülő postautalványt. Így a ferdtés, csonkítás háromízben is lehetséges. Az angol forgalom kiegészítő részét képező közvetített. ú. n. „through” utalványforgalomban, ahol a felvevő hivatal kicserélőhivatalának átutaló jegyzékéről az angol kicserélőhivatal másolja az adatokat a saját átutaló jegyzékébe: négyeszer lehet a címadatokat elírni, elferdíteni, amely körülmény a forgalom lebonyolítását, — amint azt később látni fogjuk — nagyon megnehezíti.

A jegyzékrendszerű utalványforgalomra vonatkozó külön egyezmények alapján 1883-ban Nagybritanniával, majd 1892-ben az Amerikai Egyesült-Államokkal megindult az utalványforgalom. Ezek az egyezmények, a gyakorlati élet által megkívánt bővítésekkel és módosításokkal megszakítás nélkül egészen a világháborúig érvényben voltak. Kanada és a fokföldi gyarmatok utalványait kezdetben Nagybritannia közvetítette. Kanada 1904-ben, az utóbbiak pedig, most már mint Délafrikai Unió, 1905-ben önálló, közvetlen forgalomba léptek velünk. Oroszországgal ugyancsak 1904-ben megindult a forgalom.

Az utóbb említett viszonylatokban is csak a világháború kitörésével szűnt meg a forgalom.

A különböző utalványrendszerekkel kapcsolatban az amerikai utalványfajokat is szükségesnek tartom felsorolni. Ezek: 1. a belföldi, 2. a nemzetközi és 3. a közvetített utalványok.

1. *A belföldi postautalványt (Domestic Money Order)* az amerikai nemcsak a belföldi, hanem még 21 állammal való forgalmában (pl. Kanada, Kuba, Fülöp-szigetek, stb.) használja.

2. *A nemzetközi postautalvány (International Money Order)*. A kifizetés módját tekintve, ezeket az utalványokat két csoportba oszthatjuk:

a) *az eredeti utalvány alapján* történik a kifizetés 16 államban. Ezek között a nevezetesebbek: Franciaország, Nagybritannia, az Ir szabadállam, az ausztráliai szövetséges államok, stb.;

b) *az átutaló jegyzékek alapján* kiállított csereutalványon 35 állam fizeti ki az átutalt összegeket. Ebbe a kategóriába tartozik hazánkon kívül: Belgium, Németalföld, Norvégia, Svédország, Portugália, Olaszország, Svájc, a délamerikai országok, stb.

3. *A közvetített utalványok (Through Orders)* forgalmát az Amerikai Egyesült-Államok azokkal az államokkal tartják fenn, melyek egymással utalványforgalomra vonatkozó egyezményt nem kötöttek.

A jegyzékrendszerü utalványforgalom *speciális faja* az, melyet az Amerikai Egyesült-Államok Németországgal és Danzig szabad várossal fenntartanak. Ebben a forgalomban az amerikai felvevő postahivatal az említett okmányokon felül még egy ú. n. „Card Order”-t állít ki, mely a newyorki kicserélőhivatal útján a rendeltetési postahivatalhoz jut s a kifizetés pedig ennek az okmánynak az alapján történik.

Sajnos, az érdekelt postaigazgatások *konzervatív álláspontja* miatt, az átutalásnak ezt az egyszerűbb módját nem alkalmazhatjuk, pedig ennél a csereutalványokat nem kell kiállítani és ezáltal a forgalom sokkal simábban és gyorsabban bonyolítható le. De alig okozhatna nehézséget az eredeti utalványok alapján való kifizetés, mint ahogy az Franciaországban. Nagybritanniában és még több országban történik. Mindenesetre foglalkozni kell a kérdéssel, mert nemzeti érdekünk, hogy az Amerikával való pénzforgalmat könnyebbé és gyorsabbá tegyük. Minthogy az amerikai pénzküldemények közvetítése nagyon jó üzlet, a posta igénybevételére buzdító helyes és hatásos propagandától függ, hogy a tudatlan és járatlan kivándorlók a rajtuk élőködő pénzügynököktől megszabaduljanak. Célszerű volna bevezetni az amerikai forgalomba is a távirati utalványt, esetleg összeköttetésbe kellene lépniük az amerikai Express Company-vel, a legnagyobb pénzközvetítő vállalattal.

De nemcsak az utalványrendszer megváltoztatásával, új szervek bekapcsolásával lehet és kell a cél elérésére törekednünk, hanem nekünk, a „szürke postás hadsereg” katonáinak, lelkünkben is át kell éreznünk a feladat fontosságát. Mert itt nemcsak arról van szó, hogy a 100 milliókkal passzív mérlegünk javára néhány millióval több jön be hazánkba, hanem hogy a távolban élő testvéreinknek nehéz munkával megkeresett és megtakarított filléreit megmentjük.

Minden kifogástalanul elkészített átutaló jegyzék, a megkeresések

pontos és gyors elintézése: a kicserélőhivatal részéről, az utalványok helyes kiállíttatása és pontos kezelése: a felvevő hivatalok részéről, a kifizetésre leadott utalványok kézbesítésénél gondos eljárás, de azért mennél kevesebb bürokrácia a kézbesítőhivatalok részéről: megerősíti, kiterjeszti édes hazánk iránt azt a nemzetközi szimpátiát, melynek bölcsője éppen Nagybritannia.

Ama tény mellett, hogy a posta üzem, még ezek az elgondolások is vezették hivatalunkat, midőn az időközönként felbukkanó jelszót, „a bürokrácia leépítését” mi már régen megalváltottuk. Minden ügyet üzletszerűen intézünk el, a bürokratikus eljárást a minimumra csökkentjük. A rideg szabályok mellett a méltányosságnak is helyet adunk, az értelem mellett a szív szavára is hallgatunk. Ennek illusztrálására két jellemző esetet mondhatok el:

Töpörődött, öreg ember a reklamáló. Nem volt otthon, midőn a kézbesítő kereste. Üzenetet hagyott a számára, hogy igényjogosultsága igazolása céljából jelenjék meg a hivatalban. A bemutatott levéllel, amit a feladótól kapott, tényleg igazolta, hogy ő a címzett. Megnyugtatóul közöltük vele, hogy az utalványt — az nap, amelyen a kifizető hivaltól visszaérkezik — kijavítva kiküldjük kifizetés szolgálgó, vasládára néz. Majd így szólt: Ha most nem kaphatom meg a pénzt, akkor legyen szíves, adjon egy néhány sor írást, hogy a pénzt meg fogom kapni, mert a lakásadóm már nem hisz az ígéretemben és ki akar dobni az albérteti szobámból!... A kézbesítőhivaltat *telefonon* utasítottuk, hogy az ott levő postautalvány címét helyesbítse és fizesse ki...

Másik eset: Az amerikai tudakozványok alsó részén egynéhány üres sor áll rendelkezésre, melybe a feladó a megreklamált utalványra vonatkozólag sajátkezűleg megjegyzést tehet. Sokszor a címzettnek szóló levelet, vagy a postahivatalhoz, a „postmaster”-hez intézett beadványt tartalmaz. Sőt volt rá eset, hogy a címzettre vonatkozó következő személyleírást adta: „Középszerű nagyság, fehér arcképi, gesztenyeszínű hajas, kékés szemek”. Az egyik ilyen tudakozvány-pótlék ákom-bákom írásából a kétségbeesés hangja szólalt meg. Egy, a messze idegenben, Amerikában robotoló munkásasszony a „postamester igazgató” urat kéri, írja meg, hogy mi van az öreg édesanyjával? Hónapokkal azelőtt küldött neki pénzt és azóta leveleket is, de választ nem kapott. Egyszerű keresetlen szavakkal leírja szörnvü lelkiállapotát. A szokásos intézkedéssel egyidejűleg a hivatal a kézbesítőhivatal postamesteréhez levelet intézett, melyben felkérte, hogy a címzett tartózkodási helyéről és hógylétéről szerezzen értesülést és információját mielőbb küldje be. A postamester csakhamar arról értesített bennünket, hogy a címzett magatehetetlen, öreg, beteg asszony, aki a kórházban már hosszabb idő óta ápolás alatt áll; a pénzt és a leveleket megkapta, de a válaszáadásra képtelen. A tudakozvány elintézésével egyidejűleg a washingtoni postaigazgatást megkértük, hogy a mellékelt információt juttassa el a feladóhoz... Még néhányszor erre a címre érkezett pénzküldemény, míg végre az egyik visszajött ezzel a megjegyzéssel: „Címzett meghalt”...

(Folytatjuk)

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence, publiés par M. le Dr. Joseph Tajthy.

5.

K.... J.... k.-i lakos 1928. évi február hó 18-án felesége címére ajánlott levelet adott fel. A levelet a k.-i postahivatal 3 nap múlva „A címzett meghalt” jelzéssel feladónak visszakézbesítette. A feladónak, amíg megállapíthatta, hogy felesége életben van, állítólag 80 pengő kiadása merült fel. Ezen összeg erejéig a budapesti központi kir. járásbírósgtól fizetési meghagyás kibocsátását kérte. A bíróság által kibocsátott fizetési meghagyásnak a posta képviselőjében a kincstári jogügyi igazgatóság ellentmondott és az ügy tárgyalására határnap kitűzését kérte.

A tárgyaláson a kincstári jogügyi igazgatóság a Pp. 180. §. 2. pontja alapján pergátló kifogást emelt, mert a kártérítési igények elbírálása a „Postaüzleti Szabályzat” 137. §. 26. és 27. pontjai alapján első sorban az illetékes postaigazgatóságok hatáskörébe tartozik. A bíróság azonban a pergátló kifogást végzéssel elvetette és a per érdemi tárgyalását rendelte el. A végzés indokolása a következő:

Az alperes által hivatkozott Postaüzleti Szabályzat 137. §. 1. pontja alapján a posta az ajánlott levélpostai küldeményeknek a posta hibájából történt elveszéseért felel. A 7. §. szerint a kártérítés szempontjából elveszettnek kell tekinteni azokat a küldeményeket, melyeket a posta alkalmazottainak hibájából tévesen kézbesítettek és azokat az illetéktelen átvevőtől visszaszerezni nem lehetett. A 26. §. szerint pedig a kártérítési igények elbírálására a postaigazgatóságok, illetve a 27. §. szerint másodfokon a kereskedelemügyi m. kir. miniszter hivatottak. Ezek összevetése alapján a bíróság megállapítja, hogy a felperes által elküldött és hozzá „a címzett meghalt” jelzéssel visszaérkezett ajánlott levél elveszettnek vagy tévesen kézbesítettnek nem tekinthető. Minthogy pedig a posta, mint fuvarozásra rendelt intézmény, a K. T. 402. §. alapján alkalmazottai hibájából felmerült kárért teljes felelősséggel tartozik és minthogy a postaigazgatóság hatásköre csupán az elveszett ajánlott küldeményekre vonatkozó kártérítési igényre van kizárólagosan kikötve és csak a közigazgatási határozatok után fordulhat a fél kártérítési igényével a bíróságokhoz, a jelen esetben, minthogy nem elveszett küldemény képezi a per tárgyat, a felperes jogosan fordulhatott kártérítési igényével közvetlenül a bírósághoz a közigazgatási

hatóság megkerülésével, illetve kikapcsolásával. Ilyen körülmények között pedig alperest pergátló kifogásával elutasítani és a per érdemleges tárgyalását elrendelni kellett.

A bizonyítási eljárás befejezése után a bíróság alperest arra kötelezte, hogy felperesnek 24 pengő 76 fillér tőkét, ennek 1928. február hó 28-tól járó 5 százalékos kamatát 15 nap alatt megfizessen, ezt meghaladó keresetével felperest elutasította és a perköltségeket kölcsönösen megszüntette. A bíróság ítéletét a többek közt a következőkkel indokolta:

A nem vitás tényállás alapján a bíróság megállapítja, hogy a felperesnek a feleségéhez címzett, 1928. február hó 28-án K....-on feladott ajánlott levélküldeményét a posta meghalt jelzéssel visszakézbesítette, e miatt neki a keresetben feltüntetett költsége merült fel, amíg megállapíthatta, hogy a posta ezen jelzése nem felel meg a valóságnak. Minthogy pedig a munkaadó, jogszabályaink értelmében, alkalmazottai gondatlan cselekményeiért felel, ennek alapján kérte alperest a felmerült költségei megtérítésére kötelezni.

Alperes a tényállást beismerte. Azonban hivatkozott a „Postaüzleti Szabályzat” 137. §. A) rész 8. §-ára, mely szerint téves postai kezelésnél kártérítés a félnek nem jár.

A bíróság a fenti tényállás alapján alperes védekezését magáévá nem tette, mert a felhívott Szabályzat hivatkozott szakasza csupán nem könyvelt postai küldemény kezelésére vonatkozik. Minthogy azonban jelen esetben könyvelt ajánlott postai küldeményről van szó, kétségtelen, hogy jelen esetben a posta kártérítési felelőssége megáll.

Az összecszerűség tekintetében felperes csupán 24 pengő 76 fillér kiadása felmerülését tudta bizonyítani, ennél fogva csupán ez az összeg volt javára megítélhető.

Az ítélet ellen, mivel a pertárgy értéke 100 pengőn alól volt, fellebbezettel élni nem lehetett.

6.

Dr. D. G. J. budapesti ügyvéd 1927. évi október hó 11-én a Budapest 704. számú postahivatalnál mulasztási ítéletet tartalmazó tértivevényes ajánlott levelet adott fel B. L.-né D.... címre. Minthogy a térti-

vevény a feladóhoz nem érkezett vissza, az az ajánlott levelet megreklamálta. A rendeltetési hivatal által a tudakozványra vezetett értesítés szerint az ajánlott levél oda nem érkezett be. Mivel az ajánlott levelet sem a feladó nem kapta vissza, sem pedig tértiként nem kezeltetett, a címzett pedig írásban kijelentette, hogy a levél részére közönségesként sem kézbesítettett, a Budapest 70. számú postahivatal 1928. évi január hó 21-én a P. Ü. Sz. 137. §. A) rész 1. pontja alapján járó 50 pengő kártérítési összeget a feladónak kifizette.

A kártérítési kérdés rendezése után a Budapest 70. számú postahivatal az ajánlott levél rovatolási úton nyomozása végett „Nyomozólevelet” bocsátott ki. Ez úton megállapítást nyert, hogy az ajánlott levél a rendeltetési postahivatalhoz 1927. évi október hó 13-án állítólag tértivevény nélkül beérkezett és a címzettnek 1927. évi október hó 17-én szabályszerűen kézbesítettett. Erre a Budapest 70. számú postahivatal felszólította a feladót, hogy a kifizetett kártérítési összeget fizesse vissza, mert a kártérített ajánlott levél a címzettnek szabályszerűen kézbesítettett. A feladó a felszólításnak azonban nem tett eleget, mire a Budapest 70. számú postahivatal az ügyről a felettes hatóságának tett jelentést.

A postavezérigazgatóság 8-ik üzemi ügyosztálya újból felszólította a feladót, hogy a kifizetett kártérítési összeget záros határidőn belül fizesse vissza. A feladó 1928. évi június hó 21-én kelt levelében a kártérítési összeg visszafizetését megtagadta. Elhatározását a többek közt a következőkkel indokolta: a tértivevény visszaérkezétségig, amelyből az ítélet kézbesítésének megtörténte és ennek időpontja kitűnik, az ítélet jogerőssé és végrehajthatóvá nem válik. Ebben az esetben nem az a fontos, hogy a küldeményt a címzett megkapta, de az, hogy a kézbesítés megtörténtét a bíróságnál hivatalos okirattal igazolni tudjam. Egy havi hiába való várakozás után kénytelen voltam a mulasztási ítélet újabb kiadásáért folyamodni és ezt a címzettnek újból elküldeni. Midőn így végre jogerőssé vált ítélet alapján a kielégítési végrehajtást, — rajtam kívül álló okokból — hosszas késedelem után foganatosíthatni megkíséréltem, az eredményem nem járt, mert időközben címzett minden ingósága elárvereztetett.

Ezekből kitünőleg a rendeltetési postahivatal késedelméből, illetőleg mulasztásából származó kár jóval többet tesz ki az 50 pengő kártérítési összegnél, amelynél nagyobb kárigényt a fennálló szabályok értelmében nem támaszthatván, meg kel-

lett elégednem ezzel a kártérítési összeggel, amelyhez azonban a vázolt tényállás alapján elfoglalt jogi álláspontom szerint igényjogosultságom feltétlenül fennáll.

A Postauzleti Szabályzat 137. §. A) rész 1. pontja értelmében a m. kir. posta az ajánlott levélpostai küldeményeknél, azoknak csakis a posta hibájából történt elveszéséért szavatol. Minthogy jelen esetben a kérdéses ajánlott levél a címzettnek szabályszerűen kézbesítettett, a feladó ellen a kártalanítási összeg visszafizetésé iránt a kincstári jogügyi igazgatóság útján a peres eljárás megindított. A kincstári jogügyi igazgatóság a budapesti központi kir. járásbírószágotól a feladó ellen 50 pengő és jár. erejéig fizetési meghagyás kibocsátását kérte. A bíróság által kibocsátott fizetési meghagyásnak a feladó ellentmondott és az ügy tárgyalására határnap kitűzését kérte.

A tárgyalási határnapon alperes (feladó) a levelében közöltekkel és azzal védekezett, hogy a tértivevényes ajánlott küldemény 2 ajánlott levél, melynek egyike a levél, a másika a tértivevény, amelyért külön ajánlási díjat kell fizetni s azt a feladónak vissza kell kézbesíteni. Mivel a tértivevényt nem kézbesítette részére vissza a posta, a kapott 50 pengő kártérítést nem tartozik visszafizetni.

Ezen alperesi állítással szemben a felperes (kincstár) azzal védekezett, hogy a tértivevény az ajánlott levél kiegészítő részét képező nyomtatvány. Felperes ajánlott küldeményeért 76 fillér postai díjat fizetett és pedig az ajánlott levél után fizetett 16 fillér levéldíjat és 30 fillér ajánlási díjat, ezenkívül 30 fillért, mint a tértivevény díját. Ez az összeg csak számszerűen egyezik az ajánlási díjjal, de nem ajánlási díj, hanem a tértivevényért, vagyis a címzett átvételi elismervényének megszerzéséért a postai díjszabásban külön e szolgálatért megállapított díj. A tértivevénnel feladott ajánlott levél nem tekinthető tehát 2 ajánlott levélnek és a tértivevény elveszéséért, illetve a feladó kezeihez való visszakézbesítésének elmulasztása esetére a Postauzleti Szabályzat kártérítést nem állapít meg. Mivel a feladónak a tértivevényt a posta nem térítette vissza, alperes legfeljebb a tértivevényért fizetett postai díj visszatérítését követelheti. A postai díj visszatérítése azonban közigazgatási útra tartozik s így bírói eljárás tárgyát nem képezi.

Mivel nem vitás, hogy az ajánlott levelet a címzett megkapta és a kincstár csak az ajánlott levél elveszéseért tartozik kártérítéssel, alperesnek a kártérítésért kapott pénzt a postának vissza kell téríteni.

A bizonyítási eljárás befejezése után a bíróság felperest keresetével elutasította és arra kötelezte, hogy alperesnek 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett 20 pengő perköltséget fizessen. A bíróság ítéletét azzal indokolta, hogy az elveszett ajánlott levél utólagos megkerülése nem szünteti meg a feladónak kárigényét. Az 50 pengő kártérítési összeg nem a tényleg felmerült, hanem egy bizonyos általános fiktív kár ellenértékeképpen van megállapítva és mi-

vel az elveszett ajánlott levél megrekklamálása, felkutatása, általában az utánjárás által merül ez fel, amely eljárásokat alperes ebben az esetben megtette, az ajánlott levél utólagos megkerülése ebből a szempontból közömbös és így alperesnek az 50 pengő kártérítési összegre igénye van. Az ítélet ellen, mivel a pertárgy értéke 100 pengőn alul volt, fellebbevitellel élni nem lehetett.

Közli: dr. Tajthy József.

Döntőbírói ítélet a görög és jugoszláv postaigazgatások között felmerült vitás esetben.

Jugement arbitral concernant un différend surgi entre les Administrations des Postes de Grèce et de Yougoslavie.

A görög- és jugoszláv postaigazgatások között egy ajánlott küldeményeket tartalmazó zárlat kifosztása miatt, vita támadt. A vita tárgya a következő:

Paris Étranger kicserélő postahivatal 1923 február hó 8-án két zsákból álló zárlatot indított Szaloniki kicserélő postahivatal részére. Az egyik zsák, amely 30 darab ajánlott küldeményt tartalmazott, 1923 február hó 12-re virradó éjjel Szalonikibe üresen érkezett meg.

A zárlatot Páristól Nisig a Simplon Orient Express szállította. Nisben azt a jugoszláv postaalkalmazott a Simplon Orient Express vonatkísérőjétől 1923 február hó 11-én 15 zsákból álló rakomány között, kifogástalan állapotban, minden megjegyzés nélkül vette át. Nistől a görög határig a zárlatot a Belgrad—Djevdjeli 6. számú mozgóposta szállította.

A görög postaigazgatás állítása szerint a zárlatnak Djevdjeliben történt átadásakor a görög postaalkalmazott megállapította, hogy a szóbanlevő két zsák közül az egyiknek zárján és zsinagén a kifosztás nyomai voltak s a zsák üresnek látszott. Ezért a görög postaalkalmazott a zsáknak átvételét visszautasította s azt kívánta, hogy azt az átadó jugoszláv mozgóposta előzetesen vizsgálja meg. Minthogy a jugoszláv mozgóposta a zsákot nem volt hajlandó sem megvizsgálni, sem visszavenni, a görög alkalmazott állítólag az átadójegyzéken görög nyelven, betűkkel nem 80, hanem 79 darab zárlatnak, illetőleg zsáknak átvételét nyugtázta s így a kifosztottnak látszó zsákot az átvett zsákok közé nem számította.

Egyébként Szaloniki postahivatal a kifosztásról Paris Étranger postahivatalt visszajelentés útján értesítette s a visszajelentés másolatát a görög igazgatás a francia igazgatásnak s a Belgrad—Djevdjeli mozgópostának is megküldte.

Ezzel szemben a jugoszláv igazgatás azt állította, hogy a Belgrad—Djevdjeli 6. számú mozgóposta a Szaloniki postahivatal részére indított 80 drb zárlatot, amelyben a szóbanlevő két darab zsák is benne foglaltatott, 1923 február hó 11-én kifogástalan állapotban és minden megjegyzés nélkül adta át a görög postának. Szerinte nem felel meg a valóságnak az, hogy a görög postaalkalmazott a zsákok számát 80 darabról 79-re helyesbítette s megjegyezte, hogy ha ezt meg is tette volna, úgy nem görög, hanem francia nyelven kellett volna a megjegyzést az átadójegyzékre felírni. A görög- és jugoszláv igazgatások között ugyanis nincs külön egyezmény arra nézve, hogy a postaforgalomban akár a görög, akár a szerb nyelvet használhassák. Megjegyezte továbbá, hogy a Szaloniki postahivatal által kiállított eredeti visszajelentés, amely január hó 31 (új naptár szerint február hó 13) keltű betűzővel van ellátva, míg kézirással január hó 30-ról (új naptár szerint február hó 12-ről) van keltezve, csak 1923 március hó 7-én érkezett Párisba. Joggal lehet tehát feltételezni, hogy azt nem állították ki, a madridi szerződés foganatosító szabályzata XXIII. cikkének 8. §-ában meghatározott időpontban, amely körülmény a görög igazgatást teszi felelőssé.

Előadott indokai alapján a jugoszláv

igazgatás a kártérítés kérdésében a felelősséget megtagadta, a kártérítési összegnek részleges megfizetésére sem volt hajlandó s értesítette a francia igazgatást, hogy amennyiben a görög igazgatás a felelősség kérdésében elutasító álláspontját nem változtatja meg, az ügyet döntőbírói ítélettel fogja megoldani.

Ehhez a görög igazgatás hozzájárult s a maga részéről a svájci igazgatást, a jugoszláv igazgatás pedig a németalföldit kérte fel döntőbíróul.

A döntőbírák a vizsgálat folyamán az alábbiakat állapították meg:

1. Az eredeti átdójegezyeket a berni kanton hivatalos vegyészse megvizsgálta. A vizsgálat eredménye szerint azon a „79” számnak vagy törlésnek nyoma nincs. Másrészről a németalföldi igazgatás megállapította, hogy az eredeti átdójegezyek másolatán, amelyet a jugoszláv igazgatástól kapott s amelyhez a görög alkalmazott névaláírásának hasonmása is csatolva volt, görög nyelven írt „hetvenkilenc” megjegyzés nem szerepel. Ez a másolat azonos azzal, amelyet a jugoszláv igazgatás a görögnek megküldött, s amelyet az minden megjegyzés nélkül küldött vissza.

A jugoszláv igazgatás a francia igazgatásnak a nyomozás eredményét közlő átiratával együtt az eredeti átdójegezyeket küldte meg s megjegyezte, hogy ez az okmány 80 darab zárlatnak, illetőleg zsáknak átvételét igazolja.

Ezzel szemben a jugoszláv igazgatás nem vitatta a görög igazgatás egyik hozzá intézett átiratában foglalt azt a megjegyzést, hogy az egyidejűleg megküldött átdójegezyeken a görög alkalmazott „hetvenkilenc” zsákat s nem nyolevan darabot vett át.

2. Ugy a jugoszláv, mint a görög igazgatások utólag (1926 június 17-én és szeptember 12-én) kijelentették, hogy jöllehet alkalmazottaik az átdó okmányokon megjegyzéseiket szabály szerint, francia nyelven teszik meg, a görög- és szerb nyelven írt megjegyzéseket is megengedik.

3. A francia igazgatás egyik átirata szerint az eredeti visszajelentést 1923 február hó 20-án megkapta. Nem valószínű tehát a jugoszláv igazgatás azon állítása, hogy az eredeti visszajelentést Paris Etranger postahivatal csak március hó 7-én kapta volna meg.

4. A döntőbírák rendelkezésére bocsátott iratok alapján nem sikerült megállapítani, hogy a Szaloniki postahivatal által továbbított visszajelentés-másolatok rendeltetési helyükre megérkeztek-e, elfogadták-e azokat s feladási helyükre visszaküldték-e.

Az előadottak alapján a döntőbírák oly ítéletet hoztak, hogy a görög és jugo-

szláv postaigazgatások a szóbanlevő zárlat egyik zsákjában elhelyezett 30 drb ajánlott küldemény elveszéséért a felelősséget közösen, vagyis felelőrszben tartoznak viselni.

Ítéletük indokolása lényegében a következő:

Szaloniki postahivatal a szóbanlevő zárlat egyik zsákjának kifosztása tárgyában Paris Etranger postahivatal címére visszajelentést állított ki. Ez a visszajelentés, jöllehet az január hó 30—31-ről (új nap-tár szerint február hó 12—13-ról) van keltezve, a francia igazgatás megállapítása szerint csak 1923 február hó 20-án érkezett Párisba. Joggal feltételezhető tehát, hogy a szóbanlevő visszajelentést nem küldték el azonnal a zárlat megvizsgálása után, vagyis február hó 13-án, illetőleg február hó 14-én, amint azt a görög igazgatás állítja, mert ha ez így történt volna, úgy a visszajelentésnek legkésőbb 1923 február hó 18-ig Párisba meg kellett volna érkeznie. Ezenkívül Szaloniki postahivatal azt állítja, hogy a szóbanlevő visszajelentésnek másolatát a Belgrad—Djevdjeli mozgópostának is megküldte. A jugoszláv igazgatás azonban ezt tagadja. Azt, hogy a másolatot tényleg kiállították-e, most már minden kétséget kizáróan bizonyítani nem lehet, mert a vonatkozó iratokat úgy a jugoszláv, mint a görög igazgatások megsemmisítették.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy a zárlat átadásának a görög igazgatás által előadott körülményeire való tekintettel, nem volt elegendő óvintézkedés az, hogy a görög igazgatás a Belgrad—Djevdjeli mozgópostának egyszerűen csak visszajelentés-másolatot küldött. Igaz ugyan, hogy a madridi szerződés foganatosító szabályzatának XXIII. cikke szerint csak az indító-kicsere-lő hivatal részére kell visszajelentést küldeni. A jelen esetben azonban, amidőn arról volt szó, hogy a görög igazgatás a felelősségtől szabaduljon, nem lett volna szabad pusztán csak arra szorítkoznia, hogy jugoszláv mozgóposta részére visszajelentés-másolatot küldjön, hanem úgy — mint ez általában ily esetekben történni szokott — külön ajánlott levélben továbbított átiratban kellett volna a jugoszláv igazgatással a tényállást közölnie.

Az előadottak szerint tehát nincs bebizonyítva, hogy Szaloniki postahivatal Paris Etranger postahivatal a madridi szerződés foganatosító szabályzata XXIII. cikkének 8. §-ában előírt időben értesítette volna. Másrészről arra nézve sincs elegendő bizonyíték, hogy a jugoszláv igazgatás az esetről értesítést kapott volna.

Igy állván az eset, a madridi szerződés foganatosító szabályzata XXIII. cikkének 8.

§-ában foglaltak ellenkezőjét, vagyis azt, hogy a szóbanlevő zárlatot a jugoszláv alkalmazottnak kifosztott állapotban adta át, más úton kellett volna bizonyítani, vagy legalább is a bizonyítékokat, amelyek ezen állítás beigazolására nem voltak elegendők, ki kellett volna egészíteni. A görög igazgatás igyekezett ugyan e bizonyítékokat kiegészíteni, amennyiben az átadó jegyzéket felmutatta és kijelentette, hogy a görög alkalmazott által az átadójegyzékre írt „79” számot az átadás alkalmával kitörölték, az egyidejűen betűkkel görög nyelven írt „hetvenkilenc” megjegyzés azonban az átadójegyzéken még mindig szerepel. Ezt az állítást azonban a jugoszláv igazgatás tagadja. Az átadójegyzéken, annak kémiai úton történt megvizsgálása alkalmával semmiféle törlést nem fedeztek fel, s így nem lehetett bebizonyítani, hogy a görög nyelven írt szóbanlevő megjegyzés tényleg megtörtént. Ebből következik, hogy a szóbanlevő átadójegyzék sem szolgáltathat elegendő bizonyítékot arra nézve, hogy a zsákot az átadás előtt kifosztották. Ezt a bizonyítási módot tehát a döntőbírák nem fogadhatták el. Egyéb bizonyítékot pedig a görög igazgatás nem szolgáltatott s azonkívül elmulasztotta megőrizni az ügyre vonatkozó összes iratokat, amelyekkel állításait esetleg igazolhatta volna.

Másrésztől hangsúlyozni kell, hogy a ju-

goszláv igazgatás — bár e kifosztásról a francia és görög igazgatások átiratai útján idejében értesült, nem intézkedett haladéktalanul aziránt, hogy megállapítsák, vajjon a szóbanlevő zárlatokat a görög igazgatásnak szabályszerűen adták-e át vagy sem?

A jugoszláv igazgatás, jóllehet az eredeti átadójegyzék másolatait a görög igazgatástól megkapta, szintén nem gondoskodott arról, hogy a szóbanlevő ügy felderítéséhez szükséges okmányokat megőrizze. Ez az igazgatás a görög igazgatás állításait tagadja, de nincs abban a helyzetben, hogy az ügyre vonatkozó összes eredeti iratokat felmutassa, pedig csak ezek alapján lehetne bizonyítani, hogy a visszajelentés másolata hozzá tényleg nem érkezett meg.

Összefoglalva a fentieket, a görög igazgatás nem tudja bizonyítani azt, hogy a szóbanlevő zárlatot kifosztott állapotban adták át neki, a jugoszláv igazgatás pedig azt, hogy ő e zárlatot kifogástalan állapotban adta át.

Ily körülmények mellett a döntőbírák azt a megoldást látták legigazságosabbnak, hogy a jelen esetre a madridi szerződés 10. cikkének 7. §-át alkalmazzák, amely úgy rendelkezik, hogy „Ha a küldemény szállítása közben veszteség el és nem lehet megállapítani, hogy az mely ország területén vagy szolgálatában következett be, az érdekelt igazgatások a kárt egyenlő részben viselik.”

Közlő: Dr. Ráczy Alfonz.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

A román kormány a táviró- és távbeszélő újjászervezését határozta el s erre a célra egyelőre 200 millió leit irányzott elő. A külföld élénk érdeklődéssel kíséri ezeket a tervezett munkálatokat s egy német (Siemens és Halske), egy svéd, egy amerikai s egy francia vállalat már ajánlatot is tett ez irányban a román kormánynak. A német ajánlatban főleg kábeleknél és készülékeknek igen előnyös feltételek mellett való szállításáról van szó. A svéddek távbeszélő anyagok készítését végző gyáraknak Romániában való építését ajánlják. A másik két ajánlat az üzemnek a vállalatok részére való átengedése fejében az államnak a bruttó-bevételekben való bizonyos részesedését helyezi kilátásba. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

Amerikai törekvések. Couzen szenátor törvényjavaslatot terjesztett be, melynek értelmében az Egyesült-Államokban Általános közlekedési bizottságot (General

communications commission) alakítanának a rádió, a távbeszélő és a kábelszolgálat felügyeletére. Az amerikai szenátus ú. n. Interstate Commerce Comitee-je, mely a javaslatot elbírálta, Sosthenes Behn ezredesnek, az International Telephone and Telegraph Co. elnökének a szakvéleményét is meghallgatta. Behn ezredes ez alkalommal úgy nyilatkozott, hogy a kormánynak nemcsak a vezetékes rádió- és kábel-vállalatok egybeolvadását tiltó törvényt kellene érvényen kívül helyeznie, hanem inkább még az egybeolvadási processust elő kellene segítenie. Az Egyesült-Államok eme tilalmi politikája homlok-egyenest ellentétben áll oly más államkormányok politikájával, melyek a nemzetközi közlekedés terén ugyancsak fontos szerepet játszanak.

Behn ezredes kifejtette a világközlekedésre vonatkozó terveit, s az ebben alkalmazott közlekedési eljárásokról alkotott

véleményét. Beszél a Radio Corporation of Ameriká-nak az International Telephone and Telegraph Co. által történt megszerzéséről, továbbá a New-Yorkból Kubán át Venezuelába, Braziliába és a La Plata államokba vezető észak-délamerikai kábel-építési tervről, mely új kábel a nyugati partokon fektetett három kábel mellett mintegy kiegészítő szerepet töltene be; végül érintette a Chile és Peru közt az Andok hegységen át létesítendő összeköttetést. Említette, hogy a Madrid és Buenos Aires közti távbeszélőforgalom rövidesen megnyílik (időközben már meg is nyílt). Szerinte abban az esetben, ha az I. T. T.-nek a Radio Corporation-nal való társulást megengedik, úgy millió és millió távbeszélő-állomás az Egyesült-Államokban, Kanadában és Kubában összeköttetésbe kerül a délamerikai és európai távbeszélő-állomásokkal. Az American Telephon and Telegraph Co. tervbe vette az Európa és Északamerika közti rádiótávbeszélő összeköttetések kiegészítésére szolgáló transzceani távbeszélő-kábel fektetését. Az I. T. T. a Radio Corporationnak a rádió-utakért az átadott 400.000 részvény árának (à 100 dollár) megfelelő összeget juttatott. A rádióberendezések értékét 20—25 millió dollárra becslik; ezenkívül még meg kell majd szerezni a Radio Corporation-nak külföldi társaságokkal szemben fennálló jogait is.

Francia lapok is beszámolnak Behn ezredes tevékenységéről. Igen szoros kapcsolatba került egymással állítólag a „Société Française Radioélectrique“ és a „Western Electric Co.“ is, melynek alapján a S. F. R. megszerzi a Western Electric társaság összes, a rádiótávbeszélővel kapcsolatos szabadalmait s a jövőben kizárólag amerikai anyagot fog használni. Egyidejűleg kinyilvánítják, hogy a Thomson-Houston, a Western Electric és a Matériel Téléphonique társaságok Franciaországban a rádiótávíróval és rádiótávbeszélővel nem fognak kapcsolatot keresni.

A Radio Corporation of America elnöke, J. G. Harbord tábornok, a brit társaságoknak a kábel-és rádióérdekeik meg erősítését célzó eredményes fáradozásait, az amerikai rádiófélsőbbség komoly veszélyeztetésének tekinti, mely az Egyesült-Államokra nagyobb fontosságú, mint akár az olaj, akár a kereskedelmi tengerészet. Egyik újságcikkében utal is a közlekedési szolgálatnak, nevezetesen a rádiószolgálatnak a világereszkedelem és a nemzeti védelem szempontjából való fontosságára. Ennek az amerikai kereskedelemre a világ minden részében igen nagy hatása van. Amíg Nagybritannia, Franciaország, Olasz és Németország az ő kábel- és rádiószolgálatukat

egyesítik, az amerikaiak a monopoliумokkal szemben táplált bizalmatlanságból különválasztottan akarják a kettőt tartani. Az 1927. évi „White Act“ egyenesen megtiltja valamely rádióvállalatnak kábeltársaság által való megszerzését és megfordítva. Az amerikai kormányának ebben a kérdésben meg kell változtatnia álláspontját, különben nem marad majd más hátra, mint belenyugodni abba, hogy Nagybritannia a hírszolgálat terén átveszi a vezető szerepet.

A „New-York World“ szerint a rádió-hírmondó- és a távirómonopoliumnak Columbiában és Peruban az International Telephone and Telegraph Co. által történt megszerzését mint az angol rádió- és kábeltröszttel szemben elért sikert tünteti fel. Az új engedély az All Amerika Cables Co., mint az International Telephone and Telegraph Co. alvállalata számára Columbiában 3 nagy rádióállomás felállítását biztosította, melyek a távbeszélő- és táviróforgalom lebonyolítására fognak szolgálni. Ezek közül az egyiket Bogotában, egy-egy parti állomást pedig az Atlanti, illetőleg a Csendes Óceán partján fognak felállítani. A „World“ szerint az amerikaiak immár biztosították uralmukat a rádió terén Délamerika egész nyugati partján, úgyszintén a keleti parton Sao Paolótól délre.

Az International Telephone and Telegraph Co. a Kreuger & Toll A. G. céggel megállapodást létesített abból a célból, hogy a gyufatröszttel közeli összeköttetésben álló svéd Ericsson-telefonművekkel a külföldi üzletekben munkaközösségre lépjen. A Kreuger & Toll részvénytársaságának ebbe az alakulatba való bevonása arra enged következtetni, hogy a svéd tökecsoport a gyufatrösztnek az idegen államkormányokhoz való előnyös helyzetét a távbeszélőhálózatok létesítésére elnyerendő koncessziók terén is ki akarja használni. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

Távbeszélő névsor-könyvtár. A híres londoni Savoy szállónak olyan távbeszélő névsor-gyűjteménye van, melyben az egész világon szétszórót 25.000.000 távbeszélő-előfizető nevét megtalálhatjuk. A szálló távbeszélő alközpontja naponta átlag 40 nemzetközi távbeszélgetést közvetít, mely szám a londoni főszékhelyben a kétszeresére emelkedik. Ebben a számban az amerikai vendégek szerepelnek első helyen. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

A Moszkva Szibéria közti távbeszélő-összeköttetés építési munkálatai megkezdődtek. Az új vonal Nisni-Novgorod—Wjatka—Permj és Sverdlovskon át fog vezetni. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

Aigirben a Sociéte des Lignes Télégra-

phiques et Téléphoniques Nord-Africaines megbízást adott egye Oran—Algir és Constantine közti táviró- és távbeszélő-kábel fektetésére. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

A London—Sydney viszonylatban megnyitott a rádiótávbeszélő-forgalom. A megnyitás alkalmából lord Passfield, az angol dominiumok államtitkára, beszélt Mr. Stanley Bruce-al, az ausztráliai miniszterelnökkel. Mindketten az új összeköttetés létesülése fölötti megelégedésüket hangoztatták, úgyszintén afölötti örömeiket is, hogy minden szavukat tisztán lehetett hallani. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

Távbeszélőösszeköttetés Belgium—Belga Kongó és Délamerika közt. A Société Belge Radioelectrique a Marconi társaságnak megbízást adott rövid hullámrendszerű táviró és távbeszélő adóállomás berendezésére, mely a Belgium és Belga Kongó, valamint Délamerika közti forgalom céljaira fog szolgálni. Ugyancsak megrendelt két rövidhullámrendszerű vevőberendezést is, olyanokat, mint amilyeneket az angol Marconi-Beam állomásokon használnak. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

A Marconi—Mathieu többszörös rádiórendszer ugyanannak az antennának s ugyanannak az erőforrásnak és műszaki berendezésnek az igénybevétele mellett az egyidejű távbeszélést és táviratozást teszi lehetővé anélkül, hogy zártal egyik vagy másik üzem működésében zavartatnék. Már meglevő, közönséges rádióállomásnak a többszörös üzemre való átalakítása aránylag sokkal kevesebbe kerül, mint egy új többszörös üzemű állomás építése.

Az új rendszernek ezidőszerűtípusa egy távbeszélő áramkörre és két gyors-táviró áramkörre (100—200 szavas gyorsaság) van tervezve. A távbeszélő áramkörön előfizetők közti beszélgetések válthatók. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

Az Angora Konstantinápoly közti távbeszélő-összeköttetésen, melyet a svéd Ericsson társaság épített meg, a forgalom már megnyitott. A háromperces beszélgetés díja 115 Piaster. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

Távbeszélgetés a repülőgépek utasaival. Hatley Field-ben New-York mellett távbeszélgetési kísérleteket folytattak repülőgépen utazók s távbeszélő-clőfizetők közt. A beszélgetéseket a Hatley Fieldtől 20 mérföldnyi távolságra fekvő Whippany-ben levő távbeszélőhivatal közvetítette. A hangátvitel kielégítő volt mindaddig, míg a repülőgépek 300 méternél nem emelkedtek magasabba, az ennél magasabb régiókban az érthetőség gyengült.

Londonban is történtek ilyen kísérletek, melyek alkalmából amerikai híriügynökségek képviselői egy Whippany (New-Yersey)

fölött lebegő repülőgépen utazó amerikai kollégáikkal folytattak beszélgetéseket. A repülőgép és a repülőtér közt a beszédet egy speciális átvivőberendezés útján közvetítették. A repülő utasok közönséges fejhallgatókat használtak. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

A Föld 32 és fél millió távbeszélő állomásából 1928-ban az öt legerősebben érdekelt országra 26,357.854 állomás, vagyis az összes állomások 81 százaléka esett, és pedig az

Északamerikai Egyesült-Államokra

19,341.000 állomás, vagyis 60 százalék,

Németországra 2,950.400 állomás, vagyis 9 százalék,

Nagybritanniára 1,759.686 állomás, vagyis 5 és fél százalék,

Kanadára 1,341.219 állomás, vagyis 4 százalék,

Franciaországra 965.519 állomás, vagyis 3 százalék. (E. F. 1929. évi 14. szám.)

A Varsó—Lodz közt tervezett távbeszélő távkábel építése a kábel fektetésénél érdekelt vállalatokkal kötött szerződések perfektuálásának megtörténtével 1929. évi július hó 1-én megkezdődött. A munkálatok befejezését, hacsak a telen a munkákat felette kedvezőtlen időjárási viszonyok meg nem zavarják, 1930. június 1-re tervezik.

A Varsó és Lodz közötti távbeszélő-forgalomban azonban már az 1930. év tavaszára radikális változást várnak, mivel ennek a kábelszakasznak az elkészültével a két város közti forgalom céljaira az eddigi 6 áramkör helyett 15 áramkör fog rendelkezésre állni. Ha a szükség úgy kíváná, további újabb áramköröket is rendelkezésre fognak bocsátani, úgyhogy a várakozási idők ebben a viszonylatban még a legforgalmasabb órákban is csak néhány percet fognak kitenni. A Varsó—Lodz kábelt teljesen a Standard-rendszer szerint építik. Ugy a szükséges alkatrészek szállítását, mint a fektetési és szerelési munkákat az érdekelt vállalatok közt a vállalatokkal e tárgyban, 1928 augusztus hó 16-án létesített megállapodás szerint a következőképpen osztották föl:

1. Szerelt és szeretlen távkábel: Kabel Polski Bromberg; Fabrika Kabli Kraków; Polskie Zakłady Škody Varsó lengyel cégek;

2. Közbeiktatott hivatalok összekötő kábeli: Kabel Polski Bromberg;

3. Pupinsévék:

a) a Varsó—Lowicz szakaszra: Standard Electric Corporation;

b) a Lowicz—Lodz szakaszra: Siemens és Halske;

4. Erősítőállomás Lowicz: Standard Electric Corporation;

5. Erősítőállomások és vég hivatalok Varsó, Lodz; Standard Electric Corporation;

6. Fektetés, szerelés, Pupin-csévék beépítése s átadás a forgalomnak: Towarzystwo Kabli Dalekoscicznych Varsó. Ez utóbbi vállalat külön e célra alakult, melyben az említett három lengyel kábelgyár, valamint a Standard és Siemens et Halske cégek vannak képviselve. (E. F. 1929. évi 14. száma.)

A **Deutschland-adó tökéletesítése.** A német Reichspostcentralamt a Deutschland-adón legújabbán különféle tökéletesítő munkálatokat hajtott végre, melyek az adások hangtisztaságát emelni s az eddig időnként fellépő kellemetlen zörejek megszüntetését vannak hivatva szolgálni s e téren észrevehető tökéletesedéshez is vezettek. (D. V. Z. 1929. évi 44. száma.)

Rádiótávbeszélő-forgalom megnyitása Anglia és Ausztrália közt. Az Anglia és Ausztrália közti távbeszélőforgalom megnyitása még az 1929. év legvégén megtörténik. Ezzel a 12.000 kilométeres távolságot közvetlen rövidhullámrendszeren át fogják hidalni. A forgalomban, mely napi néhány órára lesz korlátozva, angol részről egyelőre csak a londoni távbeszélő előfizetők vesznek részt. A beszélgetési díjat percenként 3 font sterlingre tervezik, 9 font sterling díjminimummal. (D. V. Z. 1929. évi 45. szám.)

Az 1930. évi berlini energia-világkonferencia. Dr. Bredow, a német rádióhírmondó biztosa, az 1930. évi második berlini energia-világkonferencia előkészítő bizottságához tanulmányt juttatott el, melyben azzal a kérdéssel foglalkozott, melyek azok a feladatok, amelyek az elektrotechnikai iparra és vállalatokra a rádióhírmondó zavarainak leküzdésével kapcsolatban hárulnak. Javasolja a rádióhírmondónak az elektromos berendezések által előidézett zavarokkal szemben való általános védelmet és e védelem szükségességének elvben való elismerését. Kívánatosnak tartja az elektromos vezetékek és berendezések építési és üzemszabályzatának tervszerűen oly módon való átdolgozását, amint azt az elengedhetetlen rádióhírmondó-védelem megkívánja. (D. V. Z. 1929. évi 46. száma.)

A rádióhírmondó a Fülöp-szigeteken. A rádióhírmondó a Fülöp-szigeteken még nem örvend nagy elterjedtségnek. Ezidőszereint a szigetek fővárosában, Manilában, két adóállomás működik. Az egyiket az RCP (Radio Corporation of the Philippines, testvérvállalata a Radio-Corporation of America-nak) tartja üzemben, s ez naponta rendszeren kétszer, 4—11 óra közt ad ének, zene és más előadásokat, valamint napi hírközléseket. A másik adó (Beck áruház) 1 és fél órán

át gramophon zenét ad. A használatos 7 és ennél több lámpás vevőkészülékekkel a Fülöp-szigeteken Sanghait és a japán állomásokat is venni tudják. Az európai és amerikai állomásokat általában nem tudják venni, mindazonáltal az RCP-nek néhányszor már sikerült európai és amerikai leadásokat felfognia s ezeket aztán közvetítette is előfizetőinek.

Az előfizetői állomások után évi 10 pezo-t kell fizetni. Állítólag már van 3000 nyilvántartott előfizető. Ezzel szemben az orvhallgatók számát ugyanennyire becsülik.

Főleg az R. C. A. rádiófelszerelési cikkeket használják. Rádiócikkekkel — beleértve a nagy adóállomások felszerelését is — 1928-ban az Egyesült-Államokból 260.562 pezo értékűt (1927-ben 317.205 pezo értékűt), Németországból 1226 pezo értékűt (1927-ben 46 pezo értékűt), Angliából 1003 pezo értékűt (1927-ben 303 pezo értékűt) importáltak. (D. V. Z. 1929. évi 46. száma.)

A képleadásokat az angol rádióhírmondó, a folytatott kísérleti leadások befejeztével, újból beszüntette. (D. V. Z. 1929. évi 46. száma.)

Az egzotikus rádióhírmondó fejlődése. Az egyiptomi minisztertanács oly tervet fogadott el, melynek értelmében a kairói rádióhírmondó leadóállomás láncszerűen létesítendő kisebb fix és mozgó adóállomások útján a lybiai sivatag összes nagyobb oázisaival összeköttetésbe fog kerülni. Ezek az adók nappal középhullámokon, éjjel rövidhullámokon fognak adni. A kairói adó építése befejezéséhez közeledik, az oázis-adók létesítése azonban csak lassan és nehezen halad.

Burma törvényhozó testülete a Rangoon közelében építendő rádióhírmondó vevőberendezések létesítésére 3000 rupiát szavazott meg.

A japán rádióhírmondó állomások műsorukba szintén felvették a nyelvoktatást. Az angol nyelvórák minden héten sorra kerülnek s rövidesen megkezdődnek, a francia és német nyelvoktatás megkezdését a jövő nyárra tervezik. (D. V. Z. 1929. évi 46. száma.)

A távbeszélő fejlődése Ausztráliában és Újzéländban. A „Telephony” amerikai szaklap az ausztráliai kontinens távbeszélőjének jelentős fejlődéséről számol be. A távbeszélő-előfizetők száma már meghaladja az 500.000-ret. E szám a nyolc év előtti állapothoz képest 400 százalékos emelkedést jelent. A szomszédos angol dominiumban, Újzéländban, a távbeszélő-előfizetők száma 150.000. A távbeszélőállomások száma e szerint 1000 lélek után magasabb Ausztráliában és Újzéländban, mint ma-

gában Nagybritanniában s emellett az emelkedés úteme egyáltalában nem gyengül. A nagytávolságú távbeszélő szintén szépen fejlődik. Egy új 1000 mértföld hosszúságú kábel, melynek fektetését nemrég fejezték be, az Újzelandot alkotó északi és déli szigetek összes fontosabb városait összeköti egymással; Ausztráliában egy közel 5000 mértföld hosszúságú transkontinentális áramkört, mely Queensland és Nyugatausztrália fővárosait, Perth-et és Brisbane-t fogja egymással közvetlenül összekapcsolni, rövidesen szintén üzembe helyeznek. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

A **transoceáni távbeszélő-kábel** fektetését megelőző tengermérések megkezdődtek s az American Telephone and Telegraph Comp. mérnökei az ir partoktól Mayo-tól befelé már szorgalmasan kémlelik az Atlanti Óceán fenekét. A mérések főcélja a tenger fenekén előforduló vasércnek mennyiségének megállapítása, mert ha ilyenek nagyobb mennyiségben fordulnának elő, ez komolyan veszélyeztethetné a kábel üzemét. Eddig a kutatások kedvező eredményt mutattak; a fenékméréseken kívül több kísérleti kábelt is fektettek (ideiglenes kísérletezés céljaira), melyeket a munkálatok haladásának megfelelően 20 mértföldes szakaszokban fektetnek. A végleges kábel fektetésének ideje elérkezvén, ezt a végleges kábelt a kábel-fektető hajó egyetlen darabban gombolyítja le és süllyeszti az óceán fenékére. Megvan rá a lehetőség, hogy az új kábelen az üzemeltetést már 1932 előtt is felvegyék. Az új kábelben csak egy tartalék távbeszélő-áramkör lesz, ez azonban maximális teljesítőképességű lesz, mely nincs kitéve a rádiótávbeszélő áramkörökön uralkodó zavaroknak. Valószínű, hogy a kábelben táviróvonalat is létesítenek. A kábel iránynyoma még nincs véglegesen megállapítva, mégis valószínű, hogy a tengeralatti összeköttetés az Írországot Újfundlanddal összekötő egyenes vonal irányában fog haladni s így annak hossza kb. 1800 tengeri mértföld lesz. Írország és Skócia közt a kábel folytatásaként a kapcsolatot egy második tengeralatti kábel útján fogják megvalósítani, ahonnan Londonig, az összeköttetés európai végpontjáig, szárazföldi kábelben futna a vonal. Az amerikai oldalon Újfundland és Újskócia közt több kábelszakaszt kell még fektetni. Újskóciából az összeköttetés Új-Brunswick-on át vezetne az amerikai végpontig, New-Yorkig. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

Spanyolország és Argentína közt kétirányú rádiótávíró-összeköttetés létesült, melyen a forgalom már megnyílt. Az új útvonal jelzése „Radiar“.

Belföldi rádiótávíróösszeköttetés az

Egyesült-Államokban. A Telegraph and Telephon Age közlése szerint a Radio Corporation of America rövidesen rádiótávíró-összeköttetést létesít az Uniónak következő tizennégy városa között: New-York, Chicago, S. Francisco, Los Angeles, Seattle, Denver, New-Orleans, Kansas City, Detroit, Cincinnati, Cleveland, S. Louis, Boston és Washington. Remélik, hogy az összeköttetéssel később huszonkilenc várost sikerül összekapcsolni. Az új szolgálat célja, hogy az Unió belsejében levő városokat a New-Yorkból és San Franciscoból huszonnégy külföldi ország felé szétágazó rádióelektromos összeköttetésekkel közvetlen kapcsolatba hozza. A munkálatok megkezdésére a Radio Corporation hárommillió dollárt irányzott elő. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

A **Fiji-szigetek (Suva) és Ausztrália (Sydney) közt** gyorsüzemű rádiótávíró-összeköttetés nyílt meg. A Fiji-szigetek kormánya és a gyarmati igazgatás között létesült megállapodás alapján az Amalgamated Wireless (Australasia) társaság, mellyel szemben a kormányt ellenőrzési jog illeti meg, megkezdte a Fiji-szigeteken a rádióelektromos szolgálat újjászervezését. A nevezett társaság legújabbban a délnyugati csendesóceáni szigetvilágban már épített is három fontos üzemközpontot, nevezetesen a Fiji-szigeteken, Új-Guineában és a Pápua-területen. A Fiji-szigetek főállomása közvetlen összeköttetésben van e szigetsoport másik három állomásával (Labasa, Savu Savu, Taviuni); összeköttetésben van azonkívül a Szamoa szigetekkel, a Tonga, Gilbert és Ellice, Új-Caledonia és az Új-Hebridák-kal. A Suvá-ban működő főállomás gyűjti s viszont szét is osztja az északi és déli Csendes-Óceán rádióállomásainak táviratanyagát. Általánosan elismert jelentőségűek továbbá, különösen a ciklonok évszakában, úgy a hajósokra, mint a szigetlakókra, azok a napi meteorológiai jelentések, melyeket a suvai állomás ad le. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

Az egyiptomi közlekedési minisztérium költségvetési jóváhagyásra javaslatot terjesztett elő, melyben egyrésztől Egyiptom, másrésztől Anglia és az európai kontinens közt létesítendő rádiótávbeszélő összeköttetés létesítésére rá fedezetet. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

Buenos Aires és Madrid közt 1929. évi október hó 11-én és 12-én megnyílt a rádiótávbeszélő forgalom. Az ünnepélyes megnyitás aktusa Spanyolországban Sevilában, a kiállítási palotában folyt le, ahol ez alkalommal megjelent Primo de Rivera spanyol miniszterelnök s üdvözlő beszédeket folytatott úgy az argentinai mint

az uruguay-i köztársasági elnökkel. Ily módon most már Dél-Amerika közvetlen távbeszélő-összeköttetésbe került mindazokkal az európai államokkal, melyeknek Spanyolországgal távbeszélő forgalmuk van, mert ezek beszélgetéseit is könnyen tudja közvetíteni a Sevilla mellett felállított spanyol rádiótávbeszélő adóállomás. Dél-Amerikában így az adó-, mint a vevőállomás Buenos Aires mellett van. A spanyol—dél-amerikai viszonylat rendszere biztosítja a rádiótávbeszélő titok megőrzését is, mert a beszélgetéseket illetéktelenek ki nem hallgathatják.

A Nagybritannia és az Egyesült-Államok közti rádiótávbeszélő összeköttetés kivételével a spanyol—argentínai összeköttetés tulajdonképpen az egyetlen e téren, mely a két végponton a szárazföldi távbeszélő hálózattal összeköttetésbe hozható; így az előfizetők a beszélgetést saját távbeszélő állomásaikról folytathatják s nem kell az üzemközpontba befáradniok. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

Képtáviró a tengeren levő hajókkal. Legutóbbi időben a nyílt tengeren levő hajók biztonságát szolgáló nagyértékű újítást sikerült a drótnélküli képtáviró segítségével megvalósítani. Nevezetesen legutóbb a szárazföldi és tengeri meteorológiai állomások megfigyeléseit feltüntető átnézeti térképet vezetékes képtáviró útján Washingtonból Daventry nagyenergiájú drótnélküli táviróállomásához továbbítottak, mely azt rádióelektromos képtáviróval haladéktalanul leadta. A meteorológiai átnézeti térképet így módon sikerült eljuttatni a New-York felé útban levő Olympic óriásgőzösre, mely annak igen jó hasznát vette. (J. T. 1929. évi 11. száma.)

Az Egyesült-Államok és Japán, valamint a távoli kelet közti kábeldíjzabás mérséklése. Az International System érdekeltsgői körébe tartozó „Commercial Pacific” és „Commercial Atlantic Cable Companies” társaságok az Egyesült-Államokat a távoli kelettel összekötő kábelükön jelentős mértékben leszállították a díjzabást. A díjmérséklés a New-York—Japán közti forgalomban díjzavanként 5 cent-nek felel meg a közönséges táviratoknál. Ennek megfelelő arányú a díjmérséklés a sürgős táviratoknál és a díjkedvezményes kábeltáviratoknál (L C) is. A díjmérséklés nemcsak a Japánnal való forgalomra terjed ki, hanem a Commercial Pacific Co. csendes-óceáni kábelének elágazásai útján megközelíthető országokra és szigetekre is, így a Fülöp-szigetekre, a csendes-óceáni japán szigetvilágra (Palaos, Ponape, Saipan, Truk, Jap stb.). A Hawaii-szigetekkel való forgalomban ezenfelül különösen mérsékelt díjú éjjeli táviratlevél (night letter) és

hétvégi táviratlevél (week-end letter) szolgáló rendszeresítenek. Ugyancsak mérséklik a Csendes-Óceán szigetvilágába via Commercial Pacific—Honolulu radio küldendő táviratok díjzabását is. (I. S. N. 1929. évi 5. száma.)

Az argentínai távbeszélő fejlődése. Az argentínai köztársaság elnöke és a „United River Plate Telephone Company” elnöke legutóbb szerződést írtak alá, melynek értelmében a nevezett társaság 60 oly városban fogja berendezetni a távbeszélőt, melyek eddig még a telefon áldásait nem ismerték. A társaság építési munkája tulajdonképpen az egész argentínai köztársaság területére fog kiterjedni, nevezetesen Buenos Aires provinciában 17 városban, Santa Fe-ben 15, Córdoba-ban 13, National Pampa Territory-ban 16 városban rendeznek be távbeszélő központot. Az új berendezések kétségen kívül maguk után fogják vonni az illető tartományok gazdasági életének erős fellendülését. A társaság nagy erőfeszítéseket tett, hogy a városokat egymással még az 1929. évben összekapcsolhassa. Az új hálózatok Argentína köztársaság már eddig is magas fokon álló és elsőrangú felszerelésű távbeszélő-hálózatát további jelentős mértékben fogják előbbre vinni. (I. S. N. 1929. évi 5. száma.)

A Róma—Firenze távbeszélő-kábel ünnepélyes megnyitása. A Rómát Firenzével összekötő új távbeszélő távkábel elkészült s azon a forgalmat 1929. október 27-én sikerült ünnepély keretében megnyitották. Ebből az alkalommal Ben Compagni herceg, Róma helytartója, folytatott üdvözlő beszédeket egyrészt északi irányban, a Firenzében levő olasz főtisztviselőkkel, másrészt délfelé, a Nápolyban levő hivatalos funkcionáriusokkal.

Rómában, Firenzében és Nápolyban hangosan beszélők közvetítették igen előnyösen az ünnepi beszédeket a többszázfőnyi összegyűlt érdeklődőnek.

Az új kábelszakasz az olasz távkábel-hálózat fejlődésének egy újabb állomása. Az olasz távkábel-hálózatból most már csak a Firenzét Milánóval összekötő szakaszt kell megépíteni s akkor az Észak-olaszországot Délolaszországgal összekötő kábellánc teljes lesz. E szakaszt a Societa Italiana Reti Telefoniche Interurbane társaság építi, mely az amerikai International Telephone and Telegraph Corporation affilált vállalata. Megemlítésre érdemes, hogy e kábellánc első szakasza, a Róma—Nápoly közti kábel, egy évvel ezelőtt, (1928. október 28-án) készült el, a Róma—Firenze közti kábelszakasz üzembehelyezése pedig három hónappal hamarabb történt meg, mint ahogy azt eredetileg tervezték.

A még hátralevő Firenze—Milano szakasz előrelathatólag a következő tizenkét hónapon belül szintén elkészül. (I. S. N. 1929. évi 6. száma.)

A rádióhírdendő nemzetközi egyesülete (L'Union international de radiodiffusion) 1929. november 18 és 23. közt Barcelonában tanácsülést és több bizottsági ülést tartott, melyeken a különböző rádióhírdendő társaságok képviselőin kívül több európai táviróigazgatás hivatalos képviselője, a nemzetközi táviróunió berni irodájának igazgatója, valamint a népszövetségnek s a vörös kereszt egyesületnek a képviselője is résztvett.

Az értekezlet tárgya elsősorban az új prágai hullámelosztási terv által teremtett helyzet megbeszélése volt, továbbá ama műszaki és egyéb rendelkezésre álló módok megállapítása, melyek a különböző adók által egymásnak kölcsönösen okozott zavarok csökkentésére alkalmasak. Az Unió tanácsa tárgyalta a nemzetközi műsorcsereknél a nemzetközi távbeszélő áramkörök igénybevétele útján való kiterjesztését is, úgyszintén a népszövetség genfi ülésein elhangzó beszédek közvetítésének kérdését is. A nyilvánosságot is érdeklő cme kérdések mellett még számos művészi és jogi természetű kérdést is megvitattak. Az értekezlet több határozatot hozott, melyek a vörös-kereszt egyesületnek nagy szerencsétlenségek alkalmából történő működését vannak hivatva megkönnyíteni. (D. V. Z. 1929. évi 50. száma.)

A német repülőtéri rádióállomások a meteorológiai hírszolgálatot, mely a légi közlekedés biztonságát épp oly mértékben szolgálja, mint a start, érkezés és egyéb a légiforgalmi üzemmel kapcsolatos szolgálati közlemények váltása, ezután kivétel nélkül szintén ellátják. (D. V. Z. 1929. évi 50. száma.)

Rádióhírdendő és közgazdaság. A közép-németországi rádióhírdendő r. t. elhatározta, hogy a jövőben közgazdasági vonatkozású műsorpontjait a nagy közgazdasági és munkaadó egyesületekkel karöltve fogja megállapítani. Ebből a célból Leipzigben, a Miraghausban az elmúlt november 15-én a közép-európai rádióhírdendő társaság és a tudomány, kereskedelem, ipar, szakszervezetek és munkaadók kiváló képviselői közös megbeszélést tartottak, melyen egyetértően abban állapodtak meg, hogy az említett nagy testületek közgazdasági előadásai összeállításánál a megbeszélésekbe a közép-németországi rádióhírdendő részvénytársaságot is be fogják vonni s így közösen fogják meghatározni azokat a témákat, melyek a közgazdaság és munkapiac és a rádióhírdendő szempontjából alkalmasságuk különösen fontosak.

A nevezett érdekeltségek aztán bizottságot állítanak saját kebelükből, mely különös érdekű előadási tárgyakat is ki fog jelölni s ezek előadóit is meg fogja nevezni. Ez a kölcsönös együttműködés biztosítani fogja az annyira fontos közgazdasági műsor-számoknak az élet aktualitásaihoz való alkalmazkodását s azok leghatásosabb előadását.

A szűkebb bizottság, mihelyt Közép-németország közgazdasági egyesületei a követendő célok tekintetében egymásközött megállapodásra jutottak s a bizottságba kijelölendő delegátusaikat megnevezték, meg fogja kezdeni működését. (D. V. Z. 1929. évi 50. száma.)

Amerikából érkező hírek szerint ott több 50 kilowattos rádióhírdendő adóállomás építésének tervével foglalkoznak, sőt egyes adóknál az energiát 100 kilowattnál is magasabbra kívánják felvinni.

A Radio Corporation of America legújabbban New-York és San Francisco közt hivatalos képrádiószolgálatot rendezett be. (D. V. Z. 1929. évi 50. száma.)

Belgiumban a kormány Ruysselede-ben felállítandó rövidhullám-rendszerű rádió-távíró és távbeszélő adóállomás építését határozta el s az eziránti javaslatot már alá is írta. Marconi sugárrendszerű adóról van szó, mely főleg a Belgium és Belgakongó közti távíró- és távbeszélőforgalom lebonyolítására szolgál, e mellett azonban igénybe vennék Belgiumnak Délamerikával, sőt Japánnal való rádióközlekedése számára is. Az új berendezést a jövő év folyamán át is adják a forgalomnak. (D. V. Z. 12. évi 50. száma.)

Dr. Havas Ferenc.

A rövidhullámú angol világrádióhírdendő tervezett felállítása ellen és mellett, az angol hírlapokban élénk állásfoglalások történnek. Ezeknek egy része partolja annak a felállítását, míg a másik — és ez a nyilvános vélemények nagyobb része — azon az állásponton van, hogy a rádió-előfizetési díjakat nem szabad egy újabb óriás adó építésére felhasználni, mert a jelenlegi „Regional System“ úgy a technikai tökéletesbitésről, mint a műsor színvonalának emeléséről eléggé gondoskodik. Éppen ezért, az előfizetési díjakból származó felesleg máshová fordítását követelik. (F. 49/1929.)

Új rövidhullámú nagyadó Amerikában. Az East Pittsburg-i Westinghouse Electric Company a folyó év elején új nagyadót akar üzembehelyezni, melyet Saxonburg (Pennsylvania) közvetlen közelében fognak felállítani. Beható megfigyelések alapján ez a hely előnyösnek ígérkezik, mert a környék geológiai viszonyai különösen kedvezőek. Az állomás csak rövidhullám-

mokkal fog dolgozni s kísérleti adásait az európai amatőrök valószínűleg nemskára meg fogják ismerni. (F. 49/1929.)

Németország csak most ratifikálta az 1927. évi november hó 25-én Washingtonban kötött nemzetközi rádióegyezményt és az ahhoz tartozó általános szolgálati — valamint pótszabályzatot. Ezideig már a következő államok ratifikálták: Magyarország, Észak-Amerikai Egyesült-Államok (a pótszabályzat kivételével), Belgium (Belga-Kongo és Ruanda Urundi-val), Dánia, Nagy-Britannia, Brit-India, Kanada (a pótszabályzat kivételével), Németalföldi-India (Suriman és Curaçao-val), Norvégia, Ausztria, Irország, Olaszország, Finnország, Japán, Spanyolország (Spanyol Guinea-val), Új-Zéland, Dél-Afrikai Unio, Marokkó (a spanyol-öv kivételével), Csehszlovákország, Svédország, Szyria- és Libanon területek, Esztorország, Mexikó, Ausztrália, Sziám, Bulgária, Portugália és Venezuela. (F. 49/1929.)

Ennek tudomásulvétele és a hozzá való alkalmazkodás, a nemzetközi viszonylatokban munkálkodó rádióamatőrökre nézve különösen fontos.

Új kábelösszeköttetés Spanyolország és Németország között. 1929. évi november hó 1-től van üzemben a Vigo (Spanyolország) és Emden (Németország) között most lefektetett kábel. Az új kábelt a Deutsch-Atlantische Telegraphengesellschaft fektette le. E kábel Emden—Borkum szakasza német birodalmi kábel és Emdenen keresztül csatlakozik Németországhoz és a mögöttes országokhoz, míg Vigonál Spanyolország és az Eastern Telegraph társaság táviróhálózatával van kapcsolatban.

Erre a kábelútra a Németországból és a mögöttes országokból eredő és a Földközi-tenger vidéki országokba, Afrikába, Ázsiába, Ausztráliába, Új-Zélandba és Dél-Amerikába szóló táviratokat irányítják. Utirányjelzése „via Emden-Vigo“ (Not. 100.)

Új, közvetlen rádiótávíró-összeköttetés nyílt meg Párizs és Sofia közt. Díjtételek ugyanazok, mint a rendes távíró utra alkalmazott díjtételek (Not. 101.) Teesz Frigyes.

Adatok a japán postáról. A japán posta vezérigazgatósága a közlekedésügyi miniszternek van alárendelve. A központi igazgatásnál 102 munkaerő intézi legfőbb fokán a japán posta ügyeit. A távirda-távbeszélő ügyek külön vezérigazgatósághoz tartoznak, ahol 210 munkaerő dolgozik. A távirda-távbeszélő ügyek műszaki osztálya 650 munkaerőt foglalkoztat.

E kettős vezérigazgatóság alá tartozik 8916 I., II. és III. osztályú postahivatal, 41 első- és másodosztályú táviróhivatal és

6750 táviróállomás. A távbeszélő üzemi hivatalok száma 6260. E hivataloknál 1927. év végén 143.000 főnyi személyzet volt foglalkoztatva. A távbeszélő üzemi állomások között 664 automataközpont van üzemben.

A japán posta 72 csőposta üzemet, 35 kilométer hosszban használ.

Távíratforgalma az európai méreteket lényegesen meghaladja. Pl. 1927. év folyamán 66 millió darab táviratot adtak fel Japánban, míg a belföldi érkezett táviratok darabszáma 68 millió volt. Németországban 1927. évben földadtak 25,8 millió darab táviratot, érkezett 26 millió. Nálunk 1927. évben 3,694.000 darab táviratot adtak fel, az érkezett táviratok darabszáma pedig 3,897.000 darab volt. Atmenőtáviratot Japán 116 milliót, mi pedig csak 5,765.000 darabot kezeltünk az 1927. év folyamán. (Bl. für P. und T.) (k. j.)

A 12. tudományos postahét. Október hó 7—12-ig a berlini Verwaltungs Akademie Hamburgban rendezte a 12. posta- és távíró tudományos hetet. Ennek külön nevezetességet biztosított az a tény, hogy a német posta e sajátos berendezkedésének fennállása óta először tartották azt Berlinen kívül. E kivételes intézkedésnek az volt a célja, hogy a tudományos hét előadásait a német nemzetközi forgalom gyújtópontjában tartva, a hallgatónak közvetlen betekintést biztosítsanak a birodalom, de különösen a német posta és távíró világforgalmi berendezéseibe.

A tudományos héten 368 birodalmi postaalkalmazott, továbbá Amerikából, Dániából, Norvégiából, Svédországból és Magyarországból összesen 17 külföldi postaalkalmazott vett részt. A magyar postaigazgatást Eltér Jenő dr. postaigazgató és Mühsammer István dr. postatanácsos képviselték. Az előadások során a hallgatók megtekintették Hamburg város posta-, távíró- és távbeszélőberendezéseit kívül az ottani Reichardt-féle kakaó- és csokoládégyár, valamint a Mohr-féle margaringyár, a Reemtsma cigarettagyár üzemét, Hamburg kikötő berendezéseit stb., stb. Ezenkívül alkalmuk volt a Hamburg-dél-amerikai vonalon közlekedő „Cap-Arkona“ nevű óceánjáró hajóóriás berendezéseinek megtekintésére. A tengerészeti hatóságok szíveségéből résztvettek Hamburg óriás kiterjedésű kikötőjében rendezett hajótúrán; majd különvontatva a tudományos hét összes hallgatóit Brémába szállította, ahol az éppen újabb amerikai útjára készülő legnagyobb német óceánjárót, a világhírű „Bremen“ gőzhajóóriás belső berendezéseit szemlélték meg.

A tudományos hét előadói Németország világgereszkedelmi problémáival és e problémák között elsősorban a német postának,

mint a világkereskedelem közvetítő szervének jelentőségét kidomborító előadásokkal kötötték le a hallgatóság figyelmét. (V. B. W. 1929. 4.) (k. j.)

Közvetlen légiposta összeköttetés Berlin és Konstantinápoly között. A német posta utóbbi időben mind erőteljesebben dolgozik légiposta világvonalainak kiépítésén. A szaklapok hírt adtak arról, hogy a m. év szeptemberében már két ízben kísérletet tettek a Berlin—Marseille—Sevilla városokat összekötő közvetlen légi postavonal állandósítására.

E szeptemberi próbarepüléseknek célja a német postának a spanyol Atlanti kikötők valamelyikén keresztül állandó postai összeköttetést biztosítani a Délamerikába közlekedő hajóstársaságokhoz. Ujabbán, és pedig október hó 25-én, a német posta balkáni összeköttetéseinek javítására ismét próbarepülést végeztetett s ez alkalommal a berlin—konstantinápolyi légiútnak leszállás nélkül, egyetlen úttal történő abszolválását tűzte ki célul.

Az óránként 200 kilométer sebességgel repülő gép, amely a Deutsche Luft-Hansa tulajdona, 300 lóerős motorral, október 25-én, hajnali 3 óra 25 perckor indult el Berlin repülőtéréről, Tempelhofról Konstantinápolyba. A gép 8 óra 20 perckor átrepült Budapestén, ahol jelentést dobott le, amelyet Budapest távirati úton továbbított Berlinnek. Ebben a táviratban a repülőgép vezetője a repülés alatt tapasztaltakról adott jelentést Berlinbe. 10 és háromnegyed órai repülés után tűntek föl Konstantinápoly minarettjei a bator postarepülők szeméi előtt. A közel 2000 kilométeres utat egyhuzamban, leszállás nélkül tették meg a pilóták, noha a Duna fölött és a Balkán-hegységek magasságában egészen a Marmaratingerig állandó viharban tették meg útjukat. A légköri viszonyok annyira rosszak voltak, hogy a francia légikereskedelmi társaság gépje, amely a páris—konstantinápolyi utat 2—3 nap alatt szokta megtenni, a belgrád—konstantinápolyi útszakaszon éppen a viharok miatt kénytelen volt október 25-én a közlekedést beszüntetni. A Luft-Hansa repülői is csak az úgynevezett vakrepüléssel, tehát a repülőgép irányító szerkezetei alapján, a vidék minden tájékozató megtekintésének kizárásával tették meg az utat, ami mindenesetre hatalmas bizonyítéka annak a nagy repülő készségnek, amellyel a német repülők nehéz szolgálatukat ellátják.

A konstantinápolyi címzettek mióta a világ fennáll, ilyen gyors postát még soha kezükbe nem kaptak, mint október hó 25-én, a német Luft-Hansa gépjének beérkezte napján, mert a Berlinben hajnalban megjelenő napilap példányokat már

aznap este olvashatták a konstantinápolyi előfizetők. A repülőket a török hatóságok, köztük a török posta képviselői ünnepélyesen fogadták. A török posta nyomban szóbeli tárgyalást kezdett a berlin—konstantinápolyi rendszeres légi postai összeköttetés állandósítására.

A D. 1594 jelzésű repülőgép október 29-én éjjel 2 óra 55 perckor indult vissza Berlinbe. Sófia felett hatalmas viharba került a gép, amely emiatt kénytelen volt a veszélyes légi zónát megkerülni. A Balkán-hegység felett sűrű ködben tette meg az utat a gép. A kedvezőtlen légköri viszonyok csak a magyar róna felett javultak. Magyarország felett szép napsütésben repült a gép. Délelőtt 10 óra 25 perckor Bécs repülőtere, Aspern felett, jelentést dobott le a repülőgép, amely azonban alig valamivel ért távirati úton hamarabb Berlinbe, mint maga a repülőgép, noha Csehországtól—Berlinig ismét kedvezőtlen volt az időjárás. A leszállás 13 óra 10 perckor szakadó esőben, simán történt meg Berlin-Tempelhof mezején.

Több mint 2000 kilométeres légi utat tehát 10 óra 10 perc alatt ismét leszállás nélkül tette meg a repülőgép. A Konstantinápolyból hozott hatalmas postaanyagot még aznap délutáni első kézbesítő köruttal kézbesítették a berlini címzetteknek úgy, hogy a konstantinápolyi reggeli lapokat Berlinben az ebédnél már olvashatták előfizetőik. Ez a gyorsaság pár év előtt is hihetetlennek tűnt volna fel még a posta szakemberei előtt is.

A postarepülők ez alkalommal óránként átlag 200 kilométeres gyorsasággal repültek s így a legszebb kilátások vannak a gyors német—török posta összeköttetés állandósítására, amely Németország és a Boszporus melléke közötti kereskedelmi összeköttetések élénkítésére s így a német—török gazdasági és politikai kapcsolatok mélyítésére újabb lehetőségeket jelent.

A német postaminiszter a sikerült próbarepülés alkalmából üdvözlő táviratot intézett a német Luft-Hansa igazgatóságához, melyben a vezetőségnek és a derék pilótáknak meleg köszönetet mondott az oly fontos boszporusi légi postaút megalapozásáért. (D. V. Z. 1929: 45.) (k. j.)

Postagalambok alkonya. Az újabb kor technikai találmányai a közelmúlt egyik kedves hírközvetítő berendezkedését is feleslegessé teszik. A postagalambokról van szó. E kedves állatoknak többé nem lesz szerepe a mai rádiós, televíziós világban. Az amerikai tengerészeti miniszter 800 drb postagalambot árvezetett el. E galambokat a hírvívő szolgálatnál használta az amerikai tengerészet. A dróttalan táviró általános használata azonban a ked-

ves állapot tartását feleslegessé tették és így takarékoságból azokat most eladták. (D. V. Z. 1929 : 49.) (k. j.)

Nyomatványra vonatkozó előírások változása a németeknél. A német posta az igazgatótanácsnak 1929 november havában tartott ülésén a nyomtatványok anyagára és a sokszorosítás módjára vonatkozó szabályokat lényegesen módosította, illetőleg azokat a technika mai állásának figyelembevételével kiegészítette.

Az eddig érvényes előírások szerint ugyanis — megegyezően a mi postai üzleti szabályainkkal — nyomtatványnak fogadta el a német posta papíron (író-, hártya, vászon vagy lemezpapíron) nyomdai vagy más könnyen felismerhető mechanikai úton előállított mindennemű sokszorosítást. A nyomtatványok anyaga eddig kizárólag a cellulózából (sejtanyagból) előállított papír lehetett. Újabban a német posta már a nyomtatványdíjsszabás szerint díjazta a „cellophan“ nevezetű áttetsző anyagon előállított sokszorosításokat is, mert a megtartott vizsgálatok a „cellofán“-ról azt igazolták, hogy ez az új anyag tulajdonképpen a cellulózának egyik változata s így papírnak tekinthető.

A celofánon előállított sokszorosításoknak nyomtatvány díjsszabás mellett, papírként történt elfogadása után a feladók egyrésze azt a kívánságot fejezte ki, hogy a csontenyvből (zselatinból), tehát állati anyagokból előállított papírszerű anyagot is fogadja el a német posta nyomtatvány-tarifa mellett postai szállításra, ha egyébként a sokszorosítási módok az üzletszabályzati feltételeknek megfelelnek. E kívánságot főleg azzal indokolták az érdekeltek, hogy a celofánt a zselatin anyagtól csupán vegyi, tehát olyan eljárás alapján lehet megkülönböztetni, amely vizsgálati mód alkalmazását még sem lehet minden nyomtatvánnyal szemben elrendelni. E vizsgálat nélkül pedig a felvevő alkalmazott úgy sem lesz abban a helyzetben, hogy a nyomtatvány anyaga felett helytálló bírálatot mondjon. Ez alapján a német üzletszabályzat a nyomtatványok anyagaként többé nem papírt, hanem papírt, pergament, lemezpapírt és olyan papírhoz hasonló anyagok használatát is megengedi, melyek a papírtól csak alaposabb vizsgálat útján volnának megkülönböztethetők. A bőr, vászon, fa, avagy fém alapanyagon előállított sokszorosításoknak nyomtatványdíjsszabás alkalmazása mellett történő felvételét, a német posta a jövőben sem engedi meg.

Vizsont a különböző mechanikai úton eszközölt sokszorosításokat a német posta eddig csak az esetben fogadta el a nyom-

tatványtarifa alkalmazása mellett postai szállításra, ha ezeknek ebbeli minősége könnyen felismerhető volt. A sokszorosító eljárások folytonos tökéletesedése ma már e tekintetben is állandóan növekedő nehézségek elé állítják a postai alkalmazottakat, mert a mai fejlett nyomdatechnika mellett ma már gyakori ama nyomtatványok száma, melyeknek gépíráshoz hasonló, de a valóságban mégis nyomdai úton előállított betűit még szakértő szem is alig különböztetheti meg az írógép betűitől. Ezzel a magánlevél személyes vonatkozásának létszátát óhajtja kelteni a feladó a címzetel szemben. Éppenezért a ma érvényes előírásoknak szó szerinti alkalmazása esetén ma már sok tényleg nyomdai úton eszközölt sokszorosításnak alig lehetne a kedvezményes nyomtatványdíjsszabás tételét biztosítani, csak hosszabb vizsgálat és időtrábló iratváltások után, amely eljárás a postát igénybevevő felek érdekeit közelről érintené. E tekintetben a feladónak volt eddig kötelessége szükség esetén bizonyítani a mechanikai úton létrejött sokszorosításnak ebbeli minőségét, ha küldeménye részére a nyomtatványok kedvezményes díjtételeit óhajtotta volna biztosítani. — Az újabb szabályozás mellett ez a rendelkezés annyiban változott, hogy a feladótól a sokszorosítás módjainak igazolását csak az esetben követeli jövőben a német posta, ha a felvevő alkalmazottnak e tekintetben indokolt kétségei lennének. Pl. nem kell igazolást kívánni, ha az egyszerre feladott azonos küldemények darabszámából a sokszorosítás tényére következtetni lehet, avagy ha közismert tény, hogy a feladó hasonló mechanikai sokszorosításokat tömegesen előállító irodai berendezéseket tart állandóan üzemben. (D. V. Z. 1929 : 48.)

(k. j.)

Az angol posta vasuti szállítása általában a mi viszonyainkat jóval meghaladó gyorsasággal történik. Így pl. a fontosabb vonalakon éjjel közlekedő express-vonatokhoz csatolt mozgópostakocsik szállítják a levél- és csomagpostát. Ezek között legjelentékenyebb a West Coast Postal Express, amely naponként este 8 óra 30 perckor indul Londonból Skóciába s a 865 kméteres utat oly sebességgel futja be, hogy minden más versenytársával szemben 48 perccel előbb ér célhoz, ami Angliában is jelentős időnyereséget jelent.

Egy másik szintén nevezetes Postal Express, amely London és Aberdeen (ugyanilyen nevű skót grófság főhelye) között közlekedik s amely Aberdeen-t délután 3 óra 25 perckor hagyja el és útközben Glasgow és Edingourgh-ben vesz fel

közvetlen zárlatokat. Anglia nyugati partvidékén a Great Western vasúttársaság expresse tartja fenn London és Penzance között a gyorsposta összeköttetést.

E különleges express összeköttetéseken kívül még egész sora van a mozgópostai vasúti összeköttetéseknek, melyek Anglia gazdag vasúti hálózatán közlekedő gyorsvonatokban látják el a levél- és a pénzszállítás nehéz szolgálatát. De ezenkívül a személy, sőt kivételesen a kedvező menetrenddel közlekedő tehervonatokat is felhasználja az angol posta közvetlen postanyag szállítására. Ez esetekben közönséges személy-, esetleg teherkocsiban helyezik el az itt szállított postaküldeményeket. Abból a célból, hogy a postai összeköttetések rendje a váratlan menetrendváltozásoktól lehetőleg megkíméltesse, a postai szállításra felhasznált vasúti menetek leg többjénél az utólagos kilométerszámlálással kapcsolatban fennáll az a kikötés, hogy a vasút a postaigazgatás hozzájárulása nélkül e menetek fennálló menetrendjén nem változtathat. Az ilyen kikötéssel közlekedő mozgóposták évenként 9,250.000 kilométeres útvonalat futnak be.

Érdekes és a maga nemében különleges az angol mozgóposták ama berendezése, mellyel a legnagyobb sebességgel közlekedő vonatok útközben felveszik és leadják zárlataikat. Erre szolgál nyugalmi helyzetben a mozgóposták belsejében összehajtogatott hálóberendezés, mely emelőberendezéssel mozgásba hozva átadja a zárlatot a háló alatt elhelyezett kettős adogatókarnak, melyek a kellő pillanatban a kocsi külső oldalára nyúlnak ki és nemetközben átadják és átveszik a zárlatokat. Ahol az útközi zárlatcseréknek történniök kell, ott a pályatest mellett földbeerősített vasoszlop áll, melyen megfelelő nagyságú felfogó háló, vagy hajlítható adogató kar nyílik fel a vágánynak a rohanó vonat felőli oldalára, aszerint, amint zárlatot vesz, avagy ad át a teljes sebességgel elhaladó mozgópostakocsinak. Természetesen e menetközben cserélt zárlatok tartós bürzsákban vannak elhelyezve és az átadó, valamint az átvevő berendezések kellő rugalmassággal rendelkeznek, hogy jelentékeny ellenállást fejthessenek ki a gyors mozgásban levő mozgópostakocsik eleven erejével szemben.

A West Coast Postal Express szerelvénye Londont átlag 12 mozgópostakocsival hagyja el. Ezek közül 5 már teljesen kidolgozott, közvetlen zárlatokat tartalmaz, a többi hétben azonban útközben is folyik a postanyag feldolgozása. E menettel utazó személyzet egy vezető tisztviselőből, 35 kezelőből és két altisztből áll. A moz-

gópostakocsik 90 perccel a vonat indulása előtt már útrakészen állanak. A kezelő tisztviselők indulás előtt 75 perccel kapják az első zárlatot és az anyag átvétele tart az indulás utolsó percéig. Legutoljára kapják meg a pályaudvari gyűjtés, valamint a főposta által idő-hiányában már fel nem dolgozott levélnyagot. Az anyag szét és beosztása nagy gyorsasággal történik; az egyes kezelő tisztviselők csak a munkahelyükhöz tartozó fiókok anyagának beosztásáért felelnek; idegen fiókba nem dolgozhatnak.

Az egyes fontosabb vasúti elágazási pontokon a mozgóposta hihetetlen tömegű postanyagot cserél ki. E helyeken természetesen megfelelő számú alkalmazott gondoskodik az átrakoló szolgálat kifogástalan lebonyolításáról. Az előzőekben említett gépi zárlatcsere csupán a kevésbé forgalmas helyeken van berendezve. Ezeknél a gépi berendezést az ilyen vasúti állomások egyik állomás alkalmazottja kezeli. Ez a szolgálat különösen éjjel, amikor a látást is a hallással kell pótolni, jelentékeny ügyességet és gyakorlottságot követel, hogy a kellő időpontban feszítse ki a zárlatfogó hálót, illetőleg helyezze el és fordítsa a pályatest felé az adogató karok között csüngő bürzsákot, mely a zárlatot tartalmazza. Állomásokon, melyek mellett 100—110 km gyorsasággal rohan át a West Coast Postal, nem egyszer 5—6 zsákból álló zárlatot is vesz át futtában a berendezések útján a mozgóposta.

Ez a berendezés annyira tökéletes, hogy például Penrith állomáson a West Coast Postal 18 ilyen berendezéstől vesz és ad át egyszerre zárlatot, a rohanó vonat mentében. Különösen érdekes az irországi postanyag közvetítése. Irország postanyagját ugyanis; az ir mozgóposták tehermentesítése érdekében a West Coast Postal mozgópostáiban dolgozzák fel és az egyes előre kijelölt útmenti állomásokon menetközben adják le; a 15 perccel később ugyanott elhaladó ir mozgóposta ugyanilyen módon, teljes menetsebességgel haladó kocsisorára veszi át e közvetítő berendezések útján a feldolgozott postanyagot. Ez azt jelenti, hogy a két expresszvonat mozgópostája útközben anyagot cserél anélkül, hogy azok akár-melyike e célból egy percig is megállana.

Európai szemnek szokatlan méretű postaátrakódó szolgálatot lát el az angol posta Southampton kikötőjében az Amerikába, Afrikába és Kelet-tengeri kikötői felé induló hajóknál. Nem ritkán egy és ugyanazon nap 3—4 hajóórást kell ellátni postanyaggal és ugyanennyi érkező hajótól kell átvenni a postanyagot. A legfon-

tosabb itt a beérkezett hajók postaanyagának gyors átvétele. A postaszakokat hatalmas daruk segítségével közvetlenül emelik ki a hajótestből és rakják át a készenálló postakocsiba. E kirakodás oly gyorsasággal történik, hogy az oceánjáró gőzös kikötése után legtöbb esetben egy órával már megy is a kirakott anyag az ország különböző vidékei felé menő mozgópostákkal. Az induló hajóposták részére is hasonló gyorsasággal történik a belföldi postaanyag átadása úgy, hogy pld. az egyes hajók indulása előtt Southampton-t elérő mozgópostakocsikat külön mozdony várja és viszi a kikötőbe az átrakolás gyorsítása céljából.

Mint hogy pedig a földkerekség legkülönbözőbb részeiből érkező hajóóriások legtöbbször angol földön Plymouth kikötőjét érinti először, ez lehetségessé teszi az angol hajópostának útközi átvételét még mielőtt a hajó az angol rendeltetési kikötőbe befutott volna. E célból a Great Western Railway őrhajói Plymouth kikötőjénél a hajók elé futnak s nyílt tengeren átvesszik az angolországi postát. Ez őrhajók a posta átvételére és azután a mozgópostáknak való átadására megfelelően be vannak rendezve gépiek, úgy, hogy pld. 3476 zsákból álló 520 mázsányi postaanyagot az őrhajóból a vonatra való átrakása mindössze 2 és fél órát vett igénybe.

Miután pedig a Great Western Railway elsősorban a postaanyagot és az utasokat Plymouth és London közötti közvetítésével foglalkozik, ezt a feladatát a lehető legkövetkezetesebben oldja meg. A Millbay Docks és Paddigton közötti 366 kilométeres utat a vonatot megállás nélkül 4 óra alatt teszi meg. Ez átlag 91 kilométeres óránkénti gyorsaságnak felel meg. Exeter állomásig hátralevő 880 kilométert is beleértve, az őrhajónak Plymouth dokkjához történt beérkezését követő 7—8 óra alatt az oceánról átvett postaanyag Londonba érkezik.

Az angol posta és a vasutak közötti elszámolás az e célra közös megegyezéssel kijelölt próbahét alatt évről-évre tényleg szállított postaszakok darabszáma szerint igazodik. A próbahét alatt vasúton szállított minden postaszakot lemérnek és azt szorozzák a kilométerszámmal. Az ilyen módon nyert heti egység 52-szerese adja a következő év térítési összegét, amelyet a posta az egyes vasúti társaságoknak fizetni köteles. Ez a térítés átlagos évi összege az összes postaanyag vasúti szállításiért 4 és fél millió fontra tehető. (L'Union Postale 1929:11.) (k. j.)

Grönland postaösszeköttetései. Grönland felszigeten létesült dán település Kopenhágával tart fenn rendszeres posta-

összeköttetést. A kb. 1560 km. hosszú tengeri utat, mely kb. azonos Dániának—Rómától való távolságával, 14—18 nap alatt teszi meg a postahajó. Grönland telepein kb. 14.000 ember él, 20—100 lakót számláló kisebb-nagyobb csoportokban. Ezek a legjelentősebb helyei a tengerparton, déltől-északnak, Juliane-haabtól Upernivik-ig terjednek. A keleti tengerparton mindössze két állandó telep található.

A hajóról átvett postaanyagot e telepek felügyelői csónakkal, szánkóval, avagy kajakkal továbbítják az egyes telepekre; ugyancsak így gyűjtik össze a Dániába menő postát is.

Az első postahajó Kopenhágából márciusban indul; az utolsó november végén avagy december elején tér vissza a fésziszigetről. Teljes négy hónapon keresztül tehát Grönland minden postaösszeköttetést nélkülöz a külvilággal. De az északi telepekre nézve még ez sem mindig áll fenn. A jéggel elzárt eme telepek évenként legfeljebb, ha 8—10 alkalommal kapnak és küldenek postát. Ezzel szemben a sziget déli partvidékein évenként átlag 25-ször váltható posta. — Angmagsalik és Scoresbysund, Grönland keleti partjának telepei évenként csak egyszer látnak hajót és pedig augusztusban, mert e vidék megközelítése — a jégviszonyok miatt — máskor teljesen lehetetlen.

Az első, az ú. n. tavaszi postát Holstensborgtól, az utolsó északi hajóállomástól kezdve kutyáktól vont szánkóval szállítják telepről-telepre, az északi fekvésű telepekhez. Később pedig a közlekedés már csak kajakkal (főkézből készült apró, fedett csónakok) lehetséges. Ezekkel azonban a márciusban Grönlandba érkezett tavaszi posta kb. május végéig éri el a kb. 1000 kméterre, legészakabbra fekvő települést: Uperniviket. Az innét minden év március 1-én Dániába indított első tavaszi posta kutyaszánokkal kb. május hóban éri el Holstensborgot, a legészakibb hajóállomást, útközben felvéve a közbeeső összes telepek postáját is.

A kutyaszánok, kajakok csak igen csekély súlyú postát vihetnek magukkal, ezért az első, ú. n. tavaszi postából, mely Dániából Holstensborgba érkezik, csak a leveleket, levelezőlapokat viszik magukkal. A hírlapokat, csomagokat egyelőre visszahagyják s ezeket az időjárás enyhülésével szállítják tovább.

Az utolsó, ú. n. őszi posta, mely Dániából október elején indul, Holstensborgot még hajóval eléri; innét motorcsónakokkal viszik a tengerparti állomásokra. Ez az őszi posta azonban a legészakibb Uperniviket abban az évben, az állandó havazások és hideg miatt már el nem éri. Csak Uma-

nak-ig megy, ahonnan kutyaszánokkal csak a következő év január avagy februárjában viszik el rendeltetési helyükre.

Nyáron a hivatalos körútjukat végző papok, orvosok motorosánakkal mindig visznek magukkal postát. Grönland telepeire levelet 1 kg, csomagokat 10 kg súlyhatárig lehet küldeni. A postaküldeményeket a Kopenhágában székelő grönlandi bizottsághoz irányítják, mely a levelet díjmentesen küldi tovább grönlandi rendeltetési helyükre. A csomagok tovább-

szállításáért azonban kg-ként 2 óre külön díjat számítanak fel. (10 óre legkisebb díjjal). Ezt a pótdíjat grönlandi bélyeggel röjják le magán a csomagon. A Grönland telepein feladott és Dániába szóló küldeményeket dán postabélyeggel kell, a dániai belföldi tarifának megfelelően bérmentesíteni. E küldeményeket ismét a Kopenhágában székelő grönlandi megbízott szerv veszi át s gondoskodik azoknak postára adásáról. (D. V. Z. 1929 : 49.) (k. j.)

HIREK.

Nouvelles.

A m. kir. posta jóléti alapítványának kezelési bizottsága legutóbb tartott ülésében több fontos határozatot hozott, amelyek elsősorban állandó jellegű szociális intézmények továbbfejlesztését szolgálják.

Örömmel vette tudomásul a bizottság, hogy a minisztertanács hozzájárult a postaalkalmazottak illetményeiből levont nyugdíjjárulékoknak az alapítvány javára való átengedéséhez, illetőleg ahhoz, hogy a nyugdíjjárulékokból az alapítvány kezelési bizottságának kezelése alá tartozó külön nyugdíjjárulékalap létesíttessék, amely szociális intézmények alkotására használható fel.

Tudomásul vette a bizottság a hévízszentandrási üdülotelep építkezéséről szóló jelentést, mely szerint az építkezési munkálatok serényen folynak és annyira előrehaladtak, hogy az épület, amely 40 szobából áll, még ez évben tető alá kerül. Ugyancsak tudomásul vette a bizottság az eddigi költségekről szóló bejelentést, mely szerint a költségek az építésre előirányzott összeget nem haladják meg.

Tudomásul vette a bizottság, hogy az üdülotelepen a mélyfuratú kút fúrási munkálatai már befejezést nyertek. A fúrás 100 méter mélységig történt és jelenleg 87 méter magas, 46 fokos hőmérsékletű vízoszlopunk van. A kút víztartalma annyira bőséges, hogy percenként 150—200 liter vízmennyiséget lehet szivattyúzni. Az első próbaszivattyúzás alkalmával 24 órán keresztül ömlött a víz, ennek dacára a kút-víz állása alig 30—40 cm-el apadt.

Tudomásul vette a bizottság, hogy Zala vármegye alispánja a kútúrasi munkálatokhoz az ideiglenes engedélyt megadta.

A kútúrás örvendetes eredményéhez képest a bizottság az épület nyugati földszintes szárnyának eddigi függőben tartott megépítését is elrendelte.

Elhatározta a bizottság azt is, hogy az üdülotelep szomszédságában lévő s a község tulajdonát képező telekből körülbelül 800—1000 négyszögöl területet az alapítvány részére megvásárol és ehhez képest felhatalmazást adott a vonatkozó tárgyalások megindítására.

A kút vizének vegyelemzése ugyancsak folyamatban van és az eddigi jelek szerint a kút vizének összetétele olyan, hogy gyógyvízzé nyilvánításra alkalmas.

A kútúrasi munkálatok költségeire vonatkozó bejelentést a bizottság szintén tudomásul vette.

Behatóan foglalkozott a bizottság a balatonalmádi üdülotelep továbbfejlesztésének ügyével is. E szerint Balatonalmádban 40 szobás, emeletes épület megépítése véltetett tervbe. Az építkezés 1930 őszén indul meg. A bizottság azonban már most hozzájárult ahhoz, hogy az építkezéshez szükséges kövek beszereztesenek.

Elhatározta a bizottság, hogy a karácsonyi ielruházási akciót a tavalyi keretek között rendezi.

A szokásos karácsonyfa ünnepélyt a bizottság a Postás Zene- és Kultúr egyesülettel karöltve december hó 21-én, délután fél 5 órakor tartotta meg a Katholikus Kör (Molnár-utca 11.) dísztermében.

1929. évi október havában a bizottság rendkívüli segélyekre 2960 pengőt, temetési segélyekre 5896 pengőt fordított, babakeletyét pedig 17 esetben 340 pengő értékben adott ki.

A „Journal Télégraphique“ fejlesztése.

A nemzetközi táviróunió berni irodája tervbevette az általa a nk. távirószolgálati szabályzat 87. cikkének 3. §. értelmében kiadott „Journal Télégraphique“ című havi folyóiratnak újabb „Jurisprudenc“ (Törvénykezés) rovattal való kiegészítését, melyben a különböző országok bíróságai által

távíró, távbeszélő és rádiótávíró ügyekben hozott ítéleteit ismertetné. Ezzel a nemzetközi iroda a már több szaklap által folytatott gyakorlatot követné. A nemzetközi iroda, hogy a szükséges anyagot egybegyűjthesse, már fel is kérte az egyes igazgatásokat, az ilyen általános érdeklődő bírói ítéletek közlésére.

Dr. R. V. Hansford halála. Dr. R. V. Hansford, az angol General Post Office kiváló képességű műszaki főtisztviselője s a „Nagy-távolságú Távbeszélő Összeköttetések Nemzetközi Tanácsadó Bizottsága (C. C. I.)” 5-ik előadói bizottságának elnöke, váratlanul elhunyt. Az elsőrangú szervezőképességekkel megáldott szakférfi különösen a rádiótávíró fejlesztése és az angol-amerikai transzceáni rádiótávbeszélő megteremtése terén elért kiváló munkateljesítményével vonta magára a közfigyelmet. A rádiótávíró terén a modern lámpaadóknak volt specialistája s a Northolt-ban és Rugby-ban létesített angol rádiótávíró adóállomások építésénél kiváló szerepet töltött be.

Pályadíj. A „Les Amis de la T. S. F.” francia társaság évente kiosztásra kerülő pályadíjat alapított annak a legjobb műnek a jutalmazására, mely a rádióhírműndől valamelyik elméleti vagy gyakorlati kérdésével, illetőleg kérdéseivel foglalkozik.

Európa nemzetközi távbeszélő kábelhálózatának térképe megjelent. „Carte chimique des câbles téléphoniques internationaux d'Europe” címen a nemzetközi távíróunió berni irodájának kiadásában megjelent az európai távbeszélő kábelhálózat térképe. A térkép mellékleteként a nemzetközi iroda külön kimutatásban ismerteti az egyes kábelek típusait, a különböző osztályú négyesek szerint csoportosítva a négyesek számát, az erek átmérőjét és a terhelés típusát.

A térkép és kimutatás ára a postai szállítással és csomagolással együtt 3 sv. frank 20 cts.

A George Montefiore alapítvány pályadíjának kiosztása. 1929. évi szeptember hó 28-án és 29-én Liège-ben, Belgiumban ülést tartott a George Montefiore alapítvány zsűrije. Az alapítvány a nagvnevű férfiú és nemesszívű emberbarát bőkezűségének köszöni létét, ki a légi egyetem mellett működő elektrotechnikai intézetet is alapította.

Montefiore a nevét viselő légi elektrotechnikai intézetből kikerülő mérnökök szövetségére végrendeletileg nagyobb összeget hagyományozott egy időnként szétosztandó nagyobb pályadíj céljaira. A pályadíj nemzetközi pályázat útján három évenként kerül kiosztásra s annak a műnek a jutalmazására szolgál, mely a villa-

mosság tudományos vagy műszaki fejlesztése terén a legértékesebbet produkálja. A pályázatból a más művekből összeállított komplikációk ki vannak zárva.

A pályázat, melynek eredményét most hirdették ki, már 1927-ben esedékes lett volna, a világháborúra való tekintettel azonban azt 1929-re kellett halasztani.

A zsűri az elektrotechnikának az egész világon ismert kiváló képviselőiből volt összeállítva s abban úgy belgák, mint külföldiek is szerepeltek és pedig: Elnök Omer de Bast, tagok Blondel, Boucherot, Chauvin, Della Ricca, Drumeaux, Feldmann, Gillon, Landry és Roosen.

A pályázatra 22 pályaművet nyújtottak be. A 29.000 frankot kitevő pályadíjat négy részre osztották s a következő négy szerző művét jutalmazták meg: Algeri Marino mérnök Róma, H. Parodi mérnök Páris, Pestarini mérnök Páris, Evans és Wagner mérnökök Pittsburg.

A legközelebbi pályázat 1932-ben lesz s annak pályadíja 21.500 frank.

Európai hírlapszállítási értekezlet. Az angol és francia hírlapszindikátusok azzal a kérelemmel fordultak a Nemzetek Szövetségéhez, hogy a hírlapok szállításának gyorsítása, nevezetesen a hírlapkötegeknek vasút-, posta-, repülőgép útján való folytatólagos szállításának megvalósítása érdekében nemzetközi értekezletet hívjon egybe. A Nemzetek Szövetségének főtákkára, Sir Eric Drummond 1929. évi november hó 25-ére hívta össze Genfben az értekezletet, amelyen résztvettek a diplomáciai megbízottakon kívül a legtöbb európai állam postai, vasúti és légiforgalmi szakközegei, a nemzetközi postairroda, a nemzetközi vasúti iroda stb. Az értekezleten a magyar kir. posta részéről mint szakértő Dr. Forster Károly postatanácsos vett részt. A tanácskozási anyagot három albizottság készítette elő. A postai albizottságnak a vasút — illetve posta uniók képviselőin kívül Hollandia, Magyarország, Németország és Svédország postakiküldöttei voltak tagjai.

Az értekezlet megállapította, hogy a hírlapok kombinált vasúti-postai szállításának főnehézségei a következők: az eltérő díjszabások, a felelősség kérdésében való különbség (a vasút minden hírlapköteget felel, a posta ellenben a hírlapok szállításáért nem vállal felelősséget), végül a néhány államban fennálló, a hírlapszállításra is kiterjedő postaregalé. A Nemzetek Szövetsége főtákkárságának eleinte az volt a terve, hogy az értekezlet e különbségek kiküszöbölésére szerződéstervezetet készít, amelyet azután elfogadást végett az egyes kormányok elé nyújtottak volna. Ugy a postai, mint pedig a vasúti szak-

értők azonban tiltakoztak az ellen, hogy a postai és vasúti szabályok összhangba hozása a Nemzetek Szövetsége fennhatósága alatt történjék, mert a Postaunió és a Vasúti Unió nem az igazgatások, hanem az országok egyesülése és az alapjukat képező szerződések önálló államszerződések, nemzetközi jogilag tehát a Nemzetek Szövetsége alapokmányával egyenrangúak. A konferencia ennek folytán a Vasúti Uniót kérte meg, hogy a postaigazgatásokkal egyetértve kísérelje meg a kérdést megoldani.

Az értekezlet felkérte továbbá a Nemzetek Szövetségét, hogy azoknál az államoknál, amelyek még nem léptek be a hírlapelőfizetési egyezménybe, illetőleg nem léptették életbe a hírlapok szállítására engedélyezett 50 százalékos postai díjkedvezményt, e lépések mielőbbi megtétele végett járjon közbe.

Tárgyalás alá kerültek továbbá egyes légiforgalmi, vám, cenzura stb. kérdések is.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A Magyar Posta Jelentése az 1928. évi működéséről 1913, 1920, 1926, 1927, és 1928. évi összehasonlító statisztikai adatokkal kiegészítve. A magyar királyi postavezérgazgatóság kiadásában a nyomdatechnika minden vívmányát magán viselő hatalmas munka hagyta el nemrégiben a sajtót. Kívül szemet-lelket gyönyörködtető, izlése sen kiállított könyv, belül a végtelen nagy gondnal, lelkiismeretességgel összeállított forrásmunka hatalmas anyaga.

A magyar postának minden hatósága és szerve, valamennyi kincstári és I. oszt. postamesteri hivatala megkapta ezt a könyvet. Ezért csak nagy vonásokban ismertjük főleg azért, hogy személyzetünket reáneveljük a statisztika tudományának végtelen, szinte beláthatatlan fontosságára és jelentőségére.

Az előszó kiemeli, hogy csonka országunk a mostani súlyos viszonyok között nem érheti el Nagy-Magyarország békebeli forgalmát. Az a körülmény azonban, hogy forgalmunk több vonatkozásban a békebeli forgalomnak már nagyobb százalékát teszi ki, azt bizonyítja, hogy a magyar posta a kultúrnemzetek között régi pozícióját nemcsak hogy visszaszerezte, hanem a konszolidáció munkáját is eredményesen végzi.

A m. kir. posta terjedelmének és forgalmának összehasonlító táblázatában, az intézet minden ágát feltüntető forgalmát mutatja ki, majd rátér postakezelési szol-

gálatunk 1928. évi fejlesztésére, a nemzetközi díjszabási, postaüzleteti és kezelési ügyeknél elért eredményekre. Gyönyörű grafikonok mutatják a postahelyek számát, a postaforgalom nagyságát, a különféle postaküldemények megoszlását s a postatakarékpénztár közvetítő szolgálatában fel dolgozott tételek és összegek nagyságát.

A postajáratok szolgálat című fejezet felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyek a postaküldemények feladásának megkönnyítésére, késedelem nélküli továbbítására és gyors kézbesítésére történtek. Itt a grafikon a szállítási szolgálatra és a levélgyűjtő szekrényekre vonatkozó adatokat tünteti fel.

A távirószolgálatról szóló fejezetben azt látjuk, hogy olcsóbb díjszabásra való törekvéssel igyekszik a posta a táviró forgalmát növelni. Az ú. n. hétfélig és díjkezdésményes tengerentúli, továbbá a karácsonyi és újévi üdvözlő táviratokat e célból rendszeresítették. Majd felsorolja a belföldi táviróforgalom gyorsabb és kifogástalanabb lebonyolítása érdekében tett intézkedéseket.

A táviró szolgálatot feltüntető grafikonokból a táviróhivatalok, a hálózat és a forgalom nagyságát tudjuk meg.

A távbeszélő szolgálat című fejezet az új automata-központok üzembehelyezéséről s utcai pénzbedobó nyilvános távbeszélő állomások berendezéséről, a belföldi forgalomban engedélyezett könnyítésekről, a nemzetközi távbeszélő forgalom nagyarányú fejlődéséről, új távbeszélő hivatalok megnyitásáról és általában a távbeszélő forgalom fejlődéséről számol be. E fejezethez csatolt grafikon ezt az emelkedést szemléltetően is igazolja.

A Rádiószolgálat című fejezet a 20 kilowattos új adóállomás és új stúdió üzembehelyezéséről s a rádióelőfizetők számának örvendetes növekedéséről, végül a központi táviróhivatal rádióüzemközpontjának táviró forgalmáról számol be.

Az idecsatolt térkép a rádióelőfizetőknek törvényhatóságokonként való megoszlását tünteti föl.

A VI. rész a légiposta terén beállott változásokat ismerteti.

A VII. rész a táviró, távbeszélő és rádióműszaki alkotásaink terén kifejtett hatalmas munkáról számol be, amelyből kitűnik, hogy a magyar posta jelentős áldozatokkal igyekszik a modern technika minden vívmányát felhasználni. A grafikonok egész sora szemlélteti a forgalmi adatokat.

A VIII. rész az építkezés, ház és telekügyeket,

a IX. rész a posta költségvetését,

a X. rész a bélyegmúzeumot és könyvtárt,

a XI. rész a személyzeti és szervezeti ügyeket ismerteti. Majd 26 táblázat következik, melyekben mindenki megtalálja azt, amire szüksége van.

Végül a nyíregyházi és kaposvári központi teleprendszerű kapcsolószekrényt és rendezőállványt, a vertikál-rendszerű új váltókat, a soroskapcsolású készülékeket, az akkumulátortöltő berendezést, a budapesti József központ interurbán kapcsolótermét, a budapesti Lipót központ, az egri, újpesti és békési postaházat nagyszerű fényképek szemléltetik.

Az anyag összeállításának, rendezésének és feldolgozásának fárasztó munkáját Dr. Eltér Jenő postaigazgató páratlan ügyszeretettel és nem lankadó szorgalommal végezte. Éjtelmesen tett, hogy idejében megjelenhessen ez a munka, amely a magyar posta fejlődésének, haladásának és életképességének a dokumentuma. Aki tudja, hogy a mostani viszonyok között milyen nehézséggel kell az anyagot összeszedni és rendszerezni, csak az értékeli azt a hatalmas és hasznos teljesítményt, amit ez a könyv jelent. Az Országos Központi Statisztikai Hivatal is meleg elismeréssel adózott a szakszempontból is kiváló munkáért, amelyre mi is mindannyian büszkék vagyunk.

Az Országos Postás Zene- és Kulturális Egyesület kiadásában ismételtelen kiváló szakmunka jelent meg. Címe: Postatakarékpénztári szolgálat. Irta: Dr. Körmeny József, m. kir. postatakarékpénztári főtitkár, a m. kir. postastatistiképző tanfolyam rendes tanára.

A 380 oldalas vaskos könyv a bevezetésen és függeléken kívül VII. részre oszlik.

Szerző a bevezetésben a postatakarékpénztárnak, mint állami pénzügyintézetnek a gazdasági élettel való kapcsolatát ismerteti. Az I. részben a nemzetgazdasági ismeretekkel foglalkozik s tömör, mindemellett világos és könnyen érthető meghatározásokat ad a nemzetgazdasági alapfogalmakról, a gazdaságról, a termelésről, forgalomról, a fogyasztásról, kereskedelmről, a valuta- és hitelügyeletről.

A II. részben a postatakarékpénztárnak történeti fejlődését, a postatakarékpénztárak rendszerét és szakirodalmát tárgyalja, majd rátér a magyar postatakarékpénztár létesítésének részleteire, jogállására, ügykörére, jövedelmeire, a felszólalási és elévülési határidőre, az intézet központi szervezetére, ügybeosztására s a postahivatalok közvetítő szolgálatára.

A III. részben a takarékküldeték célját, a betevők jogviszonyát, a betétkönyvre

vonatkozó rendelkezéseket, az átruházás és megemmisítési eljárást, a kamatoztatás, a betétfajok, a befizetési eljárás, a kivételes betételhelyezések, zártbetétek, felmondások, fizetési utalványokra és a visszafizetésre vonatkozó szabályokat tárja elénk.

A IV. részben szerző az értékpapír ügylet lényegét és rendeltetését, a szolgáltatásokat, a forgalom lebonyolításának módját dolgozza fel.

Az V. részben a csekküzletágra vonatkozó rendelkezéseket a legnagyobb részletességgel méltatja s kiterjeszkedik a legaprólékosabb részletkérdésekre is.

A VI. rész a zálogüzlet felosztását, rendeltetését, történelmi előzményeit, a letiltási és megemmisítési eljárást, a zálogkölcson, árverési és raktárszolgálatot ismerteti.

A VII. rész a pénzkezelés és elszámolás módját tárja elénk.

A függelékben a postatakarékpénztár ügyletáival kapcsolatos törvények vannak.

Dr. Körmenynek e könyve minden dicsőretet megérdemel. A kiváló szakember alapos felkészültségével igazán élvezetes és könnyed előadásában a szakkönyveknél egyenesen szokatlan közvetlenséggel rendelkezik a hatalmas anyagot. Figyelme kiterjed mindenre. Megérzi, hogy mivel kell hosszasan foglalkozni, terjedőssé azonban sohasem válik. Könyve tudományos munka tele élettel és élettapasztalattal.

Nemcsak tankönyv a pályájuk kezdetén meginduló tanfolyamhallgatók részére, hanem hűségese segítőtársa, segédkönyve mindazoknak, akiknek a postatakarékpénztárral bármilyen kapcsolatuk van. Emellett elsőrangú forrásmunka mindazok részére, akik a postatakarékpénztárral, ezzel a végtelen nagyságú és jelentős intézménnyel tudományosan foglalkozni kívánnak.

Örömmel köszöntjük a szerzőt, mert utat és irányt mutatott, hogy miképpen lehet és miképpen kell nehéz anyagot egyszerű eszközökkel világossá tenni.

Budapest Székesfőváros Standard-rendszerű automata-távbeszélő alközpontjának műszaki ismertetése. Irta: Mattanovich Géza m. kir. postafőmérnök.

A Székesfőváros házinyomdájának kiadásában a közleményben rendkívül izléssel és gondnal kiállított gyönyörű illusztrációkkal és szép kapcsolási rajzokkal tarkított füzet hagyta el a sajtót. A könyvecske méltatására alkalmilag még visszatérünk.

A Debreceni „Mészárosposták” Története (1478—1720.) Irta: Dr. Monus Ferenc m. kir. postatitkár, kerületi biztos.

Lapunk olvasóinak dr. Monust már nem kell bemutatnunk. Zamatot magyarságú

írásait szívesen olvassa mindenki s éppen ezért egyik legkedveltebb munkatársunk. Dr. Monus Debrecen város történelmi levéltárában való kutatás közben az ú. n. „mészárosposták“-ra vonatkozó érdekes feljegyzéseket és adatokat talált. Ez adatok postatörténeti szempontból rendkívül fontosak, várostörténelmi szempontból pedig nagyjelentőségűek. Az összegyűjtött adatok kétségtelenül igazolják, hogy Debrecen városa a magánhírközlés terén már a 15. században messze előljárt a többi vidéki városok között s amikor a török hódoltság idején a város a szervezett postahálózattól el volt szakítva, a maga erejéből olyan speciális magyar postát teremtett, mellyel messze idegenben is ismertté tette nevét.

A középkorban a mészárosok levélközlítése több német kereskedelmi városban már közismert volt. Onnan érkezett hozzánk a német mészárosposták híre, mely aztán rövidesen nálunk is meghonosodott.

A 15. században a debreceni mészáros céh tagjai Debrecenről Bécsig gyakran megtették az utat s a közbeeső városokba, községekbe és Bécsbe szóló levelek közvetítését és szállítását eleinte önként, díjazás nélkül vállalták. Ezért különféle kiváltságokban és kedvezményekben részesültek. Később a város a mészárosoknak már egyenesen köteletségüké tette a levelek szállítását, akik ezen feladatukat eleinte kifogástalanul teljesítették.

A debreceni tanácshatározatok egész sora foglalkozott a mészárosok postáskodásának szabályozásával, mert az ingyenes postaszállítás később már nem volt ingyére s a kapott utasításokat nem voltak hajlandók teljesíteni.

Privilegiumuktól való megfosztással fenyegették őket és szigorúan intették, hogy a postáskodásra elegendő embereket és lovakat tartsanak.

Az 1717. évben a mészárosok a postáskodást már egyenesen megtagadták s csak hosszas huza-vona után lehetett velük megegyezni, végre 1720-ban a posta állami kezelésbe ment át.

Dr. Monus Ferenc a fásultságnak ebben a szomorú korszakában irányt mutat mindnyájunknak. A kerületi biztosság testületket ölféle fáradsága és kimerültsége dacára is kezébe veszi a tollat, hogy keresetlen, egyszerű szavakkal elénk tárja a multak emlékeit. Dr. Monus forráskutató és forrásfeldolgozó egyszemélyben. Stílusa hajlékony, könnyen gördülő és egyéni zamatú.

Meleg szeretettel gratulálunk legújabb könyvének sikeréhez.

Postai Pénztárvizsgálat és ellenőrzés.
Írta: Dr. Asztalos Domokos m. kir. postafőigazgató, központi főbiztos, a postatisztképző tanfolyam rendes tanára. Lapzárta-kor jelent meg a szerző kiadásában újabb szakmunkája, melynek méltatására alkalmas még visszatérünk.

„A Postakezelési Szolgálat Vezérfonala“. Írta: Mezei Géza m. kir. postafelügyelő. Az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület kiadásában immár negyedszer hagyta el a sajtót a szerzőnek elsősorban a m. kir. posta altiszti személyzetének oktatására szánt könyve, melyben a postakezelésnek főleg ama részleteit ismerteti, hol részben, vagy egészen altiszti munkaerők látják el a szolgálatot. Ha csupán ezt az egyetlen célt tűzte volna ki a könyv szerzője maga elé könyve összeállításánál, ezt a szerepet a könyv igen jól betöltené. Biztosítja ezt a könyvnek a szakaltiszti tanfolyamok tananyagához alkalmazandó anyagbeosztása és az anyagnak könnyen érthető nyelvezettel történő előadása.

A szerző azonban az előző szövegezése szerint — könyvével távolabbi célokat is óhajt szolgálni. Nevezetesen, hogy „az intézetbe belépő tisztviselő sarjadék és az átképzés alá kerülő személyzet a postakezelésből megbízható ismereteket szerezhesen, sőt hogy a munkát idősebb kartársai is haszonnal forgathassák“.

A szerző e kettős célt ugyanazzal az oktatásra szánt tankönyvvel, egyforma sikerrel alig szolgálhatja. A postaintézethez újabban csak érettségivel s ennél nagyobb iskolai képzettséggel rendelkező ifjakat vesznek fel. Altiszti személyzetünk iskolai képzettsége 4 elemi és 4 középiskolai végzettség között ingadozik. Kár tehát ez utóbbiak továbbképzésének sikerét veszélyeztetni, esetleg színvonalukat meghaladó szöveggel; de éppen olyan hiba volna a fiatal, most belépő tisztviselő sarjadékunk színvonalát az altisztek szakismeretének mindenesetre szűkebbre szabott méreteire leszállítani s néhány íven, compendiumszerű, kivonatban tárgyalt ismeretközlésen keresztül, hiányos alapot adni azok egy életpályára szánt szakismereteinek.

Ez a beosztás és irányzat már veszélyezteti a célt: az altisztek eredményes kiképzését s azért azt ajánljuk a szerzőnek, hogy újabb kiadás esetén maradjon meg eredeti célkitűzése, vagyis amellett, hogy az altisztek kezébe — az ő iskolai előképzettségüknek megfelelő nyelvezettel és terjedelemben megírt — tankönyvet nyújtson, a tisztviselők részére pedig — ha arra ideje van — teljes értékű és szintén megfelelő terjedelmű külön tankönyvet írjon.

Szerkesztői üzenetek.

Communications de rédaction.

Főtiszt. 1. Helytelen a gyakorlatuk! Olyan szabály egyáltalán nincsen, melynek értelmében arra lehetne kötelezni az előfizetőt, hogy üzemzavar esetén várnia kell az üzemzavar megszüntetéséig s amennyiben várni nem akar s a beszélgetést törölteti, azért a díjegység egyötöd részének megfelelő törlési díjat kell beszélni. A Tb. Ü. Sz. 51. §. 8. a) pontjára való hivatkozás ebben az esetben téves, mert az idézett rendelkezés csak arra az esetre vonatkozik, ha a hívó fél függetlenül a rajta kívül álló okoktól, saját elhatározásából kéri a törlést. Üzemzavar esetén a helyes eljárás a következő: Az üzemzavar megállapítása után ezt a körülményt a hívó féllel azonnal közölni kell s amennyiben lehetséges, illetőleg mód van rá, arról is tájékoztatni kell, hogy az üzemzavart előreláthatólag mennyi idő alatt szüntetik meg. Ha ekkor, illetőleg az üzemzavar ideje alatt a hívó fél a beszélgetést törölteti, akkor a törlés a Tb. Ü. Sz. 51. §. 1. a) pontja értelmében hivatalból történik. Ilyenkor a beszélgetési díjat teljes egészében vissza kell fizetni, vagy ha a beszélgetést előfizetői állomásról jelentették be, a díjat egyáltalán nem kell felszámítani.

2. Természetesen az is megtörténhetik, sőt meg is történik, hogy a hívó fél az előzetes felcsengetés után, levelet vagy táviratot kap s már nincs szüksége a kért beszélgetés kapcsolására. Ilyenkor joga van neki bármelyik telefonján a beszélgetést töröltetni s ezt nem lehet visszaélésnek tekinteni. Hiszen az előfizető beszélgetését mindaddig törölköztetheti, míg annak megkezdésére fel nem hívják. Az előzetes felcsengetés még csak figyelmeztetés, de nem

a beszélgetés megkezdése, ami esetleg csak néhány perc múlva következik be. Nagyon helyes a szabályoknak az alkalmazása, de kerülni kell a közönségnek a zaklatását. Ami a postának jár, azt feltétlenül be kell szedni, kár volna azonban erőltetett szabálymagyarázattal illetéktelen díjakat erőszakolni.

Postamester. Nem önnek, hanem a szomszéd kollégájának van igaza. Az 1929. évi P. R. T. 37. számában közzétett 39.176. számú miniszteri rendelet értelmében távbeszélő meghívásokat sem azonnalra, sem meghatározott időre nem lehet kérni. Az idézett rendelet 5/c), illetőleg 26. c) pontja értelmében csak azt az időpontot lehet megjelölni, melynek elérésével a bejelentést törölni kell, illetőleg azt az időközt, melyen belül az összeköttetést létesíteni nem kell. Pl.: ha a szegedi nyilvános állomásról távbeszélő meghívással a miskolci nyilvános állomásra hívnak valakit, akkor kiköthetik, hogy 8—10 között még nem, 12 óra után pedig már nem óhajtanak beszélni.

Előfizetőinket kérjük, hogy előfizetésüket az 1930. évre megújítani szíveskedjenek. A lap előfizetési árát nem emeltük, pedig az előállítási költségek állandóan emelkednek.

Kérjük olvasóinkat, hogy lapunk számára a közönség sorában is igyekezzenek előfizetőket toborozni. Magunknak csinálunk ily módon propagandát, mert a mi közönségünk jörésének még csak sejtelmé sincs arról, hogy mi a mi teendőnk. Lapunk egyszerű átlapozása után mindenki láthatja, hogy a postásoknak a levelek lebélyegzésén és kézbesítésén kívül, milyen sokoldalú és szétágazó feladattal kell megbirkózni. Ily módon lassanként a közönség körében is nagyobb lesz a becsületünk!

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatitkár.

SIRIUS MŰVEK akkumulátor és elemgyár r.-t.

Budapest, VI., Petneházy-u. 72. Telefon: L. 978—36.

a M. kir. Posta, a M. kir. Államvasutak, a M. kir. Honvédelmi Minisztérium és az összes közüzemek szállítója.

Rádió, telefon, jelző és műszerelemei

elismeren **kitűnőek** és kizárólag hazai gyártmányok

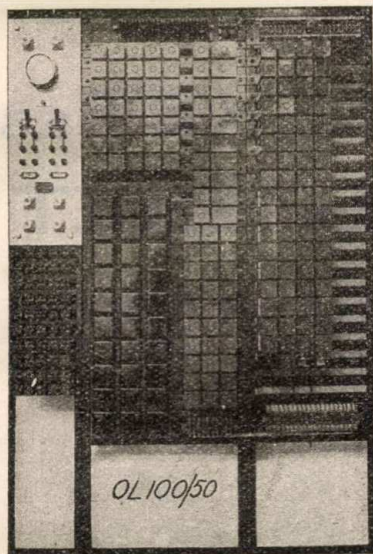
„ERICSSON“

MAGYAR VILLAGOSSÁGI RT.

BUDAPEST

Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 454-55, J. 340-98.

50 vonalas, 100-ig bővíthető automatikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább közismertté váló sajátosságai:

1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

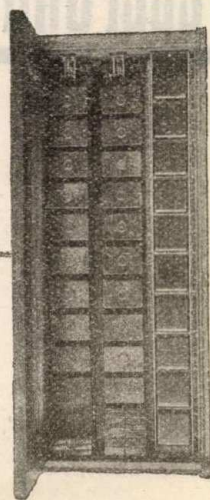
Az 1929. év újdonságai:

Automatikus házi telefonberendezések 12-1000 vonalig.

Allami csatlakozás 4 fővonallal.

billentőgombos készülékekkel.

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő berendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló

RÁDIÓ KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJEJEGGYEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Stabilodyn hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás készülék

**Luxor háromlámpás körzet
vevő és gramofon erősítő
készülék**

Y forgókondenzátor

Safe transzformátor